

ORIENTOORUJA

nr. 5/06

august 2002

**Miks joostakse
välisklubides?**

**Multisportlased
snorgeldasid Soomes**

**JWOC Hispaanias:
noored üllatasid positiivselt**

O-RINGEN:

10 aastat eestlaste invasioonist

Orienteeruja 5 (66)

august 2002

Eesti Orienteerumislidu
 perioodiline väljaanne
 Ilmub 1994. aastast

Väljaandja:

EESTI ORIENTEERUMISLIIT
 Regati 1, 11911 Tallinn
 A/a: 221002100295, Hansapank
 Tel./Faks: 06 398 681
 e-mail: eol@spin.ee
 www.orienteerumine.ee

Peatoimetaja: Maret Vaher
 Aia tn 2-3, 61001 RÕNGU, Tel. 052 32 977
 07 459 254 (k), 07 459 487 (t)
 e-mail: maretvaher@hotmail.ee

Esikaas: Kujundus: Kalev Külaase
 Foto: Tiit Tali

Fotol: O-Ringeni võitjad: Siiri Mere (D18L),
 Markus Puusepp (H16), Liis Johanson (D20L).

Tulemuste küljendamine: Maret Vaher
 e-mail: maretvaher@hotmail.ee

Kolleegium: Sixten Sild, Ruth Vaher,
 Kaidi Oone, Monika Järveoja

Orienteeruja üksikmüük:

Mati Poom (Tallinnas, Põhja-Eestis ja suurematel üleriigilistel võistlustel)
Tiina Oras (Tartu neljapäevakutel)
 Üksikuid eksemplare saab osta ka
 EOLi kontorist Piritalt Regati tn 1
 Üksiknumbri hind: 25 kr.

Järgmise numbri kaastööde viimane tähtaeg:
2. september 2002

Reklaami- ja tulemuste avaldamise hinnad:

1. EESTI O-VÕISTLUSTE TULEMUSTE AVALDAMINE EOLi

liikmetele

1.1. kuni 100 võistlejat	50 kr*
1.2. kuni 200 võistlejat	100 kr *
1.3. kuni 300 võistlejat	200 kr*
1.4. kuni 500 võistlejat	300 kr*
1.5. üle 500 võistleja	400 kr*

* 2-päevase võistluse tulemused + 50%; 3-päevasel võistlusel + 75%; 4-päevasel võistlusel + 100%

2. EESTI O-VÕISTLUKUTSETE AVALDAMINE EOLi liikmetele

2.1. suurus kuni A7	50 kr kord *
2.2. suurus kuni A6	100 kr kord *
2.3. suurus kuni A5	200 kr kord *
2.4. suurus kuni A4	500 kr kord *

* Korduskutse avaldamine - 30%

3. REKLAAMI AVALDAMINE * (sisemised leheküljed)

reklaami suurus kuni Eesti	Välismaa
3.1. A7	100 kr kord 200 kr kord
3.2. A6	200 kr kord 400 kr kord
3.3. A5	400 kr kord 800 kr kord
3.4. A4	800 kr kord 1600 kr kord

Tagumine lehekülg:

3.5. A5	500 kr kord 1000 kr kord
3.6. A4	1000 kr kord 2000 kr kord

* Kordusreklaami avaldamine - 30%, mitmekordse reklaami avaldamise hinnad kokkuleppel EOLiga.

Kõik muud soodustused kokkuleppel EOLiga.

e-mail: eol@spin.ee, tel 6398681

Kõik tulemused, kutsed ja reklaamid tuleb esitada toimetajale digitaalsel kujul aadressil: maretvaher@hotmail.ee

Orienteeruja puhkus

Leho Haldna
 EOLi president

Juulikuus on suurel osal meist võimalik võtta puhkust. Minu igapäevast leiba andval tegevusalal, õmblustööstuses, on suvi kõige kiirem tööaeg ja seetõttu üle kahe nädala ei kannata puhkusel olla. Seekord möödus puhkus delegaadinna IOF kongressil Prantsusmaal ja volinikuna 4ESTil Pärnumaal.

IOF kongressi tegi mulle seekord eriliseks asjaolu, et EOL oli esitanud mind kandidaadiks IOF Nõukogu liikme valimistele. Valimistel läks hästi ja osutusin valituks viie Nõukogu lihtliikme hulka. Isiklikule vaba aja hulgale see hävitavalt ei mõju, sest mul tuleb nüüd kõik muud IOFi jaoks tehtavad tegemised maha jätta. Ehk lahkuda sõpradest tööühmas ja lõpetada töö rahvusvaheliste tippvõistluste voliniku-nõuandjana.

Tänavune IOFi kongress oli äärmiselt rahumeelne võrreldes kahe aasta tagusega, kus kired ületasid kohati korrektse väitluse piire.

Mainimisväärne arutelu algatati Põhjamaade poolt teemal – miks orienteerumisejooksu MM-võistlustele pääseb ühele alale võistleva ainult 3 võistlejat ühest riigist? Ilmselt oli teema põhjariikidele valus, sest nende medalivõimalused vähenevad. Enamik riike toetas põhimõtteliselt seda muudatust, kuid paljudele tundus, et selle elluviimise tee ei olnud piisavalt demokraatlik.

Kongressi põnevaim koht oli orienteerumisejooksu MM-võistluste korraldajate valimine. Nelja kandidaadi vahel valiti 2006. ja 2007. aasta võistluspäigad. Taani, Arhus sai kindla võidu 2006. aasta korraldaja valimistel, kuid 2007.a. valimistel said teises ringis Ukraina ja Tšehhimaa võrdsest häälis.

Reglemendi kohaselt jäi otsus IOF presidendile, kes otsustas võtta loosi. Õnne oli ukrainlastel, kes pakkusid välja võistluskeskuseks Kiievi kesklinna kõrghotelli koos linna piiridesse jäävate maastikega!

Samaaegselt Kongressiga toimusid ka esimesed ratta-orienteerumise MM-võistlused. Õnnestus oma silmaga näha seda uut ala ja selle tegijaid.

Üldmulje oli metsik! Uuel alal pole veel selgeid reegleid ega paika pandud eetilisi väärtusi. Tegijad on proffidest kuni asjaarmastajatest õnneotsijateni. Kogu üritus jättis kaoatilise mulje. Siiski oli kohal 28 riiki, mis on oluliselt rohkem kui suusa-orienteerumises ja jääb ainult natuke alla orienteerumisejooksule.

Kohalkäinute üldine arvamus oli, et alal on suur perspektiiv nii sportlikus kui orienteerumise geograafia laiendamise mõttes.

4EST mitmepäevajooks Pärnumaal Jõulumäel andis võimaluse pea 100% realiseerida selle võistluse algideed – sportlik (pere)puhkus. Hommikul kaunis männimets, jõukohased rajad, hea korraldus ja pärastlõunal meri, rand, marjakorjamine, lõõgastus. Ja seda kõike kroonis kohati leitsakuks muutuv ilm!

Mul on hea meel, et õnnestus pr Ilme Palu ja OK West "ära rääkida" ja nad soostusid seda võistlust korraldama. See, milleks pärnakad suutelised on, üllatas ilmselt kõiki, sealhulgas ka EOLi volinikku.

Sujunud korralduse edu aluseks oli see, et kasutati ära oma tugevad küljed. Alalõikudele korraldustöös, kuhu enam endal jõudu ei jätkunud, kutsuti appi asjatundjaid teistest klubidest.

Kahjuks ei täitunud ootused osavõtjate arvu suhtes. Numbrid näitavad, et EOLi võistluste osavõtjate arv sõltub korralduskohast. Ehk mida kaugemal kolmnurgast Tartu-Põlva-Võru, seda vähem osalejaid. Lõunaestlased, võtke aeg maha ja sõitke ka kaugemale võistleva!

Augustis-septembris läheb jagamiseks, medali-jagamiseks. Toimuvad mitmed Eesti MV.

Kutsun kõiki osalema ja soovin head õnne korraldajatele!

Miks joostakse välisklubi eest?

Sixten Sild

Kas pidada õigeks Eesti orienteerujate võistlemist välisklubide eest kui neil on ometigi olemas oma klubi Eestis?

Orienteerumissport on valdavas osas o-maailmast rajatud vabatahtlikule klubilisele alusele. See tähendab, et iga orienteeruja määratleb end ühe orienteerumis- või muu seda ala viljeleva spordiklubi liikmena. Sellega kaasneb osalemine klubi ühistegevuses ning klubi poolt pakutavate hüvede kasutamine. Hüvedeks on enamasti sportimisvõimalused soodustingimustel.

Kuna orienteerumisspordi aktiivne harrastamine seisneb võistlustel osalemises, siis osalevadki orienteerujad seal oma klubide nimekirjas. Sel moel saavutatakse tegevuse toimimine organisatsioonide suhtlemisena, mitte sadade ja tuhandete üksikisikute kaootilise rabelemisena.

Üksikisikuil oleks väga raske o-sportimiseks eeldusi luua (kaartide valmistamine, võistluste korraldamine!) ning samas oleks ka tegusatel klubidel väga keeruline korraldada võistlusi suurele arvule üksikisikutele. Ka orienteerumiselu koordineerimine riiklikul tasandil on ilmselt ratsionaalne sellisena nagu ta praegu toimib - klubide liidu (EOL) kaudu.

Kui orienteeruja on ennast ühe klubi liikmena määratlenud ning osaleb võistlustel selle klubi eest, siis on loomulik, et eksisteerivad reeglid, mille alusel oma klubilist kuuluvust muuta on võimalik. Enamikus maades on tingimuseks ühe hooaja jooksul ainult ühe klubi esindamine. Seega on üleminek võimalik hooaegade vahel. Mõnel pool lubatakse ka üleminekut konkreetset ajaperioodil keset hooaega. Kõige selle juures eeldatakse aga, et sportlane esindab hooaja jooksul tõesti seda ühte ja ainsat klubi.

Tegelikkuses on välja kujunenud nii, et väga paljud orienteerujad (valdavalt saavutussportlased väljaspool

Skandinaaviamaid) võistlevad Skandinaavia klubide eest, omades samal ajal kodumaal ka nn. koduklubi, mille eest nad võistlevad ainult kodumaal.

Eestlased ei ole siin seega kaugeltki mitte ainsad ning asjade selline korraldus on skandinaavlaste klubide poolt vaikumisi aktsepteeritud. Ilmselt seetõttu, et seal keerleva "suure o-karuselli" jaoks ei ole väiksemate o-riikide sisemisel pusimisel mingit tähtsust.

Kogu maailma klubiorienteerumine võtab üksteiselt mõõtu ikkagi praktiliselt ainult seal ning eriline prestiiž ja tähtsus on siinjuures just klubidevahelistel teatevõistlustel. Olulisimad neist on Jukola teatejooks Soomes ja 10-mila ehk Tiomila Rootsis.

Loomulikult soovivad ka väiksemate o-maade tipud klubidevahelisel tippasandil kaasa lüüa. Sest see arendab! Ja seejuures väga oluliselt.

Aga kuidas oleks siis õige toimida - kas nii nagu praegu, et joostakse nn. välisklubi eest ja lastakse välisklubil katta lõviosa vastavatest kuludest? Või peaksime iga hinna eest võistleva ainult koduklubi eest ning leppima sellega, et välisvõistlused jäävad majandusliku kehvuse tõttu väga harvaks ning et neilgi harvadel kordadel jookseme suurtel teatevõistlustel kohtadele, mida lõpuprotokollis kajastatakse enamasti kolmekohaliste numbritega?

Orienteeruja otsustas uurida mõnede tegijate endi ning ühe o-teadjamehe arvamust selles küsimuses. Ajendiks oli ühe meie o-korüfee hiljutine teravas toonis ülesastumine hetkel toimuva vastu.

Kindlasti on nii mõnelgi lugejal sootuks teistsugune seisukoht. Teie vastukajad allpool esitatud arvamustele on ajakirja aadressil teretunud. Vaidluses pidavat sündima tõde!

Vt kõrvallugu ja teema jätkub lk 11- 13.

Miks joostakse välisklubi eest?

Vastab Olavi Kärner

Mida otsib noor inimene o-sportist? - tahab saada aina paremaks! Selleks on tarvis:

1. joosta nõudlikemal maastikel
2. võistelda tihedamas konkurentsisis
3. õppida tundma tugevamate treeningusaladusi.

Mida on EOL'il selles osas pakkuda?

Kas välisklubi eest võistlemine on eetiline?

Kas see on millegipoolset EBAeetiline?

Kas arvad, et Eesti orienteerujad peaksid nüüd juba (ikkagi 10 a oma raha ja riiki) oma koduklubiga Jukolat jt välisvõistlusi jooksema, aga mitte end odava hinna eest välisklubidele maha müüma?

Iga mees/naine ise teab oma hinna ning võistleb, kui leiab sobiva klubi. Mis siin imelikku on?

Kas me ikka oleme nii vaesed (et peame x- välisklubi n.-das võistkonnas jooksema)?

Mida rikkamaks me saame, seda rohkem hakkame otsima paremaid variante (vt punkte 1-3.) Kui meie EOL ja klubid neid LOOVAD, küll siis jooksevad meie eest lisaks eestlastele veel nii mõnedki.

Kas EOL-i põhikirjas ei peaks välisklubi eest

võistlemise reeglid kirjas olema?

See lõhnab soovi järele, et sportlastele jälle üks maks peale panna. Mina seda ei poolda.

Kas on õige lubada joosta võistlejal ühel hooajal mitme riigi MVtel?

Jälle samm meie väheste tipude vastu. Kes võiks kasu saada Elo Saele (mulluse Soome teate järgi otsustades) või veel mõnele üksikule jalaga tagumikku virutamisest? Minu arust on EOL-i peamine ülesanne Eesti o-sporti ARENADA. Aina uute kitsenduste väljamõtlemisega seda ei tee.

Minu tagasihoidliku arvamuse järgi me pole mitte niivõrd vaesed kui just lollid. Me ei oska oma lemmikala piisavalt arendada.

Me vaatame aina raha poole, aga rahvatarkus ütleb: Kõik, mida saab raha eest, on odavalt saadud... Sellist raha pole veel trükitud, mille eest saaks osta mõtlemisvõimet, võitlusvaimu, iseendale sobivat treeningumeetodit jne.

Selles mõttes on ülesvõetud teema o-tuleviku seisukohalt väga teretunud. Las välisklubide jooksjad selgitavad, mida nad sealt otsivad. Ehk siis leidub meilgi klubisid (või indiviide), kes nimetatud soovidele saavad vastu tulla.

Aga kõigepealt tuleb Eesti o-sport muuta tublisti konkurentsitihedamaks. ▣

Rootsi MV teates (1996) sai 5. koha ligi 200 võistkonna seas OK Triangeln: vasakult Anders Jönsson, Alar Viitmaa, Sixten Sild ja Jonas Nordström.

Foto Sixten Silla erakogust

10 aastat suurest balti invasioonist O-Ringenile

Sixten Sild

Lühidalt sellest, mis on O-Ringen. O-Ringen on 1965. aastal alguse saanud Rootsi 5-päevane individuaalne mitmepäevajooks.

Nime saamisel oli eeskujuks suusajate "Skid-ringen" ehk "suusa-ring" ning nimi "O-Ringen" tekkis juba 1962.aastal, mil tulevane o-guru Peo Bengtsson alustas skandinaavia riikide o-koondislaste turneesid mandri-Euroopasse, et seal näidisevõistluste abil orienteerumist tutvustada.

Kui turnee 1965. aastal tehniliste viperuste tõttu ära jäi, siis meenus Peo Bengtssonile teise Rootsi õfänni, Sivar Nordströmi idee hakata korraldama kuuepäevaseid orienteerumisvõistlusi võttes eeskujuna olemasolevast jalgratturite kuuepäevasõidust.

Ideed kahekesi edasi arendades jõudsidki need kaks meest juba samal suvel esimese viiepäevajooksu (et mitte segi ajada ratturite kuuepäevasega) korraldamiseni. Maastikud, mille kohta olid olemas sobivad kaardid, leiti Peo kodupaiga lähedalt, Lõuna-Rootsi maakonnast Skånest. Erandiks oli esimene päev, mis peeti hoopis üle väina Taanis, Hillerödis.

Osavõtjaid oli esimesel võistlusel 165, võistlejad jagunesid neljale erinevale rajale ja viimasel päeval toimus viitsstart, mis osutus kohe menukaks kulminatsiooniks. Edasine areng nägi osavõtjate arvu järgi välja järgmine:

- 1966 - 672 võistlejat
- 1967 - 1910 võistlejat
- 1968 - 3250 võistlejat
- 1969 - 5355 võistlejat
- ...
- 1976 - 14 843 võistlejat
- ...
- 1985 - 23 000 võistlejat (rekord tänase päevani)

Viimasel kümnel aastal on osavõtjate arv keskmiselt 14 000 - 15 000. Sellega on O-Ringen ülivõimsalt maailma suurim orienteerumise mitmepäevajooks ja on märkimisväärse suurusega spordivõistlus ka võrdluses kõigi teiste spordialade kogu maailmas.

Miks oli baltlastele tähtis O-Ringen aastal 1992?

Tol korral tuli keegi korraldajatest mõttesse kosutada kahanema hakanud osavõtjaskonda äsjavabenenud naaberriikide - Eesti, Läti ja Leedu orienteerujatega, kelle jaoks reis Rootsi ja veel seal orienteerumine olid väga tugevaks magnetiks. Nimelt ei olnud suurem osa baltlastest elus kordagi nn. raudse eesriide taga käinud. Esialgne suurejooneline plaan nägi ette igast Balti riigist tuhande orienteeruja toomist O-Ringenile.

Võimalikuks pidi selle tegema Rootsi riigi (loe: armee) igakülgne majanduslik tugi. Näiteks majutati baltlased Rootsi armee poolt püstitatud telklinakusse ja toideti armee kokkade poolt armee toiduainetarvikega. Külalised olid priid ka stardimaksust ning sisuliselt ainsaks kulutuseks ja mureks oli sõit Rootsi ja tagasi.

Teema jätkub lk 39

Palju õnne !

- 12. aug 1973 Arno Ruusalepp
- 13. aug 1938 Tiiu Tshna
- 18. aug 1980 Priit Poopuu
- 18. aug 1992 Jüri Joonas
- 20. aug 1969 Paavo Rõigas
- 23. aug 1931 Maret Soo
- 22. aug 1984 Olari Needo
- 22. aug 1988 Mirjam Rauba
- 24. aug 1934 Heino Mardiste
- 24. aug 1951 Kersti Mardiste
- 24. aug 1955 Udo Lüüs
- 24. aug 1970 Meelike Pandis
- 25. aug 1981 Tarvo Klaasimäe
- 26. aug 1956 Värdi Soomann
- 26. aug 1968 Meelis Zimmermann
- 27. aug 1970 Triin Vask
- 29. aug 1951 Olavi Tomson
- 30. aug 1978 Timo Suppi

- 01. sept 1942 Rudolf Mürk
- 05. sept 1961 Pille Taba
- 05. sept 1972 Martin Veermäe
- 05. sept 1976 Priit Pirk Saar
- 08. sept 1958 Kalle Ojasoo
- 11. sept 1958 Saima Värton
- 12. sept 1960 Marje Viirmann
- 12. sept 1964 Toomas Mast
- 17. sept 1960 Tauno Piirikivi
- 20. sept 1952 Ago Möttus
- 23. sept 1948 Arvo Järvet
- 25. sept 1972 Alar Abram
- 28. sept 1938 Ülle Mõistlik
- 29. sept 1972 Elo Saue
- 30. sept 1968 Raivo Erik

XXIV ILVESTEADE MINI-ILVES 06.07.2002

Nimi	Tulemus
1. Aleksander Sved	10a 01:27
2. Maret Taal	10a 01:31
3. Ingmar Daub	9a 01:32
4. Karl Konsap	10a 01:39
5. Björn Panker	9a 01:43
6. Kasper Mast	8a 01:45
7. Matis Pääslane	8a 01:47
8. Asko Taal	8a 01:50
9. Deniss Sved	7a 01:52
10. Mikk Kalamees	9a 01:53
11. Piret Pärnik	9a 01:55
12. Anton Sved	7a 02:06
13. Marili Zimmermann	8a 02:07
14. Kristjan Konsap	8a 02:08
15. Margret Zimmermann	7a 02:12
16. Jan Henrik Pärnik	6a 02:15
17. Karl Martin Alnek	6a 02:17
17. Karina Kivikas	7a 02:17
19. Vadim Sved	6a 02:18
20. Maarika Vask	7a 02:47
21. Annika Zimmer	8a 02:49
22. Mariethe-Piret Niglas	5a 03:12
23. Marie Tammemäe	5a 03:18
24. Triinu Erik	5a 03:33
25. Edith Pärnik	4a 04:20
26. Raul Pinta	4a 04:56
27. Ksenija Sved	3a 05:40
28. Kaisa Rooba	3a 05:41
29. Anna-Liisa Hannus	3a 05:55
30. Aleksei Sved	3a 05:59
31. Hans Erik	3a 06:24
32. Kertu Ly Alnek	2a 07:28
33. Eik Martin Parik	2a 08:10
34. Mikk Lutsberg	6a 09:33
35. Hans-Erik Atonen	5a 09:34
36. Ragne Reiman	4a 09:46

RISTSÕNA 5/7

LAHENDUS	Aas	Eriline naeratus	Elund	Pesu-puiber	Ilves-teate võitja	Kunst ingl.k.	Härra+Liitunud Rahvad Ingl.k.	Paasma H50	Raukas o-tegelane		
KP-objekt	N	I	N	A	T	A	S	I	K	A	Kino-ja telemees
End. teivas-hüppaja	I	T	E	R	O	R	I	O	N		Suvejooksu korraldaja
Omaette, eraldi	I	S	E	I	N	T	R	I	T		Ohikat
Kuker-pall	T	I	R	E	L	A	U	T	O		Liiklusvahend
Heino, Tõnu ja Raini täht	H	T	R	L	A	A	N	T	E		Metsade
Poliitik ja o-ja	K	U	K	K	A	N	N	U	S		Eesti 1. orienteerumise msp.
Sama (eesliide)	I	S	O	A	R	N	I	K	A		Rohttaim
Irdumine	I	R	R	E	K	U	S	K	U		Küsisõna + kurtša-toovium
Ilves-teate võitja	K	O	B	R	A	S	A	I	E		Poolahviiline
Toi tegi	Kirjanik In.+nimi	Ratta-orienteerumine	O-ja H21 In.+nimi	Hobuse lommik-toit	Poliitik + samuti	Eesti meister 2002 In.+nimi	Piima-organ	Metsa... (väike mets) + jood	Euroopa noorte hõbe In.+nimi	Lause jätkub	

Hoidkem Eestimaa loodust!

Alates käesolevast numbrist hakkab ilmuma Orienteerujas keskkonnaveerg, kus kõikidel lugejatel on võimalik saada infot keskkonnateemadel. Eesmärk on järgmine: kõik Eesti orienteerujad peavad olema keskkonnasõbralikud ja –teadlikud, et oma sportliku tegevusega metsas oskavad nad ise loodust ja meid ümbritsevat keskkonda hoida ning on samas eeskujuks teistele looduses viibivatele inimestele.

Esimesena tutvustame lühendatult Igaüheõigust, mille täisversiooni saate lugeda Keskkonnaministeeriumi internetileheküljelt <http://www.envir.ee/>

Eesti loodus on meie kõigi, kogu rahva ühisvara, millest on õigus osa saada igaühel. See asetab igaühele, kes loodusega kokku puutub, nii matkajale, puhkajale kui maaomanikule ja maavaldajale kohustuse hoida loodust inimväärse, puhta ja kaunina.

Põhjamaiselt hapra looduse koormustaluvus pole suur, seepärast tuleb kaitsta tema häirimatust ja elustikku. Nii säilib ta ka meie järglastele.

Kõiki õigusi ja kohustusi, mis seovad inimest loodusega, nimetatakse kokkuvõtvalt igaüheõiguseks. Tegu on eetiliste tõekspidamistega, mida on austanud juba meie eisiisad ja mis tuginevad nii tavadele kui seadustele.

Looduses liikumine

Eestis on kõikjal, loodus- ja kultuurmaastikul, sõltumata maa omandivormist, lubatud liikuda jalgsi, jalgrattal, suuskadel, paadiga või ratsa. Eramaal võib liikuda päikesetõusust kuni loojanguni, kui sellega ei tekitata kahju maaomanikule või muule maavaldajale.

Kui eramaa on tarastatud või liikumist keelava tähistusega, siis on selle läbimiseks vajalik omaniku luba. Piirdeks ei loeta ainult karjamaa tarastamiseks ehitatud lihtsat karjaaeda ja varisenud aeda.

Maaomanikud või muud maavaldajad ei või keelata kaaskodanike liikumist avalikel ja avalikuks kasutamiseks määratud maadel, teedel ja veekogudel, samuti jääl ning kallasrajal. Talvel võib jääl liikumist keelata või reguleerida Päästeamet.

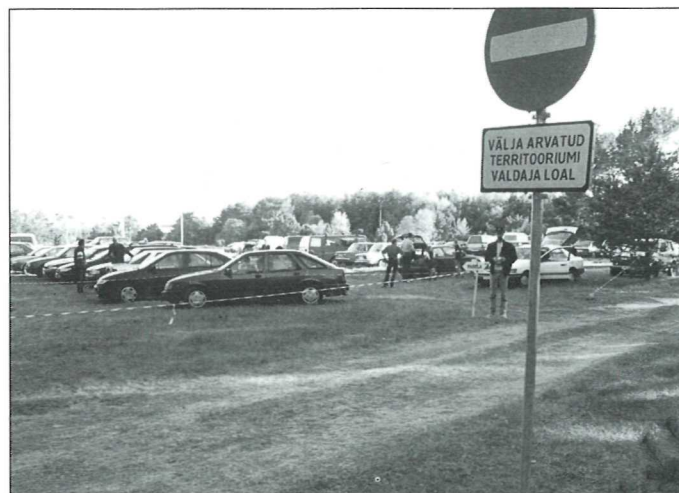
Igaühe liikumine ei ole siiski lubatud külvil, orasel, viljas,

istandikus ja mesilas, samuti kohas, kus sellega võidakse tekitada kahju omanikule, kuigi alal puudub piire või keelav tähis. Suvel tuleb põldude vahel liikuda piki põllupeenart või mööda kuivenduskraavi kallast.

Kõikidel avalikel või avalikuks kasutamiseks määratud veekogudel on igaühele kasutamiseks avatud kuni 4 m laiused kallasrajad. Kallasrada võib ulatuda laevatatava veekogu ääres kuni 20 m kaugusele, teistel veekogudel 10 m kaugusele veepiirist, soisel alal aga inimese läbimist võimaldava maa piirile.

Omanik ei tohi kallasrada sulgeda isegi siis, kui eramaa on tarastatud või liikumiskeeluga tähistatud. Kallasradadel paiknevatel karja- ja muudel aedadel peavad olema väravad.

Liikumine kohalike elanike õue-aiamaal ei ole kodurahu tagamise nimel lubatud isegi siis, kui see on tähistamata.

Igaüheõigust ei puuduta spordi- ja muude massiürituste korraldamist maastikul. Nende organiseerimiseks tuleb taotleda maaomanike või muude maavaldajate, vajadusel ka kohaliku omavalitsuse nõusolekut.

Foto: Harry Veide

Kohalikuks elanikuks loetakse ka suvekodu elanik. Kui hajakülas paiknev maakodu on avalikust teest kaugemal kui 200 m, tuleb sellest mööduda võimaluse korral vähemalt 150 m kauguselt.

Metsad võib kohalik omavalitsus põua ajal liikumiseks ajutiselt sulgeda, sellest teatatakse massiteabevahendite kaudu. Tuleohutuse tagamiseks võib niisuguse kitsenduse seada ka metsaomanik, selgitades sulgemise keeldu vastavatel tähistel.

Loodusmaastikel liikudes tuleb vältida loomade ning lindude, eriti kaitsealuste liikide häirimist nende pesitsusperioodil, elu- ja sigimisperioodil ning rännuteedel.

Kultuurmaastikel liikudes tuleb enda järel sulgeda karjaväravad, seda ka talvel.

Looduskaitsealadel ja kaitsejõudude maadel võib kehtida liikumise erikord. Liikumine võib olla suletud kaitsejõudude polügoonidel õppuste ajal, millest kaaskodanikke teavitatakse tähistega looduses.

NB! Igaüheõigust ei puuduta spordi- ja muude massiürituste korraldamist maastikul. Nende organiseerimiseks tuleb taotleda maaomanike või muude

maavaldajate, vajadusel ka kohaliku omavalitsuse nõusolekut.

Looduses viibimine

Lühiajaline maastikel viibimine puhkamiseks, päevitamiseks, suplemiseks, loodusandide korjamiseks, kalastamiseks, paadi ankurdamiseks või randumiseks on lubatud samades kohtades ning samadel tingimustel kui maastikel liikumiseks.

Pikemaks ajaks peatumiseks, telkimiseks ja tuletegemiseks on vaja maaomaniku või muu maavaldaja luba.

Riigimets on avatud kõigile. Igaüheõigust lubab ööbida riigimetsas ja süüdata lõket tähistatud ja ettevalmistatud telkimis- ja lõkkekohtades.

Lõket ei tohi teha turbapinnasele, kus see võib tekitada põlengu, ega ka rannaliivale, kui randa kasutatakse supelrannana. Tuld ei tohiks teha maakividele, sest need võivad hakata hiljem lagunema.

Loata võib tuld teha matkapliidil, kus tuli asub maast kõrgemal.

Lõkkematerjaliks võib korjata metsa alt risu. Kuivanud puud võib langetada ainult maaomaniku loal. Lõke peab olema ohutu ning lahkumisel tuleb veenduda, et tuli on summutatud ja söed lõplikult kustunud.

Koht nii lühiajaliseks peatumiseks kui telkimiseks tuleb valida selline, et oleks tagatud kohalike elanike rahu. Maastikul liikuja peab vältima metsloomade ja lindude häirimist, seda eriti nende sigimis- ja pesitsupaikades.

Ka veekogudel ei ole lubatud sõita kalade kudemis- ja lindude hulgalise pesitsemise paikadesse.

Teed ja jalgrajad

Avalikku teed, sealhulgas riigimetsa rajatud sihti võib kasutada igaüks. Jälgida tuleb liiklusmärke ja täita liikluseeskirju. Talvel on kõigil lubatud kasutada tavakohaseid taliteid ja jalgteid ning ületada põlde. Seejuures ei tohi häirida

kohalikke elanikke müraga.

Maaomanik võib märgi ja tähisega keelata sõitmist erateel, mis ei ole avalikus kasutuses. Maaomaniku kodu läheduses parkimiseks tuleb ka tähistatud keelu puudumisel küsida temalt luba.

Igaüheõigus ei anna luba liikuda väljaspool avalikke teid mootorsõidukitega, välja arvatud talvel lumesaaniga.

Kauaaegsete tavade kohaselt kujunenud jalgrajad on vabaks kasutamiseks kõigile jalgsi, jalgrattal, suuskadel või ratsa. Selliseid teeradu ei tohi maaomanik või maavaldaja sulgeda. Suusaradadel liikujad peavad arvestama, et karjamaa- ja muud tarastust ei tohi kahjustada.

Maaomanikud või muud maavaldajad peavad võimaldama kõigile jalgsi juurdepääsu nende maadel asuvatele muinsuskaitse- ja loodusobjektidele, samuti supluskohtadele, purretele tavakohastel jalgradadel, jalgsi läbitavatele koolmetele ning joogikõlbliku veega looduslikele joogiveeliketele.

Omaniku õueaiamaal paikneva objekti külastamiseks on siiski loa küsimine vajalik.

Õppe-, orienteerumis- ja muude püsiradade rajamiseks ja tähistamiseks tuleb alati saavutada kokkulepe maaomaniku või muu maavaldajaga. Sellistel tähistatud radadel on kõigil õigus liikuda.

Külastusmaks

Looduses viibimine ja liikumine on kõigile tasuta, kuid

külastusmaksu võidakse siiski kehtestada kohtades, kus on tehtud kulutusi loodusandide saagikuse tõstmiseks, muinsus- või looduskaitseobjekti säilitamiseks, sellele paremaks juurdepääsuks või ümbruse esteetilise väärtuse tõstmiseks.

Tasuline võib olla ka kinnise supelranna kasutamine, kuid seal peab kallasrada olema määratud laiuses avatud kõigile.

Loodusandide korjamine

Metsamarju, seeni, lilli, ravimtaimi, sarapuupähkleid ja muid loodusande, mis ei ole looduskaitse all, on lubatud korjata kõigil, kõikjal ja alati eeldusel, et korjamiskohas on viibimine lubatud.

Eramaal ja -metsas, kui need on piiratud ja tähistatud, on loodusandide korjamiseks vajalik maaomaniku või muu maavaldaja luba. Eramaa omanikul või muul maavaldajal on õigus keelata oma maal loodusandide korjamist siis, kui sellega tekitatakse talle ülemäärast kahju või rikutakse vägivaldselt tema kodurahu.

Igaüks võib võtta looduslikest veeliketest vett nii joogiks, pesemiseks kui olmevajadusteks, samuti varuda kõigjal jää. Talukaevust vee võtmiseks on vajalik omaniku luba.

Looduse risustamine

Looduses viibides ja seal liikudes ei tohi loodust risustada. Näiteks peale orienteerumisvõistlust peab korraldaja koristama kõik võistlusega seoses mahajäetud prügi.

Looduses võib liikuda jalgsi, jalgrattaga, suuskade, paadiga ja ratsa kõikjal, kus see ei ole seadusega või seaduse alusel keelatud

Foto: Harry Veide

Seepärast on vajalik võistluskeskusesse alati paigaldada piisavalt prügikaste, mis pärast loodusest ära viiakse.

Igaühe vastutus

Kui inimene tekitab oma tegevusega tahtmatult või tahtlikult kahju loodusele, looduskaitseobjektidele või kaitstavatele liikidele, kivististele ja mineraalidele, samuti maaomanikele või muudele maavaldajatele või rikub nende seaduslike õigusi, tuleb tal kahju (põlengud, vilja ja heina tallamise, reostamise jms) hüvitada.

Hea on, kui hüvitatakse vabatahtlikult ja südametunnistuse järgi. Vastasel juhul on kahjukannatajal õigus hüvitus süüdlaselt sisse nõuda seaduses kehtestatud korras.

Looduse, samuti maaomaniku või muu maavaldaja kodurahu ning omandi rikumine võib tuua kaasa haldus- ja kriminaalvastutuse.

Kust saab infot?

Maakonna tasandil saab igaüheõiguse kohta asjakohast informatsiooni maakonna keskkonnateenistusest ja keskkonnainspektsiooni piirkonna kontorst, kes teavitavad üldsust kõigile kättesaadavate infokanalite kaudu ka kõikidest seadusjärgsetest ajutistest või alalistest igaüheõigust ahistavatest kitsendustest.

Teavet saab ka igast linna- või vallavalitsusest. Abiks on ka Keskkonnaministeeriumi internetilehekül

<http://www.envir.ee/>

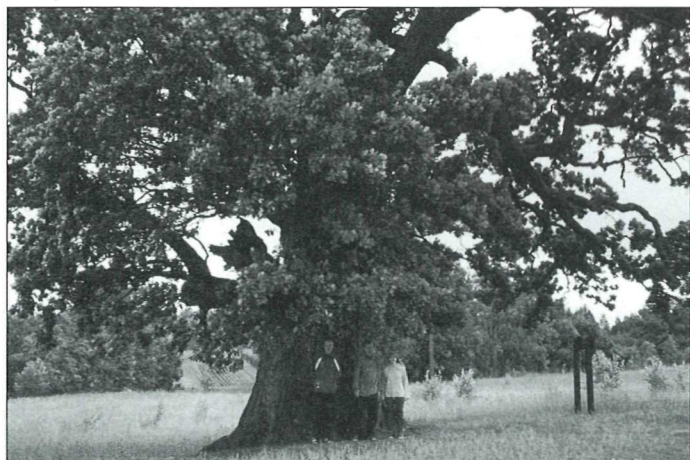
LÜHIKOKKUVÕTE

Looduses võib:

- liikuda jalgsi, jalgrattaga, suuskade, paadiga ja ratsa kõikjal, kus see ei ole seadusega või seaduse alusel keelatud;
- viibida kõikjal, kus on lubatud liikuminegi;
- korjata metsamarju, seeni, lilli, ravimtaimi, sarapuupähkleid ja muid loodusande, mis ei ole looduskaitse all;
- kalastada ühe lihtkäsiõngetega avalikel või avalikuks kasutamiseks määratud veekogudel.

Looduses ei või:

- liikuda kohalike elanike koduõuel, istandikes, mesilates, külvidel, viljas ja mujal põllumajandusmaal, kus omanikule tekitatakse sellega kahju;
- süüdata lõket ja telkida maaomaniku või maavaldaja loata;
- pidada jahti ja kalastada ilma vastava loata, välja arvatud lihtkäsiõngetega;
- vigastada puid ja põõsaid;
- häirida kohalike elanike kodurahu;
- kahjustada metsloomade ja lindude elupaiku ja pesi, korjata nende mune, tuua neid kaasa koju ning tekitada neile kahju muul viisil;
- kahjustada looduskaitseobjekte ja kaitstavaid liike;
- kasutada mootorsõidukeid seal, kus see on keelatud;
- saastada loodust.

Maaomanikud või muud maavaldajad peavad võimaldama kõigile jalgsi juurdepääsu nende maadel asuvatele muinsuskaitse- ja loodusobjektidele. Fotol Tamme-Lauri tamm Urvastes

Foto: M. Vaher

Päike, palmid ja Vahemeri

Eveli Saue

Lühidalt ja selgelt öeldes toimus tänavune JWOC ehk Juunioride Maailmameistrivõistlused ehk lihtsalt jungade MM Hispaanias Vahemere rannikul Alicante, tõelises turismikuurordis.

Ilm oli hea soe (et mitte öelda vastikult palav), vesi lausa oivaline, ümberringi kasvasid kõikvõimalikud palmid, sidrunipuud ja väga palju erinevaid torkivaid taimi. Ainus tõrvatilk meepotis oli vaid asjaolu, et meie pidime seal võistleva. Või nagu teadajad lõunamaatajad ütlesid: "Täitsa lollakad, lähevad juuli keskel Hispaaniasse JOOKSMA!". Niipalju siis sissejuhatuseks.

Kuigi lennukist maha astudes võttis kuumus põlved nõrgaks ja suurema osa kehapiinast meeldivalt niiskeks, õpiti sellega siiski suhteliselt kiiresti toime tulema ja suuremat pahandust (nagu tilgutid jm mõned head aastad tagasi Bulgaarias olevat olnud) kaasa ei toonud.

Kui aus olla, siis juba esimesel õhtul tehti väiksed jooksu-tiirud ja lisaks peeti maha üks

Vasakult: tagareas Siiri Mere, Annik aRihma, Eveli Saue, Piret Klade, Liis Johanson, ees: Sander Vaher, Riho Taba, Urmo Liblik ja Tõnis Vaiksaar. Kõige ees treener-esindaja Maido Kaljur.

Foto: Nikolai Järveoja

tugev, pikk ja võitlusrikas pargijalgpallilahing, kus ühel pool oli vapper USA ja Iiri koondis ja teisel pool veelgi vapram Eesti ja Iisrael ühisrinne. Sport võitis. Ja meie saime lisaks veel moraalse võidu, hulga sinikaid ja muidu kriimustusi.

Model Event'i (näidisrada *ing.k. - toim.*) ajal tutvusime kohalike liiklusummikutega ja nautisime lühiraja lähedast lüitemaastikku. Päris kena koht. Aga kui ainult korra järg käest ära lasta... tulemused võivad hirmsad olla. Õhtul oli vabakava, kes jooksis kaardiga, kes ilma "kodu" lähedal.

Sprindi eeljooksus mindi välja enam-vähem puhta soorituse peale. Suuremal osal meie koondislastest see ka õnnestus - 66,6%. Sellist asja pole enne juhtunud. Olgugi, et mõni sai veel viimase minutini küüsi närvida. Muidugi, tegelikult tuli vigasi hulgem, aga maastiku tõsidusest annab vahest aimu asjaolu, et tüdrukute eeljooksust saadi edasi 8 minutilise kaotusega võitjale!

Lühiraja finaali kujunes väikes(te) erandi(te)ga eestlastele soodsaks. Seeria: tüdrukud 8., 12., 37., 41. ja 64. koht; poisid 12., 23., 76., 82. koht. Pole paha? Viimased aastad jäävad kaugele-kaugele

maha. Muidugi, soomlaste vastu me veel ei saa, aga ega palju puudu ka ei olnud. Vaadake vaid Annika viimaste punktide etapiaegu...

Tavarada seevastu pakkus hoopis uut maastikku. Kivine pinnas, suured vormid, kaljud, vahepeal ka võsa. Pinget pakkus ka ilm. Kas startida ees jahedas või taga luhades/oodatavas tugevate grupis? Lõpptulemus oli ikka sama - tugevad võitsid, aga ilma üle ei olnud vaja küll kurta, pool ajast viibis päike meeldivalt pilve taga.

Rajad ise oli nii tehniliselt kui füüsiliselt küllaltki lihtsad (7,0km 160m tõusu, 13KP ja 10,0km 300m tõusu, 18KP, eelmise aasta tüdrukute rada oli 7,47km 305m tõusu, 16KP), kuid väike ebakindlus või õigelt kõrguselt ära vajumine võis raskeid tagajärgi kaasa tuua. Muuseas, planeeritud võitja ajad joosti üle pikalt-pikalt, poisid nii umbes 15 minutiga.

Tundus aga, et eestlastel oli püssirohi otsas, kõigil, välja arvatud Siiril. Eelnevad Itaalia mäed tulid vaid kasuks - eestlaste parim koht 21. Lühiraja tulemuste taustal võib küll tunduda pisut kehv, aga ikkagi! Kaks aastat on veel aega joosta ja eelmisel aastal oleks sellise tulemuse eest prints ja pool

kuningriiki antud.

Tüdrukute poolelt on progress ilmne - mulluse parima koha jooksid kõik üle. Poisid peavad pisut enne kosuma, aasta-paar vanusevahet määrab seal palju, aga elame üle. Seeriad: T 21,40,41,63,72; P 71,73,75,118

Saime ka oma kolm esimest invaliidi - Annika tõsisemalt, jalg põrutatud ja paistes ja teatel kriips peal, Piret ja Siiri pisut vähem, lihtsalt sidemetes.

Teatepäev töötas tulla põnev: kas võidab Soome esimene või teine naiskond ja milline meeskond saab kaela kulla?

Maastik oli ligilähedane tavaraja omale, esimene reageering: "Me ei pea ometi SEALT üles jooksma?"

Esimene vahetus kustutas selle lootuse. Hajutust oli palju, rajad oli niiii erinevad, vahepeal oli sama tunne, mis lühiraja eeljooksus, igapähele on oma isiklik rada. Aga kõigest järgemööda.

Eestlastel oli väljas 3 võistkonda: Urmo, Riho, Sander; Tõnis, Liis, Annika ja Siiri, Piret, Eveli.

Esimene vahetus: mingis vaheajapunktis on Siiri vist kolmas! Teadustaja töö pole just

Annika lühiraja 8. koht on tõesti kõrgel!

Foto: Nikolai Järveoja

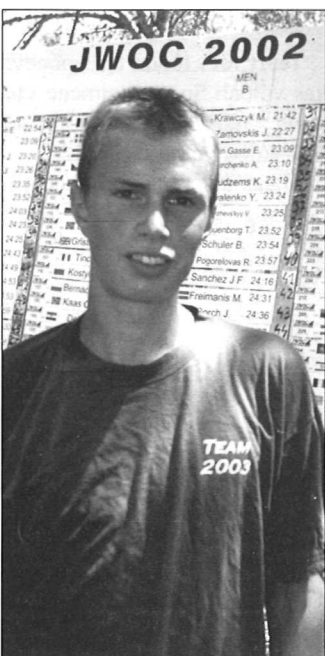
kiita, aga umbes nii võis aimata. Varsti on näha, kuidas seinast tormavad üles kaks eesti dressi üksteise järel - poisid on mõlemad põhigrupis. Ja seal nad ka lõpetavad, Urmo pisut enne Tõnist.

Rahulikult kihutab juba varemmainitud seinast üles ka Siiri - ikka juhtgrupis - ja mõne aja möödudes saab Piret teate üheksandana, vahe liidritega umbes 3 minutit.

Info raadiopunktidest on katkendlik. Poisid jooksevad omal kohal, vaid segavõistkond on pisut järgi andnud. Ja sealt Piret tulebki! Võtab mäge, nagu oleks talv läbi Toomemäel trenni teinud! JA saabub vahetusse neljandana! Nii, nüüd loobun mina vaatleja rollist ja lähen metsa ja räägin lühidalt sellest, mis seal juhtus:

Rada on vaja lihtsalt rahu-likult läbida. Esimene ja üheteistkümmes on kõrvuti, ära sa valesse mine. Nii, siit mäest ülesse, veel edasi.. aga ma lähen ju üheteistkümmendasse! Paanika! Esimene punkt on näha, ainult et mõningad meetrid allpool. Ma ei saa ringi joosta, see oleks liiga suur kaotus. Lähme otse! Mõned meetrid libisemist, paar meetrit lendu, katkine käsi, lõug ja põrutatud jalg edasi olen juba punkti juures ja jätkan rada.

Näed, kuri rootslane jookseb kuhugi mööda (30 sek oli järgi tulnud, tagantjärele tarkus), mis

Sander rõomustas oma põidlahoidjaid lühiraja 12. kohaga.

Foto: Nikolai Järveoja

mul temaga asja, lähme edasi. Siis on pikk rahumeelne paus, kus vastu tulevad ainult punktid.

Agaga järsku, kuues punkt. Hirmsa hooga sajab kõrvalt sisse tšehh. Mõni aeg jookseme koos, kuni väike kõhklus kaheksanda punkti juures (siin on kuidagi järsk nõlv, lähaks ringi) vahetab tšehhi seltskonna norraka oma vastu. Järgmises punktis oleme rõõmsalt juba kolmekesi.

Üheteistkümmes punkt - hajutus + etapivalik. Lähen üksi vasakult. Punktis kohtun taas norraka seljaga. Teel kaheteistkümmendasse (vaatepunkti) möödub minust hirmsa hooga taas tšehh (mida ta jookseb kogu aeg? vaadaku kaarti ka või midagi!).

Nüüd on ainult väike tiir veel. Hambad ristis mäest üles... Sai pisut vara tee peal ära tuldud, aga pole hullu. Näe, punkt! Ja mida see tšehh siis jälle kammib? Norrakas on ees punuma pistnud.. Järgi! Veel kiire tutvumine kohaliku maapinnaga laskumisel (pärast selgub, et kompass ei pidanud sellele vastu... Leinaseisak) ja näed, keda pole, on norrakas. Mis siis ikka, lähme edasi. Viimane punkt paistabki. Mitmendad me oleme? Viieand? Normaalne!

Nii ta siis tuli - läbi aegade. teates paremuselt 2. koht. (1992. Jyväskylä sai Eesti naiskond koosseisus Kirti Rebane, Maret Vaher ja Külli Kaljus riikidest 4. koha - toim.)

Keegi eriti säravat jooksu ei teinud, kuid keegi ei põrunud ka. Medalist jäi puudu minut...

Poisid jäid siiski parimatele selgelt alla, tasuks riikidest 15. koht. Ja VIPide jooksus hoidsid meie tublid & ilusad treenerid ka eesti lippu kõrgel, nii umbes 800 meetri kõrgusel.

Võistlused ongi läbi.

Õöd Hispaanias oli kahtlema-ta meelde jäävad. "Hea" soe õhk, kaunis vaade linnale, tume-tume taevast... ja veel 30 inimese nohin. Elasime lihtsalt ühes ilmatu suures toas, mis oli 1,5 meetriste vaheseinadega jaotatud 4 "toaks". Eriti huvitavaks kujunes riietevahetusprotseduur. Meie naabriteks oli Iisraeli pallivõlurid, slovakiid ja ukrainlased. Kui selline privaat-

suse puudumine välja arvata (mis pärast karmilt kätte maksis), oli elamine siiski hea.

Võistluskeskus on kõige paremini informeeritud koht + raudselt kõige parema toiduga. Kergelt üksluine ju oli pidevalt oliive, kala ja friikartuleid süüa, aga vähemalt oli seda palju. Ei, ega asi nii hull ka ei olnud, kuid asju ikka anti ka. Vaesed hotellide elanikud aga ei saanud isegi puuvilju.. Eks igal ajal ole omad head ja vead.

Muuseas, alles pika arutelu tulemusena jõudsime järeldusele, et meie elukoht võib olla midagi sanatooriumi, hooldekodu, puhkekodu ja vabajaakeskuse vahepealset. Kõik vajalik alates kabelist ja lõpetades täismõõtmega kunstkattega jalgpalliplatsiga olid olemas.

Ja kui söök meie "kodus" oli normaalne, siis välimenüüd olid huvitavad: peaaegjalikult kohalikud hõrgutised/jälkused nagu teod ja kalmaarid ja UootP (Unidentified Object on the Plate /ing. k Identifitseerimatu objekt taldrikul - toim) ning kartulikrõpsud. Peale tavarada aga oli lõunasöögiks kaks kakuket (üpris suured küll) ja üks virsik... juua anti ka vähe, aga nahhaalsed eestlased lähivad ja võtavad finišist.

Iga päev saadeti meid varakult ära. Bussi peale sai ainult personaalse kaelakaardi ettenäitamisel, kusjuures alguses isegi hoiatati, et korraldajad võivad nõuda ka passi(!), mida siiski vaja ei läinud. Viimastel startijatel oli alati lähedalt aega käes (minul isiklikult lühiraja finaalis - 3,5 tundi), mida võis näiteks kasutada seda tualetijärjekorras seistes (300 lahtise kõhuga võistleja jaoks oli neid 2) või massööri käe all (täitsa tasuta, ka pärast võistlust) või kaarti sisse elades. Nimelt oli igast stardipaigast tehtud väike õiges mõõtkavas treeningkaart, mis kulus üprisriki marjaks ära.

Kokkuvõttes võib vist rahule jääda. Mitmel aastal tehtud töö hakkab vaikselt vilja kandma, koondise keskmine tase on kõvasti tõusnud. Päril tipust jääb küll pisut puudu, aga kes oleks veel eelmine aasta uskunud, et Eesti saab teates jälle kord esikuukukoha..

Riho tulemused paranevad aastast aastalt.

Foto: Tarmo Klaar

Mis halvasti, see uuesti, mis hästi, see ka uuesti ja paremini kui keegi oodata oskaks.

Suur aitäh ja soe käepigistus kõigile, kes reisile kaasa aitasid: eelkõige EOLile ja kõigi meie klubidele - Põlva Kobras, Ilves, Lehola, JOKA ja SRD; Kümasteenuste OÜ, Põlva Sylvester AS, Põlva kultuuri- ja sporditöö kapital (Annika); Kanepi vald, Sirwood Toode OÜ, Elmorex OÜ (Sander); Vastse-Kuuste vald, Kiidjärve metskond (Liis); vanematele, treeneritele, taevale, ülisoolasele, ülisoojale ja ülilainetavale Vahemerele, palmidele, basseini, õhusseisvatele lennukitele, veepudelitele, Madriidist taasilmuvale pagasile ja nii edasi ja tagasi.

And last, but not least: bankett oli ju ka. Värskes õhus ja puha. Lõbus oli, aga ärgem laskugem detailidesse. Vähe kurvem oli aga see, et banketi ajal läksid meil toast kaduma Siiri seljakott, kus olid kõik orienteerumisasjad alates riiete ja SI-pulgaga ning lõpetades Polari pulsimõõtja, fotoaparadi jne; Sanderi vanad ja katkised jooksukossid ja püksid ja allkirjutanu Polar...

Hispaania juunioride MMi järgseid mõtteid

Nikolai Järveoja

Korraldusest

Olin Eesti koondisega kaasas kui teine treener-esindaja, kuid pöörasin rohkem tähelepanu võistluste korralduslikule küljele. Järgmise aasta MMi peakorraldajana tuleb õppida nii teiste kordaminekutest kui ka teiste tehtud vigadest.

Kaardid ja rajad olid ette valmistatud suurepäraselt. Kõigil kolmel finaaljooksude päeval pakuti eritüübilisi maastikke, millel asuvad rajad olid jõukohased ka kõige nõrgemate riikide esindajatele. Hongkongi esindajad viibisid metsas küll tavaliselt võitjatest poole kauem, kuid olid sama rõõmsameelsed kui teiste riikide paremad.

Lihtsaks tegid ürituse korralduse soojad, päikespaistelised ning suhtelised tuuletud ilmad. Kohalikud inimesed rääkisid, et viimase 100 aasta jooksul pole juulikuus Alicante ümbruses vihma sadanud.

Transport ja toitlustamine

Võistlejate viimine võistluspaikadesse ja nende toomine sealt oli busside sõidugraafiku abil piinlikult täpselt paika pandud. Toiduvalik oli meie majutuspaigas sobilik, võib isegi öelda, et hea ja mitmekesine.

Nurisesid need riigid, kes elasid kesklinnale lähemates hotellides: toitu ei jätkunud

vajalikul määral, puuvilju anti vähe või puudusid nad toidulaualt üldse.

Üldise kriitika aluseks said aga vabas õhus toimunud lõunasöögid. Toit oli seal liiga rahvuslik ja sportlastele sobimatu, sest söögiks pakuti tiguid, kalmaare, soolakala, rasvaseid rahvusrooge jne. Täielikult puudusid makaronitooted.

Et ilm oli kuum, kanti sportlaste joogi eest tublisti hoolt. Kraanist voolavat vett keegi siiski juua ei julgenud. Finišis pakuti lisaks mineraalveele veel ka tasuta kokakoolat. Puuviljafirma poolt olid iga päev võistluspaikades kiivid ja õunad. Lisaks mineraalvee ja puuviljadega tegelevatele asutustele ning Coca Cola firmale olid võistluse peamisteks toetajateks need kolm linna, mille lähedal võistlused toimusid.

Paljudele esindajatele ei meeldinud see, et kuum ilmaga hoiti sportlasi liiga kaua võistluspaigas. Sportlane ei vaja aga pärast pingutust mitte tuima ootamist, vaid kiiret puhkust.

Elati kolmes erinevas kohas, mille tõttu said kõik noored kokku ainult iga päeva võistluskeskuses ning viimase päeva banketil.

Pesemis- ja sanitaartingimused olid majutuskohades head, mida ei saanud aga

ütelda finiši ja stardipaikade kohta. Tualette oli ääretult vähe, mis põhjustas suuri järjekordi ja metsaaluse saastamist. Enne starti metsavahel käimine ja seal saadud herilase hammustus põhjutas ühele soome tüdrukule lööbe ja finišijärgse südamepöörítése.

Pesemine oli lahendatud kas meres ujumisega või siis lähedal asuva basseini külastamisega. Ühte sõjaväetelki olid üles seatud ka duššid, kuid seda said kasutada kas poisid ja tüdrukud korraga või tuli häbelikumatel oodata järjekorras.

Korraldajate kordaminekuks võib pidada ka ühes väikelinnas toimunud suurejoonelist võistluste lõpetamist, mis peeti vabas õhus. Pidulikule paraadile läbi linna ja lõputseremooniale olid tulnud kaasa elama tuhanded linnaelanikud.

Kui avamise ajal esinesid kõik riigid oma koondise vormides, siis nüüd tuldi välja rahvusriietes või enda valmistatud kostüümides, milleks oldi juba varakult kodus ettevalmistusi tehtud.

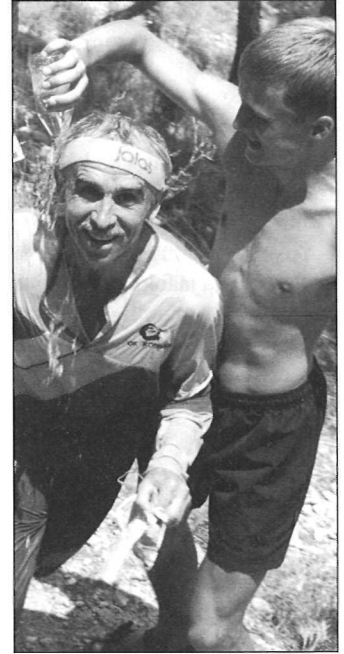
Meie koondise neiud paistsid oma sinistes seelikutes ja valgetes pluusides silma. Tagasihoidlikumad noormehed nautisid aga teiste ilu.

Meelde jäävad olid Korea neidude rahvariided, milles oli võimalik liikuda ainult lühikeste sammudega.

Peoperemehed andsid lõpetamisel meile kui järgmise aasta võistluse korraldajatele üle ka Rahvusvahelise Orienteerumislidu (IOF) lipu.

Banketil oli kaetud rikkalik peolaud ning joogi hulgast ei puudunud ka õlu ja vein. Liigset üleemeelikust see 32 riigi noorte hulgas ei põhjustanud. Kohalike meloodiate ja diskorütmide saatel tantsiti koos kohaliku rahvaga varajaste hommikutundideni.

Kokkuvõtteks võib öelda, et nii mina kui ka enamik osavõtjaid jäid võistluse korraldusega rahule.

Kolla Järveoja JWOCi treenerite ja VIPide jooksul, hooldetiimis seekord Tõnis Vaiksaar.

Foto: Sander Vaher

Kommentaariid tulemustele

Kõige enam rõõmustas meie noorte areng ja nende tulemused. Kolm aastat tagasi moodustatud TEAM 2003 ja sellega haaratud noorte resultaadid on tõusuteel. Samas on ka võistkonnasisene mikrokliima mõnus. Pole veel ainult lõplikult väljakujunenud võistkonna liidreid, kellele teised saaks rasketel hetketel loota ja toetuda.

Nelja tüdruku jõudmisest lühiraja eeljooksust A-finaali 60 parema hulka poleks veel kaks aastat tagasi julgenud keegi loota. Täna on reaalsus see, et oleme võimelised võitlema juba pjedestaalikohtade eest.

Oma lühiraja eeljooksust jõudis Annika Rihma finaali viimaste seas ja pidi seepärast medalijooksus startima esimeste hulgas. Tema finišiaeg püsis tulemuste tablool parimana uskumatult kaua.

Annika esimene arvamus pärast finišeerumist oli, et ta tegi tugeva soorituse. Kahju, et kiire jooksu tõttu tuli kolmanda kontrollpunktiga üks rumal

Võistluspaigas pakutud toit oli liiga rahvuslik ning sportlastele sobimatu.

Foto: Nikolai Järveoja

viga, mis Annika arvates võttis paar minutit. Hiljem võistkonnakaaslase Liis Johansoniga etappide aegu võrreldes selgus, et ta kaotas Liisile sellel etapil koguni 3 minutit ning etapi parimale isegi kolm ja pool minutit. Pärast seda suutis Annika aga säilitada tugeva tempo ning vältida ka eksimusi rajal. Eriti kiire oli ta raja viimastel etappidel.

Siiski ei uskunud Annika ega teisedki, et ta jääbki lõpuks oma ajaga 10 parema hulka. Tulemuseks oli aga 8. koht ning kaotus võitjaks tulnud soomlasele Minna Kauppile 2 minutit 36 sekundit.

Kõrgema individuaalkoha juunioride MM-il on seni saavutanud Külli Kaljus 1992. aastal Soomes Jyväskyläs, mil ta jõudis lühirajal 7. kohale. Külli alustas oma sportlasteed samuti Põlvas.

Siiri Mere oma saadud tulemustega: lühiraja 12. koht, tavarajal meie parimana 21. koht, teatejooksu avavahetuse väike kaotus esimestele, ja vaoshoitud käitumisega on ta tõusmas koondise liidriks. Siiri alustas oma sportlasteed suusatjana. Alles viimased kaks aastat on ta pühendunud tipu vallutamisele orienteerumises.

Oma alagrupi eeljooksus teise tulemus saanud Eveli Saue jooks finaalis paraku ebaõnnestus ning 41. koht ei vasta tema võimetele.

Vajakajäämised on nähtavasti psühholoogilises ettevalmistuses või püütakse aastaringsest Evelilt saada spordis liiga palju. Ta kuulub oma vanuseklassis medalisaajate hulka Eesti

meistrivõistlustel murdmaasuusatamises ning osaleb lisaks veel laskesuusatamise maailmakarikaetappidel.

Teisel päeval leidis endas võistluskindluse ka meie koondise viies liige Piret Klade. Tavarajal saadud vigastus ei võimaldanud Annikal teatejooksus võistelda ja tema koha täitiski teates Piret Klade. Pireti üllatusjooks teises vahetuses tõstis Eesti naiskonna medalitaotlejate hulka. Temast eespool ületasid finišijoonet ainult Šveitsi, Soome ja Norra naiskonna liikmed.

Ankrunaiste heitluses oli Eveli langenud pressipunktis viiendaks. Kaks kontrollpunkti enne lõppu tuli veel viga ja ohus oli juba ka kuues koht. Riskantne sooritus kaljult laskumisel tõstis võistkonna ühe koha võrra ja nii jõuti viiendana autasustamispuudiumile. Rõõm missugune!

Sander Vaheri finišijärgsed sõnad pärast lühiraja jooksu olid, et tänane võitja saab temast 2 minutit parema aja. Lõpuks jäi Sander kuldmedali saanud rootslasele Erik Anderssonile alla 1.59 ja sai 12. koha. Kaotuse nii täpse äraarvamise põhjuseks oli see, et Sander nägi ka ise seda aega, mida ta oleks puhta soorituse puhul võinud saada. Arengu suurimaks põhjuseks pidas Sander viimaseid tehnikalaagreid headel Rootsi maastikel. Veelgi on tõusnud tema jooksuvõime, milles ta enam maailma tugevamatele juunioridele naljalt alla ei jää. Sander on aga alles 17-aastane ja saab juunioride klassis võistelda veel 3 aastat, nii nagu ka tema võistkonnakaaslane Riho Taba. Riho kaotas võitjale 2.50 ja tema tulemuseks oli samuti suurepärase 23. koht.

Piret Klade (vasakul) tõstis oma üllatusjooksuga Eesti võistkonna JWOCi teatejooksus medalikonkurentsi. Foto on tehtud Otepää Kevadel 2002.a. Lisaks Piretile on fotol noortetreener Tiit Tali ja veel eelmisel aastal juunioride klassi kuulunud ning JWOCil 13. koha saanud Tarmo Siimsaare. Foto: Elmo Pärna

Arvan, et sportlased saavad oma osaga hakkama. Kuuest noormehest ja kuuest neiust koosnev koondis võib vabalt mõne medali ka koju jätta. Jooksutasemes oleme jõud-

nud maailma tugevamatele küllalt lähedale. Järgneva aasta jooksul oleks eesmärk füüsilist taset veel pisut tõsta, kuid mitte asjatult forsseerida. Põlvamaa halvema läbitavusega rajad nõuavad head üldkehalist ettevalmistust. Treeningutel peaksid noored ja nende treenerid pöörama rohkem tähelepanu kiirele jooksule tehniliselt raskematel maastikel.

Järgmisel aastal Põlvas

Kuidas oleme valmis järgmise aasta MM-iks, mis toimub Põlvas ja on eestlaste korraldada? On jäänud veidi alla aasta selle suure ürituseni.

Arvan, et sportlased saavad oma osaga hakkama. Kuuest noormehest ja kuuest neiust koosnev koondis võib vabalt mõne medali ka koju jätta.

Ärme unustame pidevat arstlikku kontrolli, taastumisvahendeid ja psühholoogilist ettevalmistust. Igal potentsiaalsel koondislasel peaks olema oma treener või abiline, kellelt nõu ja abi saada.

Maido Kaljur on pühendanud noortele palju oma aega ja sellest aastast elab noortega samas rütmis ka Tiit Tali.

Edu ja jaksu teile kõigile!

JWOC 2002 Short Final 10/07/02			
Men Final A 4.650 km 80 m 14 C			
1 Andersson, Erik	SWE	22:54	0:00
2 Tervo, Tuomas	FIN	23:09	0:15
3 Wickholm, Jörgen	FIN	23:20	0:26
4 Huhtanen, Juha-M.	FIN	23:26	0:32
5 Merz, Matthias	SUI	23:35	0:41
6 Holmberg, Anders	SWE	23:52	0:58
7 Skjeset, Lars	NOR	24:03	1:09
8 Minakov, Alexandre	RUS	24:23	1:29
9 Speake, Matt	GBR	24:25	1:31
10 Høij, Johan	SWE	24:43	1:49
11 Kandybey, Yevhen	UKR	24:49	1:55
12 Vaher, Sander EST 24:53 1:59			
12 Tsvetkov, Dmitry	RUS	24:53	1:59
14 Müller, Matthias	SUI	24:59	2:05
15 Krepsta, Simonas	LTU	25:00	2:06
16 Johansson, Martin	SWE	25:08	2:14
17 McCarthy, Ewan	GBR	25:18	2:24

18 Pijak, Ondrej	SVK	25:22	2:28
19 Bortnik, Alexei	RUS	25:27	2:33
20 Rollier, Baptiste	SUI	25:32	2:38
21 Flynn, Greg	NZL	25:35	2:41
22 Mörch, Mikkel	DEN	25:38	2:44
23 Taba, Riho EST 25:44 2:50			
24 Söes, Rasmus	DEN	25:55	3:01
25 Dlabaja, Tomas	CZE	25:57	3:03
26 Bader, Leif	GER	26:03	3:09
27 Sorvisto, Juha	FIN	26:07	3:13
28 Morgan, Nicholas	GBR	26:28	3:34
29 Ebnetter, Lukas	SUI	26:47	3:53
30 Drencak, Tomas	SVK	26:49	3:55
Men Final B 4.300 km 75 m 13 C			
1 Krawczyk, Maciej	POL	21:42	0:00
18 Vaiksaar, Tonis	EST	25:02	3:20
24 Liblik, Urmo	EST	25:37	3:55

Women Final A 3.800 km 55 m 13 C			
1 Kauppi, Minna	FIN	22:42	0:00
2 Valaite, Indre	LTU	23:25	0:43
3 Fritschy, Martina	SUI	23:47	1:05
4 Satri, Pinja	FIN	24:12	1:30
5 Przczykova, M.	CZE	24:21	1:39
6 Korzhova, Natalia	RUS	24:47	2:05
7 Novakova, Kat.	CZE	24:50	2:08
8 Rihma, Annika EST 25:18 2:36			
9 Jansson, Helena	SWE	25:36	2:54
10 Plokhenko, V.	UKR	25:48	3:06
11 Ferchalova, Iana	RUS	25:50	3:08
12 Mere, Siiri EST 25:55 3:13			
13 Joensuu, Marttiina	FIN	25:59	3:17
14 Gorchkova, Maria	RUS	26:24	3:42
15 Rezvova, Natalia	RUS	26:34	3:52
37 Johanson, Liis	EST	30:20	7:38
41 Saue, Eveli	EST	30:55	8:13

Women Final B 3.700 km 55 m 13 C			
1 Florkowska, Marta	POL	21:39	0:00
8 Klade, Piret	EST	24:00	2:21
JWOC 2002 Classic 11/07/02			
Men (157/157)			
1 Hubmann, Daniel			59:35
2 Kowalski, Wojciech			59:57
3 Bortnik, Alexei			60:00
4 Andersson, Erik			60:09
5 Holmberg, Anders			60:23
6 Novikov, Leonid			61:14
7 Myllärinen, Jani			61:42
8 Dlabaja, Tomas			61:51
9 Johansson, Martin			62:19
10 Wickholm, Jörgen			62:23
11 Schuler, Benno			62:31
12 Boström, Marten			62:38

(Tulemused järgnevad lk 16 ja 31)

Miks joostakse välisklubi eest?

(Teema algus lk 3)

Orienteerujale vastab Kolla Järveoja:

Ega ma täpselt ei tea, miks välisklubides joostakse, need kes jooksevad, oskavad sellele paremini vastata.

Mina arvan et:

- 1) saada uusi võistluskogemusi uutel maastikel
- 2) treeningvõimaluste mitmekesistamiseks
- 3) välisklubi kompenseerib midagi: transpordi, varustuse, stardimaksud, majutuse, laagrid päevarahade näol, mida koduklubid arvatavasti ei suudaks.
- 4) joosta tugevamate võistkondade koosseisus teateid ja seoses sellega olla konkurentsivõimelisemad.

Kas välisklubi eest võistlemine on eetiline?

Arvan et eetika siia ei puutu. Kui välisklubi pakkub enamast kui oma koduklubi, siis eetikast pole mõtet rääkida. Sportlasel peavad arenguks olema head tingimused.

Kas Eesti orienteerujad

Šveitslanna Simone Luder on praegu maailma parim naisorienteeruja. Tema välisklubiks on Turun Suunnistajat.

Foto: Harry Veide

peaksid nüüd juba (ikkagi 10 a oma raha ja riiki) oma koduklubiga Jukolat jt võistlusi jooksmas, aga mitte end odava hinna eest välisklubidele maha müüma.

Olen alati olnud selle poolt. Ma pole aru saanud, miks paljud eestlased jooksevad näiteks Jukolat välisklubi eest ja isegi teise-kolmandas jne. võistkonnas. Samas on nende oma koduklubi ka võistkonnaga väljas.

Arengu pärast peaksid väliskubis olema ja sealt endale ka soodsad tingimused saama need sportlased, kes pürgivad tippu. Jooksevad välisklubides aga ka paljud, kes ei harjuta enam tõsiselt ja kes pole tipus kunagi olnudki.

Minule on see arusaamatu, miks? Kas on mingi sõpruskond tekkinud, mida koduklubist pole leitud või... Siis võiks ju koduklubi vahetada, milleks on võimalus meist igahel.

Sooviks kuulda Eesti koondislastelt, kui palju nad rahalises vääringus ümberarvestatult saavad aastas toetust, välisklubi eest võisteldes.

Arvan kindlalt, et me ei ole enam nii vaesed, kui ajal, mil me viinapudelitega Soomes stardimakse tasusime. Küsimus on ainult selles, kas meie klubide tipptegijad on oma Eesti klubile selgelt väljendanud oma soove ja sihte tippu jõudmiseks.

Paljude klubide juhtkonnad tegelevad rohkem noortega, sest sealt tuleb riigipoolne rahaline tugi ja seetõttu pole nende tähelepanu ehk piisavalt pööratud põhiklasside võistlejatele.

Mida välisklubi jooksmine eesti orienteerumisele annab ja mida ära võtab?

Siin võiks küsida ka nii, et mida annab välisklubile meie võistlejate osalemine? Miks on välisklubi huvitatud meie jooksjatest. Ei usu, et nad ainult heast tahtest tahavad aitata meie sportlasi nende arengus.

Eks värvatakse võõraid sell-epepäras, miks meiegi siin kodus

võistlustele välja lähme – sell-eks, et saada klubile paremaid tulemusi tippvõistlustel nii individuaalselt kui teatejooksudes. Siis torkame silma meedias ja meil on ka enam võimalusi küsida raha nii kohalikelt omavalitsustelt kui koostööpartneritelt, sponsoritelt.

Välisklubi võistlejad jätavad koduklubi neist võimalustest, mis ma loetlesin, ilma.

Kas EOLi põhikirjas peaksid välisklubi eest võistlemise reeglid kirjas olema?

Peaks miskit moodi fikseerima, et oleks selgus nii välisklubi eest võistelda soovival sportlasel kui ka meie klubide juhatustel ning teaksid ka välisklubid meie tingimusi.

Kas lubame ikka joosta ühel hooajal mitme riigi MVtel?

See on jama. Ühel hooajal peaks saama tulla ainult ühe riigi meistriks.

Küsimustele (vt järgm. lk) vastavad Eesti koondise liikmed:

Tarvo Avaste, H21E, Sportnet (alates 2002), OK Võru (alates 1997), OK Lehola (1992-97), OK Ilves (1982-90); välisklubi: Hiisirasti (alates 1992)

Armo Hiie, H21E, OK Ilves (alates 1992), ETKVL TSK/Kooperaator 1985-1992); välisklubid: Lynx 1997-2000, OK Kåre (alates 2001).

Rene Ottesson, H21E, OK Lehola (alates 1992), ETKVL TSK/ Kooperaator (1983-1991); välisklubi: Ikaalisten Nouseva Voima (alates 1991)

Kirti Rebane, D21E, SK Saue Tammed (alates 1995), Dünamo SK (1992-93), OK Orion (1986-1991); välisklubid: Sibbo Vargarna (1991-97),

Eestlaste parimad tulemused O-Ringenil jooksid välja just välisklubides jooksvad noored - nimelt said oma vanuseklassi põhiraajal teised kohad nii Lauri Sild (pildil - H12, OK Triangeln), Timo Sild (H14, OK Triangeln), kui ka Markus Puusepp (H16, SOL Söders). Koduklubiks kõigil kolmel OK Võru.

Foto: Håkan Blomgren

Liedon Parma (alates 1998)

Sixten Sild, H35 (H21E), OK Võru (alates ~ 1989.a); välisklubid: Lahden Suunnistajat (1989: ainult 1 start, 10-Milal); OK Triangeln (alates 1990)

Ruth Vaher, D21E, OK Põlva Kobras (1988-1991, alates 1994), Värskä OK Peko (1991- 94); välisklubid: Kuopion Suunnistajat (1992-1995), Raja-Karjalan Rasti (1995-1996), Keravan Urheilijat (1997-2000), Kangasala SK (alates 2000).

Miks jooksed selles välisklubis? Kas valisid ise selle klubi?

Sixten: 1990. aastal avanes mulle tollal haruldane võimalus kui Valgamaa ja Upplandi koostöö raames otsiti sealtpoolt täiendust mingile o-klubile Rootsis. Rootsi klubidest ei teadnud me siis mõhkugi, nii et valida polnud midagi - tuli lihtsalt süllekkukunud võimalusest kinni haarata.

Rene: Välisklubisse siirdumine oli minule võimalus edasiarenemiseks. 1991. aastal tehti mulle kaks pakkumist, valisin parema ehk Ikaalisten Nouseva Voima (IKNV) nimelise klubi Soomes. IKNV treener Erkki Knuutila käis ise Tallinnas, tutvustas klubi ja eesmärke.

Tarvo: Valida polnud midagi. Pakuti võimalust ühe klubiga ühinemiseks. Mõelda polnud midagi, pakkumine tuli vastu võtta. Klubi taustast ei teadnud ma midagi.

Ruth: SK Kangasala omad ise otsisid ja tänu Erikule (Aibast) ma sinna sattungin.

Kirti: Liedon Parma on tugev klubi ja et Küllil (Kaljus) oli ka selles klubis, siis oli, kelle käest eelnevalt uurida jne.

Armo: Tuli pakkumine, millest oli võimatu loobuda, kuigi kaalusin ka seda võimalust. Lynxi aeg sai läbitundsin, et klubivahetus tuleb kasuks.

Kas ja kuidas välisklubi (VK) Sind toetab?

Sixten: tasub suure osa (terve pere!) sõidukuludest Rootsi, maksab stardimaksud, tagab tasuta elamise ja toitlustamise ning klubi võistlusdressedi.

Rene: Minu puhul võib rääkida mineviku-vormis, sest orienteerumisega ei tegele ma enam professionaalsel tasemel. Mul on olnud eestlastest raudselt kõige parem leping - tasuta kõik orienteerumisega seotud kulutused - nii treeninglaagrid, varustus, reisirid, võistlusmaksud kui muu.

Kirti Rebane - Liedon Parma I vahetus Tiomila (2001) stardieelses saginas. Foto Maret Vaher

Tarvo: Tasub sõidukulud alates Tallinna sadamast, samuti toidu ja majutuse; korraldab treeninglaagreid (1-2 laagrit aastas, igaüks 2-3 päeva), maksab osavõtumaksud ja osaliselt tasub varustuse eest.

Ruth: Maksab minu eest sõidupiletid, treeninglaagrid, varustuse ja osavõtumaksud.

Kirti: Tasub osavõtumaksud, organiseerib tasuta sõidu alates Turust, annab klubi dressid.

Armo: Jah, toetab. Ei kommenteeri üksikasju.

Mida oled välisklubis olemise eest veel saanud?

Sixten: Perekonnasõbrad, hulgaliselt teisi sõpru ja tuttavaid Rootsi orienteerujate seas, o-tehnilise stabiilsuse ja rootsi keele oskuse.

Füüsilise poole pealt oli vundament valmis juba 1990.aastaks. Olulist edasiminekut selles ei ole toimunud.

Küll olen jõudnud arusaamisele, millel rajaneb Rootsi o-elu ja miks on nad läbi aegade edukad olnud. Ilma välisklubuta ei kujuta oma sportlikku arengut 90.-tel ette. See oli võimalik ainult püsikontaktis Skandinaavia o-turul toimuvaga.

Tarvo: Parandanud oma elatustaset - EI; saanud sõpru, tuttavaid - JAH; parandanud oma o-tehnilist poolt - JAH; parandanud oma füüsilisi võimeid - EI.

Ruth: Mida annab mulle võistlemine välisklubi all?

Tsiteerides üht Eesti orienteerijat: "Eestis võisteldes võin teeradadel joosta rahulikult - koht protokollis eesotsas on niikuinii kindlustatud. Välismaal võisteldes on isegi tähtis, kustpoolt ümber puu jooksen, lisaks sellele, et mööda teeradu tuleb joosta nii, et veremaitse suus, sest võrdseid võistlejaid on väga palju ning igal sekundil on suur tähtsus lõpuprotokollis paiknemise jaoks."

Loomulikult olen kogunud häid võistlusi, saanud häid tuttavaid, parandanud oma o-tehnikat.

Kirti: Elatustase on pigem langenud, kuna maksan enamuse oma võistlusreisidest ise kinni, olen aga saanud sõpru ja tuttavaid, tõstnud oma o-tehnilist taset ning mis eriti tähtis - olen saanud osaleda suurtel teatevõistlustel tugevas võistkonnas ja näha, kuidas maailma tipud treenivad ja elavad.

Armo: Enamasti positiivseid elamusi.

Rene: Võõrkeele, hulgaliselt o-kogemusi, sõpru. Tänu välisklubile olen üldse nii kaua orienteerumisega tegelenud.

Kas välisklubi eest võistlemine on eetiline?

Sixten: Jah! Selline klubilise kuuluvuse 'dualism', mida harastame, on maailma orienteerumises aksepteeritud ja rikastab märkimisväärselt maailma klubiorienteerumist, mille raskuspunkt on

ülekaalukalt Skandinaaviamaades.

Tarvo: Jah.

Rene: Sellise küsimuse tõstatavad on väga haiged inimesed...

Kirti: Jah.

Armo: Jah. Soovitan seda teed ka kõigile noortele, kes soovivad kuhugi jõuda.

Kas Sul on sõlmitud välisklubiga kirjalik leping (kus on kirjas mõlema osapoole õigused ja kohustused)?

Tarvo: Ei, kirjalikku lepingut ei ole. Kõik toimib suuliste kokkulepete ja vastastikuse usalduse baasil.

Rene: Esimesel aastal tegime kirjaliku lepingu, järgmistel aastatel toimus kõik vastastikulisel usaldusel.

Kirti: Ei ole kirjalikku lepingut.

Sixten: Kirjalikku lepingut ei ole. Ka täpset suulist omavaheliste kohustuste ja õiguste lepet ei ole. Kõik toimub suuliste lepete alusel.

Mis tingimustel esindaksid oma koduklubi või Eesti koondist välisvõistlustel?

Tarvo: Koduklubid peavad siis pakkuma vähemalt samu tingimusi kui välisklubid.

Kirti: Kui saadakse kokku selline võistkond, mis on võimeline tulema 15. - 30. parema sisse Jukolal või Tiomilal ja klubi kannab ka kõik võistlustega seotud kulud.

Sixten: Rääkida saame eelkõige klubidevahelistest teatevõistlustest, sest seal välisklubi eest võistlemine sunnib välisklubi nime all osalema ka individuaalvõistlustel. Tingimused: materiaalne tugi koduklubist (vähemalt võrdväärselt välisklubiga) ja motiveeritud ning koduklubis regulaarselt treeniv liikmekond, kes ei kaota Toimilal või Jukolal liidritele terve vahetusega (või 2-ga, 3-ga...)

Rene: Päris nii ei saa küsimust püstitada. Koduklubi ja koondise esindamine sõltub paljudest asjadest.

Kui silmas pidada Jukolat ja 10-Milat, siis ei ole koduklubi

esindamine hea tulemuse saavutamiseks võimalik ühelgi tingimusel. Eestis ei ole nii palju tippe, et saaks kokku konkureeriva võistkonna ja peale selle peaksid nad kõik olema ühes klubis.

Koondise esindamine on valus teema. Hetkel on olukord selline, et põhiline aur läheb raha teenimisele. Saadud raha-ga püütakse treenida ja hinges püsida, mingi osa peab veel suurvõistlusteks säilitama ja kogu selle jama peale näidatakse hiljem näpuga - no on ikka turist.

Kahjuks pole sellest ringist võimalik välja hüpata ja allesjäänud aur jääb ainult statistina eksisteerimisele.

Armo: Mina ei otsusta nende tingimuste üle. Eesti klubid ei suuda tõenäoliselt pakkuda välisklubidega samu tingimusi ka järgnevatel aastatel.

Kas tahad ja/või pead reaalseks joosta Jukolat jne Eesti koondisega/oma koduklubiga?

Sixten: Korraldajate poolt on roheline tee lahti, kuid mõelgem, kas reaalne 20.-30. koht Jukolal on rahvuskoondise jaoks klubidevahelises konkurentsis auväärne koht?

Meie parimatel on praegu võimalus konkureerida kasvõi esikohale oma välisklubiga koos lätlaste, leedulaste, venelaste, šveitslaste, tšehhide-ga jne, jne. See on kord juba o-spordi iseärasus, et ta on Skandinaavias eriti arenenud ja et tipus olemiseks tuleb sealse mängus kaasa lüüa.

Armo: Kui, siis juba oma koduklubiga, aga lähiajal ei pea seda siiski väga reaalseks. Jukola ja 10-Mila on ikkagi klubi-de võistlused, seega "EI" koondisega osalemisele.

Ruth: Vaadates viimaste aastate Jukolal ja Tiomilal võitnud võistkondade rahvuslikku koosseisu, siis palju on neis klubi kodumaa võistlejaid? Venlojen Viesti võitjanaiskonnas sellel aastal TuS-is ainult üks ja seegi 3 aastat enne seda Norras elanud. Maa maailm globaliseerub ja ei ole mõtet oma määttast kiivalt kinni hoida.

Rene: Kõik oleneb eesmärgist. Kui soovitakse tulemust, siis peaks igal mehel olema

minimaalselt 300 000-kroonine eelarve. Selle rahaga peaks olema võimalik Skandinaavias elada, treenida ja võistelda.

Kas me ikka oleme nii vaesed (et peame oma parimad pojad ja tütreid välismaale müüma, et peame x- välisklubi n.-das võistkonnas jooksuma)?

Tarvo: Jah!

Ruth: Kas me oleme vaesed? Jah, me oleme vaesed heade võistlusmaastike, tugeva konkurentsi ja klubi ühisharjutuste poolest. Lisaks vaesusele oleksime ka rumalad, kui võimalust joosta Skandinaaviamaades ära ei kasutaks.

See, et jookseb Jukolat ja teisi suuri teateid välisklubi all on paratamatu, kuna olen välisklubi liige.

Sixten: Orienteerujad on välisklubides enamasti saavutusportlikel eesmärkidel ning ei teeni sellega raha ("ei müü" ennast). Pigem müüb ennast näiteks Mart Poom, kes võiks samuti elu lõpuni FC Flora koosseisus müüdistada...

Kirti: Mõned on vaesemad, mõned rikkamad. Raha ei mänginud minu puhul suurt rolli - olulisem on avanevad võimalused, saadud kogemused. Noored, kes tahavad tippu jõuda, peaks kindlasti Skandinaaviasse kolima.

Armo: Kes ja keda on müünud? Kui on toimunud 'müük', siis peab olema müüja, kes kasu (tulu) saab. Arusaamatu küsimus. Kui mõeldakse jooksjate siirdumist välismaale, kus paremate harjutamistingimustega kaasnevad materiaalsed hüved, siis - jah!, me oleme siin Eestis küll vaesed.

Rene: Jah, põhjuseks on kindlasti vaesus. Lisaks veel Eesti väiksus. Eestis orienteerumisega tegelemine ammendab end paari aastaga, sest puudub konkurentid ja maastikud.

EOLi direktor Ormar Lutsberg:

Kogu teema on nüanssiderikas. Eesti orienteerujad ei ole enam nii vaesed kui 10 aastat tagasi, aga klubid on meil üldjuhul siiski majan-

duslikult nõrgad. See on ka põhjuseks, miks n.ö. odava hinna eest ollakse nõus esindama paralleelselt teist klubi välisriigis - muidu jääks mõnele välisvõistlusele lihtsalt mine-mata ja kogemused saamata, sest Eesti klubid ei jõua tasuda välisreiside kulusid.

Selle odava hinna määrab aga turg. Ei saa otsustada, kas tohib ennast odava hinnaga müüa või mitte. Arvan, et iga juhtum on eriline ja kokkulepped peaks olema sportlasel sõlmitud oma Eesti klubiga ja ka välisklubiga - kas ja millistel tingimustel sportlast välisklubile laenatakse või müüakse ja millistel võistlustel siis keda esindatakse.

EOLi põhikirjaga ei peaks välisklubi eest võistlemise reeglid sätestama. Ja kas üldse peab seda reguleerima EOL? Miks mitte klubid ise? Klubid on erinevad ja minu arust ei saa EOL poolt ette kirjutada, et kõik peavad toimima ühtemoodi.

Sportlane on EOL-iga seotud vaid siis, kui ta on nimetatud ja/või kutsutud koondisesse.

Kas lubame ühel hooajal joosta mitme riigi MVtel?

Siin saab küll EOL võtta seisukoha ja EMV juhendis sätestada, kes tohib Eesti MV-l osaleda. Milline see otsus on - näitab hääletamine üldkogul ja seda oleks kindlasti mõistlik teha.

Normaalsem tundub variant, kus ühel hooajal sportlane võistleb ikka ainult ühe riigi MV-tel.

Mida välisklubis jooksmine eesti orienteerumisele annab/mida ära võtab?

Sellele küsimusele oskavad paremini vastata need, kes välisklubides võistlevad.

Leho Haldna, EOLi president:

Välisklubide eest võistlemine on väga positiivne, võimaldades saada rahvusvahelist kogemust, kogeda uusi maastikke ja korralikke harjutustingimusi jne. Kahjuks on ka sellel teine külg ehk välisklubides võistlejad soovivad osale-

da ka Eesti koduklubi eest.

Ja veelgi enam, EOLile avaldatakse survet, et koostada kalenderplaani nii, et oleks võimalik osaleda samal ajal mitme riigi meistrivõistlustel. Pean seda ebaeetiliseks n.ö. sovjeetlikuks käitumiseks.

Elu on täis valikuid - ei ole võimalik mängida igas riigis nii nagu endale tundub kasulik. Enamik põhjamaade orienteerujaid ei saa aru, kuidas on võimalik võistelda mitme klubi eest ja mitme riigi meistrivõistlustel. See väljendub halvustavas suhtumises meie orienteerumisse ja tippudesse.

Minu jaoks läheb see eetilise kriteerium mööda meistrivõistluste joont. Kui keegi jookseb välisklubis Tiomilal või Jukolal, siis see ei ole mulle probleem. Nende võistluste juhend lubab nagunii igasugu seltskondi starti. Aga osaleda mitme riigi MV samal ajal ei ole mulle arusaadav. Kuigi soomlased seda lubavad ja rootslased mitte.

Usun, et lähiaastatel tuleb sportlastel teha valik - välisklubi või koduklubi. Lihtsalt väline surve eesti orienteerumisele muutub nii tugevaks.

Pakun välja lahenduse, et välisklubidesse jäävad ainult meie tipud. Teistel, tegelikult tipprahvasporti tegevatel orienteerujatel ei ole enam välisklubidesse asja (v.a. Jukola ja Tiomila). Eesti klubid peavad suutma oma parimaid niipalju toetada, et see mõnikümmend tuhat krooni, mida meie välisklubides olivad aastast seal kulutavad, ise leida.

EOLi üldkogul ja juhatus peab tegema Eesti orienteerumise arengut soosivaid otsuseid. Mis täna on hea, ei tarvitse seda olla homme. Usun, et lähiaastatel tuleb välisklubide eest võistlemise reeglid meil kokku leppida nii omavahel kui lähinaabritega. Selline valeturaka mängimine ei saa enam pikalt kesta. Meie naabrid ja me ise ei suuda seda enam taluda.

XXIV Ilvesteade korraldaja vaatevinklist

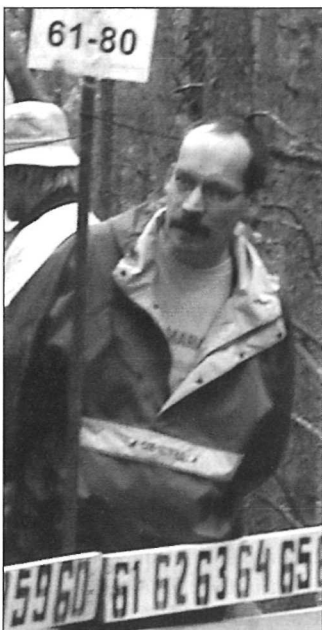
Pille Taba

Ilvesteate juubel tuleb küll järgmisel aastal, aga mingi ring sai täis ka 24. korraga - jõuti tagasi jälle Harglasse, Essemäele, kus olid III Ilvesteade 1981. aastal ja X Ilvesteade 1988. aastal.

Isegi stardipaik olevat sama, mis 21 aastat tagasi; miskipärast ei suutnud seda ise meenutada, neid stardipaiku on aastate reas nii palju olnud. Aga tõepoolest on meie arhiivi esimestel värvipiltidel, mis tolal sinise võimaluse puudumisel Soomes ilmutati, näha startimine piki sihti, kus nüüd puhvet paika oli pandud.

Küll on mees see, et tolle ammuse Ilvesteate kohtunike laager oli Aheru järve ääres ilma ühegi katusealusega, kus Tõraverest leitud kokk Ella süüagi tegi kivide vahel lõkkeasemel. Ju siis jumal meid tookord nii palju aitas, et tibagi vihma võistluse jooksul ei tulnud, nii et rajameistrid telgi kõrval külitades mitme tuhande kaardi kompostrijäljendid ära said kontrollitud. Nädalane padusadu algas parajasti ärasõidu ajal.

Sellega võrreldes on selle

Toomas Ellervee, staa□ikas Ilvesteate rajameister ja hinnatud veresoontekirurg. Foto: Tarmo Klaar

aasta korraldajate pesa Taheva Sanatooriumis tõeline sanatoorium: söökla koos professionaalsete kokatäididega, pörandaid kolme toa jagu (rajameistrite oma sildiga 'Kosmeetika'), peakorraldaja residents, mille võtmele oli kirjutatud 'Luule juures', ja staap - kus IT tarvis eriline vaikus peaks valitsema, aga tegelikult seltkonnatajaid nagu moos kärbeid ligi meelitab - Taheva ainsas kolmekordses majas tühjas korteris. Lisaks telgiplats ja saun. Kokkuvõttes pidime terve küla Ilvesteate kirjaga silte täis kleepima, et iseennast üles leida.

Aga enne sinna jõudmist oli esimene võistluspäev. Ja veel enne seda mitmed kuud tööd, millele eelnes ärgitav väljakutse rajameistritele listi kaudu. Takkajärgi võib öelda, et pole need rajameistrid ja kohtunikud õnneks kuhugi kadunud, jätkub ikka tulema. Veel viimane nädal, kui tegija-seltskond juba praktiliselt koos, tuli mitmeid soovijaid lisaks, kes Ilvesteatele midagi korraldajana teha tahtsid. Tööd on muidugi ka küllaga. Ilvesteatele eelnesid tulised nädalad, kuidas keegi neid enda jaoks täitis: kas võistlejate andmeid sisestades, kaarte vormistades, radasid välja mõeldes ja teab-mitmendat-korda kontrollides või ehituskraami kokku otsides - ette ei saanud loetud kaugeltki kõik tööd. Kes teinud, see teab.

Lisaks üllatati peakorraldajat Priitu tähtsa uudisega, et just samal ajal Ilvesteatega, samas metsas, samas kohas sama tee peale on plaanitud jalgrattamatk, mis Ilvesteate toimumise vägagi kahtluse alla seab. Sest osavõtjaid on tuhat ikka. Olgu, kui Ilvesteate start nii säetakse, et nimetatud tähtis tee kohe alguses ületatakse, ja keegi kellelegi ette ega alla ei jääks.

Ja kotkas on jälle uude kohta pesa teinud. Ja ühe sihi otsa peal kasvavad mingid kääpalised. Nöör vaja ümber tõmmata. Tõmbasimegi. Kääpalisi küll näha ei osanud. Ja teisel päeval olevat nähtud kolme meest ja üht naist rattaga sõitmas, vist oli üks laps ka

Ilvesteade IT- brigaadi vaatevinklist.

Foto: Tarmo Klaar

(spetsiaalselt lugemas ei käinud, aga kahe massiürituse pörkumise ohtu igatahes ei tekkinud).

Nüüd siis esimene päev - see on ikka sebumise päev. Endalgi vaja meelde tuletada, kuidas võistluse tegemine käis, kuigi kõik justkui läbi mõeldud. Aga selle peale lihtsalt ei tule, et kui mandaat on kuulutatud kella 13-15ni, siis tegelikult esimene üksildane tulija saabub 14.20 ja põhimass kell 15 ja mõned viimasest hetkest hiljem.

Muidugi, linn kaugel ja tööpäev ja autoga oli probleeme ja jalgsi oli tulla terve kilomeeter. Aga hea mõte enne starti nimekirja tänaste jooksujärgkordadega üles riputada kipub utopiaks muutuma. Tarmo (Klaar - Toim.) nahas küll 15 minutit enne ettenähtud starti olla poleks tahtnud. Ega värsket peasekretäri Jaani (Kroon) nahas. Lisaks veel asjaolu, et rahanimekirjadega Vaike (Tomann) sattus tulema autoga, mille kumm katki läks, nii et arveldamise töö ka kuhjus parajaks puntraks. Mis küll jälle libedasti ära hargnes, kui raamat kohale jõudis.

Kui 15.55 lõpuks asjad nii kaugel on, et startijate nimekirja välja saab trükkida, on päris selge, et kui tahame muuhulgas veenduda, et õige numbriga SI-kaardid stardivad - mis omakorda on tulemuste sujuva ilmumise eelduseks - siis startida

õigel sekundil ei jõua.

Närvilise hetke rahustavaks asjaoluks oli võistlejarahvas ise - mõnus, arusaaja ja vaata et naljaviskajagi. Pealegi oli esimese vahetuse saabumiseks Tarmo keemia juba oma töö teinud ja tulemused olid just täpselt õiged, võistlusekell tiksus juba nii, nagu asjaolud olid kujunenud.

Aga kuni rajalt tullakse, on ikka pinget: sada korda küll kontrollitud, aga kas ikka sai perfektne? Või nagu SI-jaamade programmeerija Margus (Sarap) ütles: kuigi enne võistlust ja võistluse ajal teed kõike hoolsalt, jääb ikka hinge väike kartus. Kui esimesed võistlejad metsast väljas, hingad esimest korda kergendatult, ja kui viimane tulnud, siis teist korda, ning alustad uut ringi.

Rajameister Riho (Taba), kelle sündimiseni Ilvesteate korraldamise idee tekkimise ajal oli päris mitu aastat jäänud, seisab finišis - no et kui õienamist on, pole kaugelt otsida.

Mis raja planeerimisse puutub, siis - Elevant (Toomas Ellervee), kellega nad stardipaika ja maastikku jagasid, olevat talle öelnud: 'poiss, sina kandsid alles lühikesi traksipükse sellal, kui mina juba Ilvesteate radasid tegin; mina panen kõigepealt oma punktid, siis vaatad sina, mis üle jääb'. Aga see on võib olla rahvajutt, tegelikult vist planeeriti siiski vas-

tupidises järjekorras.

Võistluses on pinget küll. Esimeses vahetuses demonstreerib Sander (Vaher) uue põlvkonna noorte jõudmist meeste hulka, teine vahetus läheb Lätile, kolmandas näitab Sixten (kes paar korda nädalas sörkimas käivat - või on see ka rahvajutt?) ennast ja teistele nende kohta.

Naiste konkurentsis tõestavad õed Vaherid oma püsivat headust. Ja ongi esimene päev läbi, öö peaaegu käes. Terve päev hirmutanud vihmapilvedega, mis öösel ka valingu maha kallavad.

Teine päev algab suursündmusega - **Mini-Ilvesega**, kus osalejaid nii palju, et ühte ritta ära ei mahu. Numbrid, SI, ühisstart - nagu päris. Ongi päris.

Põhi-Ilvesteatel aga puistab rajameister Toomas (Ellervee) hooletuid jooksjaid, kes numbreid ei kontrolli; ka meeste favoriit jääb kahjuks võiduvõimalusest ilma.

Juta (Ainelo) ja Piia (Jõesaar) saavad teha psühholoogitööd, sest kes tahaks uskuda, et Ilvesteade selleks korraks pooliku tulemussega jääb.

Teise päeva õhtul on Taheva sanatooriumi õuel veel üks sündmus - **Ilvese Teade**, mis kah juba traditsiooniks saamas: korraldajate kahe-mehe-teade, kus alles vahetuse üleandmisel aru saad, kellega samas võistkonnas oled. Võistkondi 25 - päris kobe üritus, korralda-

Ilvese Teade. Paremalt esimesena on stardijoonel Eesti Päevalehe vastutav väljaandja Aavo Kokk Foto Tarmo Klaar

jateks Armo (Hiie) ja Elo (Saue), ja võistlejateks need, kes päeval korraldasid. Üks punkt kuuri nurgas on põõsa taha peidetud, mõni mees tekitab isegi dialoogi rajameistriga - et oleks nagu päris.

Aga saun on hea ja seltskond mõnus. Peas tiksud siiski: üks päev veel korraldada. Ehitajad - Tõnise (Jürimäe) kamp - Ilvese Teatele ei saanudki, kolisid platsi, kuigi suur hulk tööd selle juures tehti ühiste jõududega, ole sa ehitaja või radade läbijooksja.

Kolmas päev tuleb klassikalise Ilvesteate ilmaga - nii palav, et võtab lõõtsutama juba enne starti. Aga start ise: rajameister Avo (Veermäe) saadab selle otse soost läbi, kus igaks petteks libe palk, mille peale küll parem mitte astuda. Kärakoori saatel said küll kõik õnnelikult üle, kes rohkem või vähem porisena.

Porise ja palava päeva puhul juhtub järjestikku kahe veeautoga mingi jama; huvitav, kui sel päeval oleks mõni tulekahju

olnud, kas siis oleks lihtsalt öeldud 'tuletõrje kohalejõudmisel oli maja maani maha põlenud' - kuna nad oleks sinna jõudnud kolm tundi hiljem, nagu meiega juhtus. Aga lõpuks siiski jõudis, muidu oleks Lüllemäe mehe Ain-Meelise (Hannus) uhke pesemise-ehitus tühjalt imetlemiseks jäänud.

Ja lõpuks võitjad - võta või jäta! -lätlased. Nagu ka poistest-juunioridest. Naistest hoidsid võistlust ohjes põlvakad. Noorte võistluses on tõelist draamat - kindlad liidrid koos jälitajatega jätavad kaks punkti vahele ja jäävad kõigest ilma.

Auhinnad. Pressiteade. Kola kokku. Sauna. Läbi. Soomlased käisid 'Näkemiin' ütlemas, lätlased tänasid. Meie listis ilmus: "Kohe midagi ei oska seekord sõimata. Väga lahe oli." Aitäh, teile me tegimegi!

Kindlasti on võistluse õnnes-

tumise osaliseks osavõtjad igaile võistlusele on tähtis paljude klubide esindatus ja uhkuseks tippude kohalolek. Ja siinkohal tahaks tänada meie eliiti, kes kohale tulid ja pingelist konkurentsi ning huvitavat võistluse käiku pakkusid. Kui on osa võtmas eliit, tulevad ka teised. Sama oluline on noorte võistluse kasv; oli nendegi rajal pingeid, sündmusi ja rõõmu.

Kui nüüd veteranid ka oma Veteranide Ilvese avastaksid, muutuks võistlus veel mitmekesisemaks; ilmselt ei ole lühikese traditsiooni tõttu piisavalt teadvustatud, et 50-aastastele ja vanematele on oma radadega oma Ilvesteade: me tegime selle just teile, kes te kurtsite, et põhiklasside rajad on pikad ja käivad üle jõu.

Üks ring läbi, aga järgmine juba ketrama pandud: juubeli-Ilvesteade toimub vahetult enne Juunioride MMi, neljapäevast laupäevani 3.-5. juulini

Mini-Ilvese võitjad on finišis!

Foto Tarmo Klaar

Aasta	Koht	Võistkondi	H	D	Noorte Vet. Ilves	Võistlejaid Ilves	Peakorraldaja	
1. 1979	Perajärve	287	167	120		893	Arvo Kivikas	
2. 1980	Koobassaare	251	149	102		765	Arvo Kivikas	
3. 1981	Laanemetsa	395	229	166		1195	Arvo Kivikas	
4. 1982	Holstre	578	349	229		1763	Arvo Kivikas	
5. 1983	Tabina	678	418	260		2084	Arvo Kivikas	
6. 1984	Obinitsa	637	389	248		1939	Arvo Kivikas	
7. 1985	Hellenurme	665	414	251		2728	Arvo Kivikas	
8. 1986	Otepää	705	429	276		3061	Arvo Kivikas	
9. 1987	Liiva	793	498	295		3382	Arvo Kivikas	
10. 1988	Karula	751	483	268		3083	Arvo Kivikas	
11. 1989	Kooraste	838	543	295		3965	Arvo Kivikas	
12. 1990	Ähijärve	486	322	164		2039	Arvo Kivikas	
13. 1991	Saverna	309	204	105		1436	Madis Oras	
14. 1992	Võru	87	63	24		368	Tiit Tali	
15. 1993	Elva	115	76	39		372	Avo Veermäe	
16. 1994	Pangodi	95	59	36		329	Avo Veermäe	
17. 1995	Vooremäe	93	64	29		300	Arno Ruusalepp	
18. 1996	Viljandi	110	72	38		373	Lembit Vassil	
19. 1997	Küka-Prangli	105	70	35		371	Priit Pääslane	
20. 1998	Prangli	115	76	39	ind.	501	Minija Pääslane	
21. 1999	Palu-Kirikuküla	97	67	30	ind.	401	Priit Pääslane	
22. 2000	Nõuni	122	66	30	26	450	Arvo Kivikas	
23. 2001	Mooste	107	57	25	19	6	410	Priit Pääslane
24. 2002	Hargla	115	61	27	22	5	427	Priit Pääslane

2003.aastal. Just paras aeg enne juunioride o-sündmust, päev jäetud vahet ülekolimiseks korraldajale ja hingetõmbeks võistlejale.

Pange varakult puhkused paika, et start õigel ajal minna saaks! Taaskohtumine tuleb I Ilvesteate hüvade maastikega Ähijärvel/Perajärvel, ehk sobiks mõnele päevale ka retrosündmus esimese teatemitmepäevajooksu meeldetuletamiseks.

Kui nüüd veidi ajalukku vaataks: kummad olid kiiremad, võitjad aastal 1981 või 2002? Mehhaniliselt võrreldes jäävad peale praegused tipud: mehed 5,7-6,2 min/km praegu ja 6,5-7,3 min/km 21 aastat tagasi, naised 7,4-8,3 min/km praegu ja 8,5-10,8 min/km tollal. Aga - ära ei saa unustada, et III Ilvesteatel lasti kõigil proovida, mis tähendab Essemäe ületamine, seekord sellest kõige kõrgemast kohast pääseti. Ainus võimalus tõeline kiiruseproov teha tähendaks samal rajal võistlemist.

Kui veel numbritest rääkida, vääriks vaatamist osalejate arvuga tabel: üsna selgelt on näha kiire Venemaa ärakukkumine pöördelisel ajal 90-ndate alguses (ja ega nad tagasi pole tulnudki; selleks on kõik tehtud, et Venemaalt võimalikult raske oleks Eestisse tulla), ning stabiliseerumine viimastel aastatel. Muide, Eesti võistkondi oli esimesel Ilvesteatel ainult 62, poole vähem kui praegu. Eraldi on toodud võitjate tabel - nagu öeldud, on osalejad kõige tähtsamad.

Kohtumiseni juubelisündmusel Ähijärvel 3.-5. juulini 2003. aastal!

www.okilves.ee

JWOC tulemused, järg	
13	Huhtanen, Juha-Matti 62:40
14	Kostylev, Egor 62:44
15	Sirmais, Martins 62:50
16	Jansson, Andreas 62:51
16	Krepsta, Simonas 62:51
18	Kaas, Carl Waaler 63:29
19	Bernaciak, Aleksander 63:51
19	Müller, Matthias 63:51
21	Zinca, Ionut 63:52
22	Kharchenko, Andriy 63:53
23	Höij, Johan 64:04
24	Stroi, Michael 64:13
25	Ushkvarok, Pavlo 64:24
26	Nikolov, Kiril 64:33
27	Bartak, Lukas 64:45
28	Tervo, Tuomas 64:51
29	Ebneter, Lukas 64:55
30	Sprok, Bence 65:07
31	Popa, Ciprian 65:53
32	Sterba, Zbynek 65:56
33	Krawczyk, Maciej 66:25
34	Zverina, Petr 66:29
35	Krcal, Jaroslav 66:30
36	Gilot, Jan 66:55
37	Dent, Julian 67:07
38	Kerschbaumer, Gernot 67:15
39	Teich, Christian 67:26
40	Watterdal, Eirik 67:31
41	Lang, Markus 67:36
42	Rollier, Baptiste 67:40
43	Christensen, Christian 67:53
44	Corona, Emiliano 68:21
45	Vedmet's kyy, Oleksiy 68:29
46	Pelyhe, Daniel 68:34
47	Kandybey, Yevhen 68:36
48	Pedersen, Jon 68:57
49	Jackson, Adrian 68:58
49	Minakov, Alexandre 68:58
51	Gieseler, Christian 69:21
52	Laskarzhvskyy, Vlad. 69:24
53	Franco, Antonio 69:29
54	Pijak, Ondrej 70:07
55	Sagberg, Torbjorn 70:12
56	Vodicka, Jan 70:14
57	Delic, Petar 70:32
58	Samper Sanz, Pablo 70:39
59	Zamovskis, Janis 70:43
60	McCarthy, Ewan 70:56
61	Morgan, Nicholas 70:58
62	Merz, Matthias 71:03
63	Tsvetkov, Dmitry 71:05
64	Yovchev, Kiril 71:27
65	Negrello, Manuel 71:31
66	Bader, Leif 71:35
67	Speake, Matt 71:36
68	Murer, Martin 71:39
69	Boen, Christian 71:52
70	Van Gasse, Etienne 72:24
71	Vaher, Sander 72:34
72	Bradshaw, James 72:35
73	Drencak, Tomas 72:47
73	Taba, Riho 72:47
75	Pongratz, Martin 72:50
75	Liblik, Urmo 72:50
75	Preston, Peter 72:50
78	Taralov, Zdravko 72:51
79	Jaudzems, Kristaps 72:53
80	Kovalenko, Yuri 72:54
119	Vaiksaar, Tonis 83:28
Women (132/132)	
1	Kivimäki, Tiina 50:08
2	Przyczkova, Michaela 50:14
3	Kauppi, Minna 51:10
4	Moe, Lene 52:12
5	Satri, Pinja 52:33
6	Valaite, Indre 53:31
7	Schjerve, Inga Ekeberg 53:40
8	Lampinen, Anna 53:47
9	Behounova, Veronika 54:20
10	Stalder, Seline 54:24
11	Novakova, Katerina 54:39
12	Fritschy, Martina 54:43
13	Gorchkova, Maria 55:01
14	Hokka, Laura 55:07
15	Merova, Tanya 55:26
16	Persson, Lina 55:41
17	Aldorfer, Alexandra 55:46
18	Brocklebank, Vicky 55:53
19	Jonsuu, Marttiina 55:55
20	Müller, Lea 56:11
21	Mere, Siiri 56:31
22	Elson, Grace 56:38
22	Suomalainen, Sari 56:38
24	Dockalova, Martina 57:16
25	Gil Brotons, Veronica 57:36
26	Mueller, Insa 57:43
27	Skrastina, Aija 57:50
28	Rufferova, Iva 58:07
29	Statham, Georgie 58:11
30	Söes, Signe 58:28
31	Prekopova, Marta 58:31
31	Ericsson, Linda 58:31
33	Csiszar, Adrienn 58:34
34	Korzhova, Natalia 58:52
35	Murer, Johanna 59:12
36	Ferchalova, Iana 59:28
37	Novik, Hanne 59:45
38	Johannsen, Gry 59:58
39	Jansson, Helena 60:01
40	Saue, Eveli 60:03
41	Klade, Piret 60:10
42	Törnros, Elsa 60:36
43	Flatekval, Jorid 60:45
44	Ovsianikova, Galina 61:08
45	Kundisch, Sieglinde 61:09
46	Hagman, Line 61:35
47	Armstrong, Suzanne 61:47
48	Daniel, Laura 61:48
49	Thompson, Clementine 61:50
50	Ansaberga, Ieva 61:57
63	Rihma, Annika 64:17
72	Johanson, Liis 66:21

(Teate tulemused lk 31)

ILVESTEATE võitjad		Kalle Luuk		Kalev I		Leho Haldna		Ikaalisten Nouseva Voima		Lehola I		Rene Ottesson	
(Aasta, naiste ja meeste võitjavõistkonna liikmed)	1984	Riia ASK 25.KKK	Iveta Oša	Urmus Kannumäe	Leho Haldna	Urmus Kannumäe	Tõnis Haldna	Rene Ottesson	Asmo Vuorenpää	Inno Ling	Kaido Nurja	Inno Ling	Ormar Lutsberg
1979	Eesti Kalev	Leningradi Zenit	Irina Stepanova	Urmus Kannumäe	Kalle Luuk	Zanna Kulbatško	Irina Namovira	Perkunas I	Galina Pilipenko	Daiva Morkuniene	Variant II	Tatjana Pereljajeva	Tatjana Kostõljeva
Riia Dünamo	Andris Buneris	Uldis Zdanovs	Gunnars Dukite	Leningradi ASK	Nadezda Levitševa	Sarmite Sild	Riia Dünamo I	OK KO I	Vilma Rudzenskaite	Ants Grende	Variant II	Igor Klimov	Roman Jefimov
1980	Eesti Jõud	Leningradi Zenit	Irina Stepanova	Andris Kosmacevs	Ojars Millers	Harjits Šemelis	Ivars Zagars	Peko I	Ilmars Davidsons	Janis Ozolins	1999	Saue Tammed	Edith Madalik
Eesti Jõud	Nikolai Järveoja	Johannes Tasa	Kalle Ojasoo	Riia Varpa	Tatjana Kadõševa	Dainis Šleiners	Ilmars Limbens	Lehola I	Epp Käpa	Ruth Vaher	Võru I	Kirti Rebane	Sixten Sild
1981	Leningradi Trud	Nadezda Levitševa	Svetlana Berezina	Eesti Kalev I	Leho Haldna	Urmus Kannumäe	Tiit Tiivoja	Lehola I	Tarvo Avaste	Inno Ling	2000	Kobras I	Maret Vaher
Üleliiduline Dünamo	Sergei Kiritšenko	Aleksandr Levitšev	Sergei Simakin	1986	Eesti Kalev	Mari Roots	Ruth Vähejaus	Lehola I	Rene Ottesson	Rene Möttus	2001	Saue Tammed	Kirti Rebane
1982	Riia ASK I	Sarmite Gabrane	Alida Zukule	1987	Riia ASK	Iveta Bruvere	Iveta Oša	Ilves I	Kristi Vassil	Elo Saue	Saue Tammed	Erik Aibast	Erkki Aadli
Eesti Jõud	Nikolai Järveoja	Johannes Tasa	Maldon Ots	Eesti Kalev	Svetlana Berezina	Lidija Milova	Sergei Kiritšenko	Lehola I	Alar Viitmaa	Inno Ling	2001	Saue Tammed	Edith Madalik
1983	Tšeljabinski PI	Tatjana Kadõševa	Olga Tšerepanova	1988	Sverdlovski ASK	Tatjana Kadõševa	Olga Tšerepanova	Lehola I	Minija Pääslane	Alar Viitmaa	2002	OK Põlva Kobras	Maret Vaher
Eesti Kalev	Urmus Kannumäe	Leho Haldna	Renate Kokorevica	1989	OK KO Riia	Iveta Bruvere	Ira Namovira	Lehola I	Rene Ottesson	Rene Ottesson	2002	DM101	Ruth Vaher
				1990	Sojuzstroiservis	Oleg Anutškin	Oleg Melnikov	Lehola I	Epp Käpa	Ruth Vaher			Liis Johanson
				1991	OK KO Riia	Iveta Bruvere	Renate Kokorevica	Lehola I	Ede Ümarik	Ingrit Kala			Mirja Virve
				1992	Peko I	Oleg Anutškin	Oleg Melnikov	Lehola I	Mare Parve	Küllli Kaljus			Toms Veits
				1993	Peko I	Mihhail Svjatkin	Ilja Gussev	Lehola I	Anu Annus	Mare Parve			Girls Linins
				1994	OK KO Riia	Iveta Bruvere	Ira Namovira	Lehola I	Rene Ottesson	Rene Ottesson			Ilmars Davidsons
				1995	OK KO Riia	Iveta Bruvere	Ira Namovira	Lehola I	Rene Ottesson	Rene Ottesson			
				1996	OK KO Riia	Iveta Bruvere	Ira Namovira	Lehola I	Rene Ottesson	Rene Ottesson			
				1997	OK KO Riia	Iveta Bruvere	Ira Namovira	Lehola I	Rene Ottesson	Rene Ottesson			

Soe suveöö Vesivehmaa lennuväljal

Soome ja maailma o-spordi iga-aastase tähtsündmuse, Venla- ja Jukola teateorienteerumise stardi-finišipaik on seekord Vesivehmaa lennuväli Lahti ja Asikkala vahel.

Paarikümnetuhanded asjahuviliste seltskond palju väiksemale alale ära ei mahukski. Ainuüksi võistlejaid on kohal 728 4-liikmelise naiskonna ja 1256 7-liikmelise meeskonna jagu.

Venla viesti

Naiste jooksuks on ilm lausa suurepärase, nii soe kui ka päiksepaisteline. Kahe aasta tagune Külli Kaljuse uhke lõpuspurt annab Eestilegi koha suurvõistluse ajaloo.

Kuigi tänaseks on Külli vahetanud miljonid võimalused metsaradadel ühe ja ühtlase vaeva vastu asfaldil, antakse võistluse diktorile ka seekord põhjust eestlase nimi suhu võtta -Anu Annus (Kalevan Rasti) on kogu avaetapi esigrupis ja vahetab kuuendana, 18 sekundit liidrist. Silmapaistev on ka Elo Saue (Lynx) jooks, kes on kohal teise grupi eesotsas 10-na.

Teisest vahetusest alates võtab ohjad Turun Suunnistajat (TuS), kus tšehhi ja kahe šveitslase kõrvale on soomlastele jäänud ka üks koht. Vahe suureks ei kasva ja neljandas saab rahvas jälgida vahetut

Anu Annus tuli Venla-teates avavahetusest 6.nal

Foto Harry Veide

duelli uue o-kuninganna (Simone Luder - TuS) ja eelmise valitsejana Hanne Staffi (BSK) vahel.

Norralanna pääses metsa pea kaks minutit hiljem, kuid on rajal kiirem ja suudab ka enne viimast KP-d ette minna. Finišiotsal, mis sisaldab küllalt rasket tõusu, on šveitslanna siiski märgatavalt kiirem ja TuS ka seekordne võitja.

Eesti koondislastest on esimestena päral Tina Olm-Junegard (Tullinge) 32. ja Maret Vaher (Hiisirasti) 39-na.

Mitte-Põhjamaade naiskondadest saavutab kõrgeima koha Austraalia o-liidu esindus (95.) olles alla 2 minuti kiirem OK Kapest (98). Eesti naiskonnad on seekord amatööride hulgas headel kohtadel – viis neist mahub lõpetajate esimese kolmandiku sisse.

Jukola viesti

Meeste jooks algab kell 23.05.

Üle 1200 mehe ühisstart on õhtu nael. Publikule avatud koridor on juba pool tundi enne starti mitmekümne inimese paksuselt polsterdatud. Hilinejaile jäävad vaid heliefektid ja mõni vilksatav peanupp.

Selleski jooksus on suurfavoriitideks nn Maailma koondised - tiitlikaitsja TuS, keda esindavad tšehh, šveitslane, kolm soomlast, austraallane ja norralane, kevadel Tiomilal ülekaalukalt võitnud Halden SK (rootslane, neli norralast ja kaks soomlast), seni ilma võiduta, aga aasta-aastalt ikka vihasemalt üritav Delta (Novikov ja kuus soomlast).

Tegelike esikohapretendentide arv sellega ei piirdu. Tänu suurte teatejooksude populaarsuse pidevale kasvule on enamus Skandinaavia tugevamaid (ja ka keskmisi) o-klubisid enda ridu jõudumööda täiendanud. Baas selleks on suur - iga mandri-Euroopa o-huviline teab, et ilma pideva Skandinaavias võistlemise-harjutamiseta jääb

tee maailmaklassi unistuseks. Tasapisi ühinevad ka senised väiksemad o-klubid, et selles võidujooksus kaasa rääkida.

Eesti klubide visiidid Jukolale on olnud võimalikud kümnekond aastat ja ajapikku on see jooks meile meeldima hakanud. Meeskondade arvult (15) oleme aastal 2002 soliidisel neljandal kohal (eespool Taanist!). Kokku on meeskondi 11 riigist, üksikuid külalisi erinevates meeskondades aga arvatavasti kõikjal, kus o-spordi tuntakse.

Jukola on kõrgetasemelise konkurentsi kõrval ka üldrahvalik o-pidu, sellepärast ei keela keegi suvaliste kombinatsioonide pääsu stardijoonele - raha makstud, jookske terveks, teete koos korraldajatega o-propagandat. (Siia sobib vahele küsimus - kas keegi teab, mida võitis Eesti o-sport Jüriööjooksu sundklubistamisest?)

Jooksu esimesed kaks vahetust põhjamaa hämaras öös kulgevad vahelduva eduga ja liidritele 7 min/km tempos. Vigu teeb enamused.

Meie o-spordi vana kala Sixten Sild (Triangeln) on avaetapilt tagasi nagu niuhti - 21 sekundit peale liidrit.

Kolmas vahetus on planeeritud esimeste tõsisemate vahede tekitamiseks, pikim öörada läbitakse ikka veel suhteliselt pimedas. Kuid vahesid ei teki, kuigi liidrite tempo tõuseb 6 min/km lähedale.

Hajutused töötavad korralikult ja esikolmikus tulev Janne Salmi (TuS) kaebab lisaks raskusi kaardist arusaamisel.

Neljanda vahetuse lõpus on ees lätlaste kants Soomes - Turun Metsankävijät (TuMe). Ilma rahvusvaheliste suurimedeta (vabandust, Girls Vegeris ja Janis Ozolinš!) meeskond oli eelmisel Jukolal teine ja kordas sama tempu tänavu Tiomilal. Nüüd ripub jälle sensatsioon Hämema

hommikupäikese all.

Aga veel on ees pikk tee ja **viendas** toob üks suurtest, Baekkelagets SK (BSK) välja Valstadi. Mees on õhtul kurtnud viletsat tervist ja vahetatud oma tavaliselt kohalt viimasest vahetusest viiendasse. Sellel saab joosta 8 km lühema otsa. Hommikuks pole norralasel tervehäädadest märgatavat jälge, ta veab BSK liidriks. Kuid vahe jälitajatega ei kasva minutitki täis.

Pärast kuuendat vahetust, kus Valentin Novikov on saanud etapi parima aja (5.54 min/km), asub Delta eesmärgile kõige lähemal. Tampere MM tavaraja hõbemees Jani Lakanen pääseb metsa poolteist minutit enne kui Simo Martomaa Kalevan Rastist. Võib-olla vaid kõrvaltvaatajale tundub, et mees ei usu hästi oma võimalust - kuidagi hajeval on midagi publiku seest otsivad silmad. Tavaliselt ju vaadatakse sel hetkel endasse.

Esialgu aga sekundid tikuvad ja Halden SK (Jarkko Huovila) lahkub vahetuspoomilt 4.07, Malung OK (Niklas Lindberg) 4.14, BSK (Bernt Björnsgaard) 5.03, tiitlikaitsja TuS (Jörgen Rostrup) juba 6.18 pärast liidrit.

Algu on liidril aeglasem ja see paneb suurearvulise publiku järjest elavamalt kaasa elama. Vaid paarkümmend minutit jooksu (neis kaks hajutust) ja kuue mehe vahe on kahanenud 4,5 minutile, Martomaa on liidrist vaid poole minuti kaugusel. Järgmised kaks kümmend minutit vahed enamuses säilivad, kuniks tuleb kolmas hajutus. Sellest väljudes on norralased koos ja vahe liidriga kahanenud kolmele minutile. Järgneb pikk etapp, kus see paar neelab veel minuti.

Nii on viimase hajutuse eel Lakase edu kahanenud 40 sekundile. (Osa süüd selles on ka paremast silmast kadunud läätsel, ilma milleta on tal selle elundi "vääratus" -5.25.) Siis tulevad paaris Huovila ja Lindberg. Veel minut ja saabub

Sõjalaeval metsa orienteeruma

Kolmveerand sajandit teisest üle-eestilisest orienteerumisjooksust

Vello Viirsalu
Nõos 19. juulil 2002

Teine üleriigiline orienteerumisjooks peeti Tartu-mail 16. juunil 1927.

Aeg oli edasi läinud ning 1927. aastaks olid orienteerumisvõistlused juba teada-tuntud asi, mitte mingi kaheksas maailmaime nagu eelmisel aastal. Võistlustest kirjutati jälle pikalt-laialt ajalehtedes, eriti detailse kirjutise tõi ära Tartu Postimees.

Mõned olulised erinevused võrreldes eelmisel aastal peetud orienteerumisjooksuga siiski olid. Kiivalt hoiti sel aastal sala-
jas võistlusmaastiku asukoht.

Muudati ka võistluste reegleid. Nii oli täpsustatud Orienteerumisjooksu võistlusmäärustes olulisemaks muudatuseks suundorienteerumise asendamine valikorienteerumisega, kontrollpunktide läbimise järjekord jäeti vabaks, kuigi läbida tuli kõik kontrollpunktid.

Sõnastus oli järgmine: *Kontrollpunktidest läbi-
jooksmisel ei ole võistleja
kohustatud nende nr. järjekorras läbi jooksmata, vaid võib seda teha oma äranägemise järele (s.o. jookseb 4-st, siis 1-st jne.).*

Reeglite muutmise põhjuseks võis olla eelmise aasta kurb kogemus, kus võistlejad satustid vähese orienteerumisoskuse tõttu valedesse kontrollpunktidesse. Niimoodi sai väikeste muudatustega taoliste juhuste kordumise puhul olukorda võistleja kasuks pöörata!

Kontrollpunktide läbimist kinnitasid kohtunikelt saadud sedelid, mis kõik tuli finišis esitada finišikohtunikule. Võitjaks loeti jooksja, kes oli läbinud lühima ajaga kõik kontrollpunktid.

Võistlejate jooksuriiete suhtes olid kehtestatud järgmised nõuded: o-jooksust osavõtja peab olema riietatud sportülilokonda, s.o tal peavad olema trikoo, lühikesed püksid, kingad

või saapad, rinnal maleva eraldusmärgid.

Samuti olid ära toodud nõuded, milline oli stardi kord ja stardieelne kaartide tutvustamine.

Määruste punkt 5 kõlas: *Stardis antakse võistlejale kaart ja kompass. Kaardil on punasega ära märgitud start, kontrollpunktid, finiš ja Põhja-Lõuna nõel.*

Punkt 6: *Tutvumiseks kaardiga antakse aega 3 min.*

Punkt 8: *Võistlejad lastakse startid välja iga 5 min. järele loosi järjekorras.*

Teine üleriigiline orienteerumisjooks 16. juunil 1927

Teised üleriigilised kaitseliidupäeva spordivõistlused peeti Tartus juuni keskel 1927. aastal.

Selle aasta juunikuu oli külm, Tartumaal sadas näiteks 2. juunil rahet. Ööl vastu 13. juunit oli Tallinn-Nõmmel vaid 1,5 kraadi sooja, Järvamaal aga öökülm (rohulibledel oli jääkord peal).

Seejärel järgmistel päevadel läks ilm ilusaks ja soojaks, temperatuur tõusis kiiresti 20°-ni. Vahetult enne võistlusi - 15. juuni öösel sadas Tartus vihma.

Seekord olid võistlusi vaatamas (mitte võistlemas) külalised Soomest, Poolast ja Lätist. Nad peatusid Grand hotellis Vallikraavi tänaval (praegu onkoloogiakliinik).

Kergejõustikus võisteldi Tallinna tänava kergejõustikuväljal (praegu Staadioni tänava ülikooli staadion). Eesti Spordilehe andmetel püstitati kaks uut Eesti rekordit - ketast heitis Gustav Kalkun 43.16 ja 110 m tõkkeid jooksis Elmar Rähn 16,3. Hiilgas jällegi mitmekülgne Aleksander Klumberg kolme esikohaga - granaadiviskes 79.68, kavgushüppes 6.67, kõrguses 1.70. Teivashüppe võitis seekordki Artur Reisner 3.40-ga.

Teine üleriigiline orienteerumisjooks korraldati Tartu lähedal neljapäeval 16. juunil 1927. Erinevalt eelmisel aastal peetud üle-eestilisest o-jooksust ei antud sel korral võistlusmaastiku kohta eelnevat infot.

Seevastu pärast võistlusi kirjutasiid ajakirjanikud nii o-jooksust endast kui Kaagvere võistlusmaastikust pikalt-laialt. Ka ilmus kaheksakümnendatel aastatel Eesti ajakirjanduses lugusid ning Spordimuuseumis ja suuremates raamatukogudes on olemas uurimus nendest võistlustest, avaldati võistluskaardi koopia. Ka käesolevale loole on lisatud kaart.

Kuna võistlusmaastiku asukohta võistluste eel teada ei antud, väitis Endel Isop oma o-ajaloo raamatus ekslikult veel 1993. aastalgi: *Ka perioodikas avaldatu põhjal jäi võistluste täpne koht seekord saladuskatte alla.*

Pika ja põhjaliku, mahlakate detailidega võistlusreportaasi toob Tartu Postimees 17. ja 18. juuni 1927 numbrites, pikalt kirjeldab võistlusi ka Vaba Maa oma 18. juuni 1927 numbris. Nimetatud Vaba Maa artiklist loeme: *Saadakse teada, et võistluskohtale tuleb linnast laeval välja sõita. Kell pool 3 asuvadki võistlejad sadama poole tee. Varsti jõuavad ka pealikud ja kohtunikud järele. Võistluseelset meeoleu tabab siiski täpsemalt Postimehe reporter oma põnevalt kirjutatud loos Orienteerumisjooks järgmiselt: Kaasa tulevad päälükud, kohtunikud, esitajad ja kodukaitse ühingu liikmed. Kõigile võistlejatele on võistluste asukoht täiesti teadmata. Sadamas asetatakse võistlejad sõjalaev "Ahtile". Juba teel kuulduv mitmesuguseid arutusi võistluskoha üle, seda elavamaks muutuvad need laeval. Kuuldub mitmesuguseid arvamsi. Ustakse, et kuna laeva nina ülesse poole pööratud, et küllap ta siis ikka ülesse poole sõidab. .../ Kuud peagi kõlab vile, laev võtab*

.... orienteerumisjooks, mis veel õige uudne ala meil, oli elavusrikas, kuid raskelt pealtvaatajatele jälgitav. Tuska teeb jooksjatele kaardi ja kompassi käsitlemine, mis jalgade väleduse tahab vägisi tühiseks teha.

*Eesti Spordileht,
23. juuni 1927*

oma seisu Peipsile, ja litsub pikki Emajõge. .../ Kell ¼4 olemeegi Kaagvere parvel. [Vahemärkusena: Tol ajal polnud veel Luunja silda ning üle Emajõe toimetas soovijaid parv. Siinset Kaagvere ja Luunja vahel sõitvat parve nimetati nii ja naa - nii Kaagvere kui Luunja parveks.] Sealt liigutakse mööda Rápina teed umbes 2 km Kaagvere mõisa. Terve tee on täis liikujaid, sest võistlejad ühes kaasasõitjatega moodustavad kaunis koguka maleva. Peatutakse, mitte kaugel mõisast metsaserval. Siin peabki asuma start. Ajalehest Vaba Maa saame teada, et ka Finiš asub stardi juures. Kaardilt järele vaadates selgub, et start ja finiš asusid Kaagvere mõisast paarsada meetrit lõunasse, Kaagvere metsamassiivi põhjaserivas. Tolleaegse kaardi väljavõttel on näha ka parve asukoht (vaata!).

Üles oli antud 37 meest, starti tuli siiski vaid 18, kellest 14 ka lõpetasid. Koos kohtunikega liikus stardipaigas umbes 60 inimest. Kella poole viie ajal avasid kohtunikud Tallinnast kohaletoodud ja kinnipitseeritud võistluskaartide paki. Tartu Postimees pajatab edasi: *Igale võistlustest osavõtjale antakse ainult kaart ja kompass. Kaardile on ära märgitud ainult punktid, kust võistlejal tuleb läbi joosta. Vastava posti peal saab võistlejaid kontrollida posti leidmise tõenduseks. Selle kaardiga antakse võistlejatele 3 minutit aega tutvuneda.*

Võistlustingimuste seletuse järele antakse võistlejatele start ja finiši kätte, mis üksteisest umbes 1/2 km kaugusel asuvad.

Tsiteerime edasi Vaba Maa artiklit: Kell 5 asub esimene jooksja, narvalane Ütt, teele. Iga jooksja saab 0,5-verstalise kaardi, millel on kõik postid ära märgitud, ja kompassi. 3 minutit on stardis aega kaardi järele orienteeruda, siis algab rännak. 2 minuti järele asub starti uus võistleja, nii et nad järgnevad üksteisele viie minutilise vaheaegadega. /.../ Igalt postilt peab jooksja võtma kontroll-lehe. Millises järjekorras ta postid läbi käib, pole tähtis. Poste on üles seatud 8. Jooksutee pikkus on umbkaudu 6,5 km. Joosta tuleb pea kogu tee tihedas metsas, kohati on ka vett.

Seevastu Postimehe järgi on võistlusmaastik võrdlemisi tasane, ainult vahelduvalt väikeste mäeküngastega. Peal kasvab võrdlemisi hõre okaspuu mets, läbistatud jalgteedega.

Pärast võistlust selgub siiski, et maapind jooksul on olnud kohati madal ja vesine, mida tunnistab tagasitulejate poriseks pritsinud spordiriided.

Tsiteerime Postimehe reportaaži edasi: Pinevusega oodatakse esimesi tagasitulejaid. Möödub tund, ikka saadetakse stardist välja uusi võistlejaid, kuid tagasi pole veel keegi jõudnud. Kohtunikud seavad finiši juure valge lindi ülesse, sest iga silmapilk peaks võistlejate tagasitulek algama. Ilmubki metsaservale esimene pääsuke, jookseb võrdlemisi jõuliselt ja esimesena käristab finiši lindi. See on esimesena välja läinud võistleja Ütt ja on selle maa jooksnud ajaga 1 tund 2 min. 46 sek., läbi käies kõik postid. /.../ Tagasitulejate juures ei ole märgata väsimust. /.../ Üldse orienteerumise jooksu juures ei mängi nii suurt osa kiirus, kui orienteerumise oskus tundmatul maa-alal, kaardi tundmine ja vastupidavus. Paljud võistlejad tabasid poste hästi, kuid tuli ka paljudel hulka aega türelda, vahepeal isegi posti läheduses kaarti uurida ja posti leidmata jättes edasi tormata. Ilusasti resümeerib Eesti Spordileht oma 23. juuni 1927 kaitseliidupäevade ülevaates Rekordite rajaj päris tänapäevaselt: ... orienteerumisjooks, mis veel õige uudne ala meil, oli elavusrikas, kuid raskelt pealtvaatajatele jälgitav. Tuska teeb jooksjatele kaardi ja kompassi käsitlemine, mis jalgeda väleduse tahab vägisi tühisteks teha.

Jooksjatele oli ka pärast võistlust mõeldud: Ka võistlejate eest on koha peal hoolitsetud. Nii on koha peal peale jooksu lõppu võistlejatel võimalik saunas käia ja sooja teed saada. Võistlused kestsid 2 tundi 38 minutit ja kell 8 kuulutasid sireenid võistluse lõppu. Seejärel otsiti metsast veel postiliseisjad vahekohtunikud üles ning ...

Kui kõik kogunud on, minnakse laevale, mis ennast nihutanud Kaagvere mõisa alla ja seekord sealt peale võtab. Võistlejad asetuvad kajutitesse, kohtunikud asuvad tagajärgede väljaarvamisele ja rõõmsas meeleolus jõutakse kell 10 tagasi Tartu.

Tulemused 6,5 km 8 KP-ga valikorienteerumise rajal:

1. Villem Elberg (Tallinn) 53.28,3 (8,5 min/km)
2. H. Peegel (Tartu) 53.31,8
3. Richard Mürk (Tallinn) 54.20,6
4. V. Rosenstock (Valgamaa) 55.58,8
5. Albert Silbergleich (Tartu) 56.10,4
6. Eduard Teinburg (Tallinn) 61.46,6

Kõige kiiremini oli küll raja läbinud tollane tuntud keskmaajooksja Helmuth

Kallman Viljandist (51.40,8), kuid nii tema kui V.Lumi jooksutulemused tühistati, sest nad olid ära kaotanud kontrollpunktidest saadud sedelid.

Võitjale oli ette nähtud Tallinna linnavalitsuse hõbedast rändkarikas, aga teise koha võitnule annetas ärimees Hugo Paabo jäädava auhinna - hõbedast paberossiitoosi.

Kes oli üleriigilisel teisel o-jooksul võitjaks tulnud Villem Elberg?

Ta oli võitnud ka samal kevadel o-jooksul Tallinnas. Kaasaegsete mäletamist mööda oli ta kergejõustiklane ja suusataja, lühike ja blond mees, visa hingega võitleja. Jooksnud näiteks 100 m 11,9; 200 m 25,8 ja 400 m 55,0. Töötas kaubanduses.

14-39.

Punktilugeja.
 Punkti koordinaatide määratliseks asendiks skoori määratliseks hõlpsalt loetavaks ja mõeldavaks on võtta võrdne arv (nt 100) ja korrutada selle arvuga võrdne arv (nt 100) ja korrutada selle arvuga võrdne arv (nt 100).
 Näide: Punkti 11589 koordinaatide oleks: 11589 x 100 = 1158900
 11589 x 100 = 1158900

Kõrgus	Mees
1	2,11
2	4,11
4	6,11
6	12,11
8	17,11
10	21,11
12	25,11
14	29,11
16	34,11
18	38,11
20	42,11
22	46,11
24	50,11
26	54,11
28	58,11
30	62,11
32	66,11
34	70,11
36	74,11
38	78,11
40	82,11
42	86,11
44	90,11
46	94,11
48	98,11
50	100,11

Kõrguste ümberarvamise tabel

Stardi, finiši ja kontrollpunktide kättesaamiseks on kaardil näidatud mis punktidega juuresoleval viimasele / tähtsusele.

Vähendus 2x = 1:50000 Määratletud o-jooks 1927 Kaagvere

Koopia 1927.a. kaardist (vähendus 2 korda = 1:50 000). Kaardil näha parve asukoht.

Võistluskaardina (vaata!) kasutati Riigi trükikojas 1927. aastal trükitud 1:25 000 värvikaarti (joonestanud A. Villard).

Tegemist oli kahevärvi-ruukis topograafilise kaardiga 14-39, kus situatsioon oli musta värvi, kõrgusjooned pruunid. Kaardi servale oli kantud: **KÕRGUSTE ÜMBERARVAMISE TABEL** (süldadest meetritesse ja vastupidi) ning **Punktilugeja** (punkti koordinaatide määramiseks).

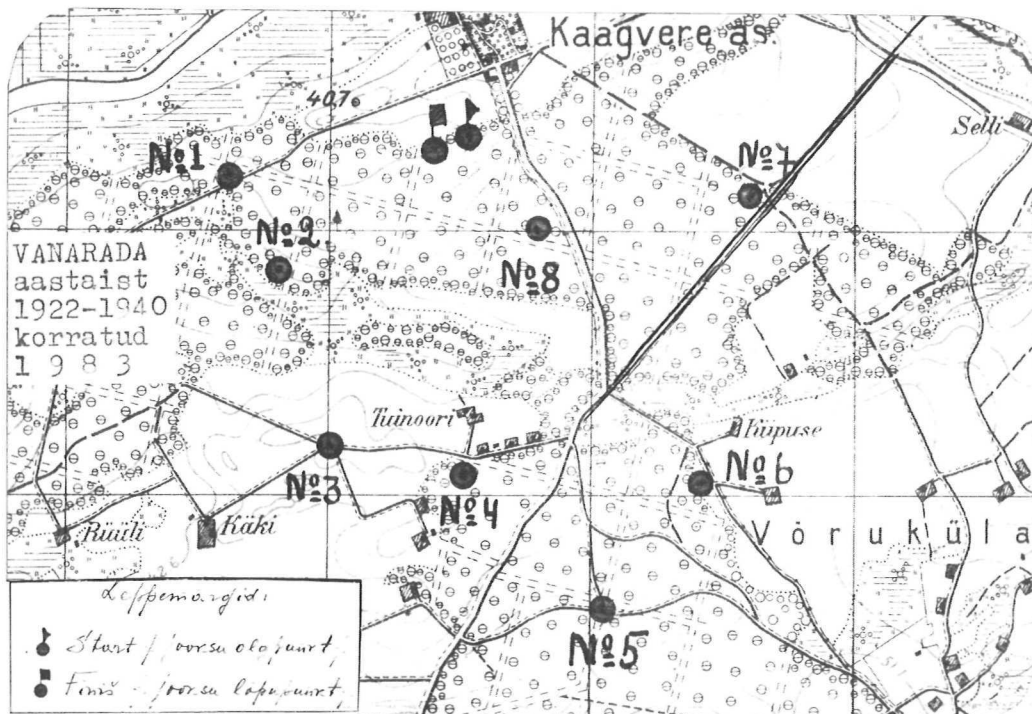
Selle võistluskaardi paremale servale oli spetsiaalselt selle o-jooksu jaoks juurde joonistatud punase värvpliatsiga põhjalõuna-suuna nool, kaardi paremale allserva oli musta tindiga kirjutatud tekst: *Stardi, finiši ja kontrollpunktide täpsed asukohad on kaardil näidatud musta punktiga punase sõõri südamikus /-tsentris/.*

Samuti on seal veel kirjas ja joonistatud: *Leppemärgid: O - Start-/jooksu algpunkt/; O - Finiš-/jooksu lõpppunkt/; O - Kontrollpunkt, kust läbijooksta tuleb ja kust sellekohane tõendus kaasa antakse; päris alla oli veel musta tindiga lisatud: Kontrollpunkte on 8.*

Kontrollpunktid ise olid kantud kaardile väikeste mustade rõngastega (läbimõõt 3 mm) ja need punaseks värvitud. Rõngaste juures olid tähed ja numbrid: N° 1; N° 2; N° 3; N° 4; N° 5; N° 6; N° 7; N° 8.

Kontrollpunktid olid enamasti paigutatud teeristile või sihi kõrvale metsa. Kõrgusjooned olid 2-süllase sammuga (4,26 m) ja kohati abijoonega, kõrgusi märgiti aga juba meetrites (näiteks 42,6 ja 46,9).

Kaardi tõi 1970ndail Tartusse Riia tänava nn geograafide majja Jüri Jagomägi ja Ants Raigu kätte praegune Alajõe

Vanarada 1983 -- 1:25 000 fotokoopia (korraldas OK Kape, rajameister Arne Kivistik).

piirivalvekoridoni ülem Juhan Voist oma isa Johannes Voisti kodustest varudest. Kui 1926.a. sügisel Tartu o-jooksul kasutati Kaagvere metsamassiivi lääneosa, siis 1927.a. üleriigilisel o-jooksul võisteldi metsa põhjalõunasuunalises lääneosas. Võistlejad ei saanud arugi, et võistlused peeti samas metsamassiivis.

Järelepõige kaasaega

Sellele 1927. aasta üleriigilisele orienteerumisjooksule kujundati kaasajal omapärane järellugu. Ülikooli orienteerumismisjuht Arne Kivistik nägi 1980ndate algul seda 1927. aastal trükitud kontrollpunktidega kaarti, uuris seda põhjalikult ning tal tekkis idee - teeks õige kaasaja orienteerujatele ühe võistluse vanaaegse o-kaardiga. Tollal polnud meil

aimugi 1927.a. võistlusest ega võitjate aegadest, need üksik-ajad selgusid alles mõne aasta pärast.

Tartu orienteerumisklubi Kape korraldaski pühapäeval 4. septembril 1983 nn vanaraja o-jooksu tolle omaaegse kaardi must-valge fotokoopiaga. Mustvalgele kaardile (vaata koopia) oli enne paljundamist juurde joonistatud vaid kirdeedela-suunaline Kaagvere metsa läbiv suur autotee ning lisatud tekst:

VANARADA aastaist 1922-1940 korratud 1983.

Võistluse toimumispaika ei andnud korraldajad ka sellel korral võistlejatele teada (saatuse ironiana - nagu 1927. aastalgi!), välja oli reklaamitud üksnes kogunemiskoht linnas. Kohale sõideti autobussiga. Võisteldi erinevalt 1927.a. valikust suunarajal ning Tartu ajaleht Edasi kirjeldas sündmusi sedamoodi: Rajameister

Arne Kivistik hindas kaardi täpsuse 40-50%-le. Seda enam oli vaja nutikust ja loominguilisust 60-ndate aastate vaimus, sest isegi osa taludest puudus kaardilt, rääkimata teedest. Paremini lahendas mõistatuse Kaagvere kandi hea tundja Tõnu Pani TRÜ-st, kes kulutas 6,5 km (8 KP) läbimiseks 41.22. Meeste rajal startis 27 võistlejat, lõpetas 26. Naisi tuli starti kuus. Meeste ja naiste paremusjärjestus:

1. Tõnu Pani 41.22
2. Valter Ploom 41.59
3. Udo Lüüs 46.28

1. Ira Saar 51.22
2. Tiina Kikkas 59.53
3. Juta Tshuhna 1:00.32

Niisiis, 1927. aasta o-jooksul joostud aegadest olid kiiremad - Helmuth Kallmannist oli nobedamaid 10 ja tookord võitjaks kuulutatud Villem Elbergi edestanuks tervelt 12 orienteerujat. ▀

JWOC 2002 Relay		Novikov, Leonid		13 Great Britain A		Women		Moe, Lene	
sáb 13/07/02 #Men (53)		Bortnik, Alexei		2:08:46		1 Switzerland 1:42:14		5 Estonia A 1:47:15	
1 Switzerland	1:55:03	5 Czech Republic	2:02:35	14 Belgium A	2:08:53	Wolleb, Franziska	35:17	Mere, Siiri	35:47
Merz, Matthias	37:33	Krcal, Jaroslav	39:13	15 Germany A	2:09:44	Fritschy, Martina	34:32	Klade, Piret	35:53
Hubmann, Daniel	41:35	Vodicka, Jan	42:49	16 Great Brit B	2:10:42	Müller, Lea	32:25	Saue, Eveli	35:35
Ebnetter, Lukas	35:55	Dlabaja, Tomas	40:33	17 Czech Republic B	2:12:20	2 Finland A 1:42:44	35:13	6 Finland B 1:48:12	35:01
2 Finland A	1:56:50	6 Slovakia A	2:02:54	18 Denmark B	2:12:51	Kivimäki, Tiina	33:27	Hokka, Laura	35:01
Tervo, Tuomas	36:33	Drencak, Tomas	40:34	19 Estonia A	2:13:26	Satri, Pinja	34:04	Joensuu, Marttiina	38:46
Huhtanen, Juha-Matti	39:15	Pijak, Ondrej	41:39	Liblik, Urmo	43:18	Kauppi, Minna	34:04	Suomalainen, Sari	34:25
Wickholm, Jörgen	41:02	Bartak, Lukas	40:41	Taba, Riho	45:08	3 Sweden A 1:46:09	35:08	7 Czech Republic 1:48:31	32:28
3 Sweden A	1:57:45	7 Poland A	2:04:23	Vaher, Sander	45:00	Jansson, Helena	37:08	Przyczkova, Michaela	32:28
Holmberg, Anders	37:37	8 Norway A	2:04:37	20 Denmark A	2:14:01	Persson, Lina	37:08	Behounova, Veronika	40:14
Höj, Johan	42:41	9 Austria A	2:04:40	41 Estonia B 3:03:58		Lampinen, Anna	33:53	Dockalova, Martina	35:49
Andersson, Erik	37:27	10 Ukraine A	2:04:43	Vaiksaar, Tonis	44:19	4 Norway A 1:46:55	32:57	8 Russia Russia Russia A 1	
4 Russia A	2:01:09	11 Switzerland	2:06:40	Johanson, Liis 1:	12:57	Flatekval, Jorid	36:31		
Kostylev, Egor	44:50	12 Sweden B	2:08:41	Rihma, Annika 1:	06:42	Novik, Hanne			

Anne Keerberg

Renna Järvalt

Kus kasvasid ja koolis käisid?

Põlvamaal, 1. klassi läksin Tilsis, aga kolisime üsna pea Põlvasse ja seal lõpetasin ka keskkooli.

Kuidas sattusid orienteerumise juurde?

Mina õppisin orienteeruma alles ülikooli ajal. Orienteerumise juurde sattusin juhuslikult, tänu sellele, et üleüldse sporti tegin.

Käisin kooli ajal kergejõustikutrennis ja jaksasin joosta. Seepärast sattusin ka 10. klassis mingile rajooni koolinoorte võistlusele. Alaks oli valikorienteerumine.

Suhteliselt väikesel territooriumil kiiresti ringi joostes oli võimalik üsna palju punkte leida, ilma et kaardist suurt midagi teaks. Tookord pidi värvipliatsiga kaardi taha riste tegema, nii ei olnud vaja ka tõestada, et ma üldse aru saan, kus punktis parasjagu olen. Ega ei saanudki. Aga mingi hea koha sain neil võistlustel küll ja asi hakkas huvi pakkuma.

Keskkooli viimases klassis võeti mind Jüriööle kaasa, seal olin küll väga kaua metsas. Aga samal sügisel ülikooli võistkonnaga Lätis käies täitsin juba meistr kandidaadi järgu, ikka põhiliselt tänu kiiretele jalgadele. Sealt edasi hakkasin vähehaaval asja sisusse ka tungima.

Kas Sul oli eeskujud osporti juures?

Ühte kindlat iidolit pole olnud, aga mitmed minu kaasaegsed on oma teatud joonte poolest imetluse objektiks langenud.

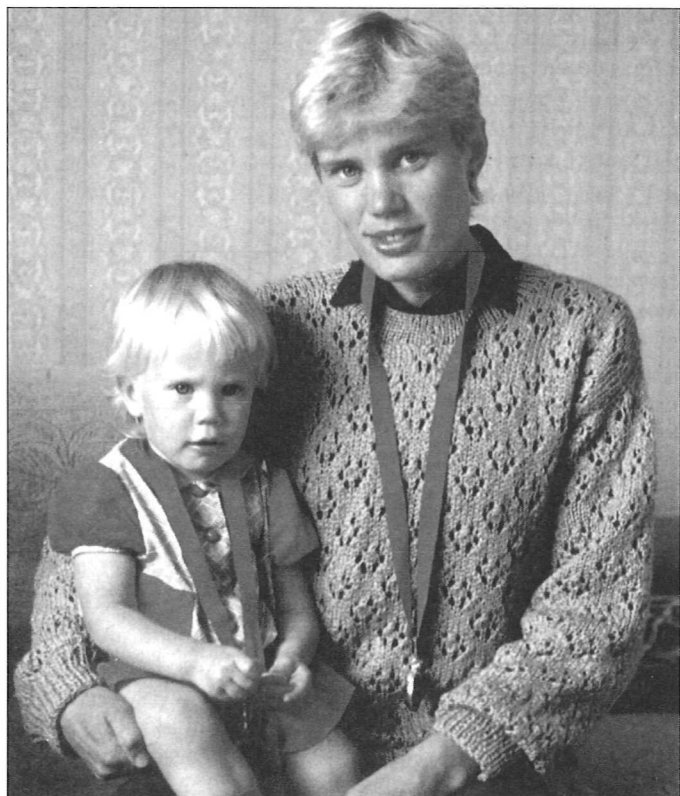
Leedulanna Virginia Ikamaitega olen laagrites ja võistlustel tihti koos olnud, imetlesin tema rahulikkust ja keskendumisvõimet, ta oli äärmiselt stabiilne oma tulemustes.

Teine selline stoilise rahu ja enesesse süüvimise eeskuju on olnud Riju Johanson. Tiina-Mai Pärniku puhul väärisk imetlemist tohtu pühendumine, ükskõik mida ta tegi – orienteerus või õpetas lastele viiulimängu.

Imetlesin ka tollast suurepärase teatekolmikut – Johannes Tasa, Nikolai Järveoja ja Arvo Kivikat – nad oskasid oma vormi filigraanselt ajastada ning otsustaval hetkel kõik jõuvarud välja tuua, lisaks veel tugev meeskonnatunnetus.

Silva Käärtilt olen õppinud visa treenimist ja valu ületamist. Leena Annus aitas valu realselt ületada, sest ta oli (on) spordiarst. Kersti Kaasikuga (Ehala) koos püüdsime minu viimastel võistlusaastatel tungida vaimse treeningu saladustesse, oleks osanud seda varem teha, võinuks ehk ka tulemused stabiilsemad olla, liiga vähe jõudsin sellega tegeleda.

Ah jaa, rootslane Jörgen Mårtenson on ka eeskujuks olnud, ta lihtsalt meeldis mulle.

1984. aastal NSVL MV medalitega. Liina kaelas on treeneri medal.

Fotod erakogust.

Keda pead parimaks orienteerumissportlaseks läbi aegade ja miks?

Minu silmis on parim Eesti orienteeruja kahtlemata Sixten Sild, ilmselt selle tervik-pildi tõttu, mis temast on kujunenud – suurepärase saavutused pika aja jooksul ja visadus.

Kogu tema olekust ja suhtumisest õhkub mingit omamoodi stabiilsust ja sihikindlust, süvenemist ja enesega rahulolu, usaldust ja sümpaatiat, tahtmist orienteerumise hea käekäigu

eest seista ka pärast seda, kui tippisport teisejärguliseks taandunud – nõ “tubli töö, kodus, puhkehetkel”. Ma ei tunne teda hästi, aga selline oleks kõrvaltvaataja kirjeldus.

Mida pead oma parimaks sportlikuks saavutuseks ja miks?

Tulemuse poolest on see ilmselt NSVL teatekuld 1984. aastal. Kuigi jooksin oma etappi väga halvasti ning eksisin palju, suutsin õnneks lõpusirgel lätlastest Alida Abolast siiski

Nimi: Anne Keerberg (Kiudorv)

Sündinud: 14. detsembril 1956

Perekond: abikaasa Erik, tütre Liina ja Liisa, poeg Karl; Erik – elektroonikatehase Enerpoint Saare OÜ direktor
Liina, 19 a – Tartu Ülikooli tudeng arvutuslingvistika erialal
Liisa, 14 a – lõpetas Kuressaare Gümnaasiumi 8. klassi
Karl, 12 a – lõpetas Saaremaa Ühisgümnaasiumi 5. klassi

Haridus:

1980 Tartu Ülikooli filoloogiateaduskond, ajakirjanduse eriala
2002 Tartu Ülikooli haridusteaduskond, pedagoogika magister

Töökohad:

Valga rajooni ajaleht – korrespondent
Tallinna Autobussikoondis – ökonomist
Saare maakonna ajaleht “Saarte Hääl”, “Oma Saar” – toimetaja, peatoimetaja
Turu Ülikooli TTK Lääne-Eesti Büroo – tõlk, projektijuht
SA Ülikoolide Keskus Saaremaal – tõlk, projektijuht
Kuressaare Linnavalitsus – abilinnapea, alates okt. 2001

Sportlikud saavutused:

1982 Eesti teatenaiskonnaga NSVL MV hõbe
1984 üleliidulises Trudi naiskonnas NSVL MV teatekuld
1980 üleliidulistel a/ü MV-tel 3. koht
1980 üliõpilaste MM Šveitsis – 52. koht
EMV-tel 25 medalit: 8 kulda, 7 hõbedat, 10 pronksi.

kiirem olla, muidu oleksin vist küll häbi pärast maa alla vajunud, läksin ju viimasele vahetusele piisava eduga ja võistkond oli esikoha igal juhul ära teeninud.

Kõige rohkem rõõmu on mulle tegelikult valmistanud kaks EMV võitu suundorienteerumises aastatel 1982 ja 1983, nende kahe võistluse vahepealsel talvel sündis Liina, ja olin siiralt õnnelik, kui ühel aastal "ikka veel suutsin" ja teisel aastal "juba jälle suutsin".

Minu tulemused olid üldse üsna heitlikud, ma võisin teha väga häid jookske ja eriti hästi näiteks mõnel suurel võistlusel (nagu nt Šveitsis tudengite MM-il), aga stabiilsusest jäi mul kõvasti puudu.

Need kaks EMV kulda sain ilmselt just tänu sellele, et olin sunnitud oma tol hetkel kesise-maid jõuvarusid ratsionaalsemalt kasutama, mitte ei kapanud meeletu hooga teadmata suunas...

Sinu meeldejäavam spordi-laager? Miks just see?

Tegelikult meenutan ma kõiki oma laagreid ja suurvõistlusi nostalgilise kahjutundega, need olid väga mõnusad just tänu sellele, et seltskond oli suurepärase. Siiras koosolemise ja -tegemise lust.

Tunnen neist kaaslastest

sageli puudust ja see on ka üks põhjus, miks endiselt orienteerumas käin (teine põhjus on see, et ma kaifin üksi metsas olemist, häid radu ja ilusaid maastikke).

Mälestustes kõige eredamad olid ehk kevadised lõunalaagrid Musta mere ääres ja Gruusias. Siis võimendus kindlasti ka talvehallusest vabanemise tunne, vasikalik kepsutamisrõõm, aga põhirolli mängis taas hea seltskond, kellega koos oli ühtviisi mõnus ennast päevases trennis hingetuks joosta või õhtul sama hoogsalt tantsu panna.

Gruusia laagris tekitasime linnaelanikes suurt pahameelt, kuna silkasime lühikestes pükstes ringi. Asi läks nii kaugele, et kohaliku spordikomitee esimees pöördus meie poole tungiva palvega end riidesse panna, seal lihtsalt ei peetud sündsaks, et naised niimoodi paljalt ringi kepslevad.

Kevadistes lõunalaagrites sai alati nii tugeva jooksuvormi kätte, et laagri järgnenud Jüriöö jooksul käisid jalad "üle pea", eriti hästi mäletan üht Padise Jüriöö-teadet, kus iga etapi enam-vähem kaks korda läbisin, hoog oli lihtsalt nii suur.

Meelde on jäänud ka NSVL

koondise laager Karkaralinskis, Kasahstanis. Kõik pidid ühesuguse plaani järgi treenima, aga mina olen üldiselt hommikuti kõva magaja, minu keha lihtsalt ei suutnud hommikul vara jooksma hakata, nii ma siis kükitasin mõnelgi hommikul pool tundi kivi taga, täiskasvanud inimene, täitsa imelik on selle peale tagasi mõelda.

Kas oskad välja tuua mingi ereda seiga seoses o-sporti ja o-võistlusega?

Minu eredaid mälestuskilde:

- Esimest korda üleliidulistel võistlustel käies polnud mul veel mingit spetsiaalset varustust. Võistlus toimus Ukrainas, vihma sadas ning savistelt kõrgetelt nõlvadelt ketsides alla liueldes oli dressipükste ülalhoidmisega rohkem tegu kui orienteerumisega.

- Leningradi matšil oli kord mu võistkonnakaaslane hädas ühe punktiga: tähist, st ž-tähte näeb, aga kompostrit pole. Pärast tuli välja, et mu kaaslane tiirutas naiste WC ümber, kus oli küll silt (ž=naistele), aga ei mingit muud numbrit ega kompostrit ega mitte tähistki.

- Olen kogu aeg hirmsasti koeri kartnud, sellepärast valin siiaaani võistlustel pikemaid liikumisteid, et mitte taluõuede sattuda. Kord Tallinn-Tartu matšil Valgejärve lähedal pidin metsas kangeks ehmatama, sest nägin teerajal mingit pulstunud koera seismas. Siis tuli üks teine orienteeruja ja teatas kergenduseks, et see on hoopis hunt...

- Tudengite MM-ile Šveitsi sõites läbisime NSVL Spordikomitees põhjaliku instrueerimise. Selgitati, et meie suure kodumaa sportlased võitlevad ainult esikohtade pärast ja muud sellist kasulikku. Ametnik küsis lõpuks, kas meil ikka ühine võistlusdress on. Kuuldes, et pole, käskis välja kirjutada sinised trussikud ja valged maikad...

- Sama võistlusreisiga seoses meenub veel igasuguseid huvitavaid seiku. Lennukis jagati meile kirjalikke instruksioone, kuidas nõukogude inimene välismaal käituma peab.

Näiteks sai sealt lugeda, et

NSVL MV finišiheitluses Alida Zukule (Abola) vastu 1984.a

välismaal süüakse noa ja kahvliga, kusjuures neid hoitakse erinevates kätes. Ja vaateakendest möödub nõukogude kodanik püstipäi, ei jää seisma ega vahtima, ja tänaval ei naera kõva häälega. Kahju, et neid juhiseid tookord kaasa ei märganud võtta!

Kui lennukis jookke jagati, hüppas koondise treener ahastades püsti, karjatas "Eto vino!" (See on vein! - vn k- toim) ja korjas kõik topsid oma lauale.

Pisikeses St. Galleni linnakeses nõudis üks meie koondise väike baškiiritar, et talle näidataks linnaosa, kus vaene töölikklass elab...

Tagasi suurele kodumaale saabudes selgus, et Moskva olümpiamängude lõpp (oli aasta 1980) on kogu elu seisma pannud, lennujaamade tabloodel seisis silt "Privet utšastnikam olimpiadõ" (Tere tulemast Olümpia(mängude)-st osavõtjatele! - vn k- toim) ja ükski lennuk mitte kusagile ei lennanud. Veetsin palava öö koos lätlastest koondisekaaslasega 3 rubla eest ühe lahke majutustevõtlaste seinakapis.

Keda pead/pidasid oma suurimaks konkurendiks?

Raske küsimus, ma ei mäleta.

Intervjuud andmas Lembitu Kuusele, eemal sätib kaamerat Arne Kivistik

Tundub, et ma ei pödenud eriti konkurentsipärast, vaid rohkem oma saavutuse ja rahulolu pärast.

Loomulikult tahtsin võita või vähemalt enda kohta head jooksu teha, aga kellegi vastu mingit konkureerimisvalu ei tundnud. Ehk oli see viga, ehk oli see nõrkus, ma ei tea.

Läbi minu võistlusspordiaja olid samade kohtade pärast kõige tõsisemalt võitlemas Tiina-Mai Pärnik, Silva Käär, Marje Viirmann, Riju Johanson, Kersti Ehala. Teised ka, aga nemad ehk siiski kõige rohkem.

Kes on olnud Sinu treeneriteks?

Orienteerumist Põlvas alustades oli mulle nõuandjaks Arvo Saal, ülikooli orienteerujate eest hoolitses Arne Kivistik.

Tõsisema tegemise perioodil oli treeneriks Olavi Kärner, väga hea sõber ja toetaja. Ma ei tea tegelikult "ajaloolist tõde", aga mulle vähemalt tundus, et Olavit ei huvitanud niivõrd minu nn iga hinna eest saadud tulemused ja selle taustal enese aupaiste, vaid ta tõepoolest soovis, et ma arenaksin, nii orienteerujana kui isiksusena.

Ta tabas väga hästi ära, mis stiili ja mahtu treeningud mulle üldse sobivad, samuti seda, mis mind aitab või mis mind takistab tulemust saavutamast. Ma olen paljud olulised asjad unustanud, kaasa arvatud selle, kuidas Olavist üldse minu treener sai, aga mul on väga hea meel, et just tema mu juhendajaks oli.

Sinu õpilased:

Ma ei ole kunagi olnud treener, vaid ainult ringijuhendaja. Tallinnas tegelesime noorte orienteerujatega koos Ruth Gutmanniga, Ruthiga koos olime ka mitu suve noortelaagrites treeneriks.

Neid vahvaid noori on palju, kes 1980ndatel meie o-ringis või laagrirühmades osalesid ning praegugi usinalt orienteerumas käivad, Kirti Rebane on sellest seltskonnast kõige kõrgemale jõudnud.

Samasuguseid orienteerumisinge olen juhendanud ka praeguses elukohas Saaremaal – Kärlal ja Kuressaares.

Lastega – Karli, Liisa ja Liinaga – Helsinkis Heureka keskuses.

Kui suurt osa mängib orienteerumine Sinu elus praegu?

Kahjuks väiksemat, kui mulle meeldiks. Saaremaal on päevakuid ja võistlusi suhteliselt vähe, mandrile on siit aga üsna aja- ja rahakulukas käia.

Näiteks Värskasse sõidan siit 7-8 tundi, 5-liikmelise perega (harva küll kõik koos, aga siiski) mandrile sõita – praam maksab oi kui palju!, lisaks näiteks 4-päeva jooksu stardimaksud, majutus- ja elamiskulud – seda ei julge kokku arvutada. Tegelikult on tobe viriseda, iga hobi ju maksab, ja võtab aega. See on mu enda valik, millega ja kuivõrd ma tegelen.

Mul on tegelikult hea meel, et kogu mu pere oskab orienteerumisest lugu pidada ning ma naudin tõesti neid hetki, kui me seda koos teha saame.

Elad alates 1991. aastast Saaremaal ja oled seal kõvasti o-sporti arendanud. Sinu käe alt on sirgunud paljud seda spordiala harrastavad inimesed. Hetkel töötad Kuressaare Linnavalitsuses, kas jõuad töö kõrvalt tegeleda ka treeneritööga?

Ei jõua, ja see tekitab süüemekaid küll. Olen osanud (õigemini on see mitteoskamise tulemus) oma töö abilinnapeana niivõrd päeva täitma panna, et näiteks enne 4ESTi ma ei suutnud isegi seda meenutada, mis kuus ma viimati jooksmas käisin, oli see mais või aprillis. Selle kevade kiirusele lisas

muidugi oma osa ka see, et tahtsin (ja suutsin ka) Tartus magistrantuuri lõpetada.

Ma väga loodan, et saan siiski kunagi Kuressaares veel mingi orienteerumisingi juhendada võtta. Mitte et just tippe kasvatada, vaid et anda inimestele oskusi ühe mõnusa harrastusega tegeleda. See on nagu pisut missioonitunde täitmine – orienteerumist kui eluviisi propageerida.

Kas Sul on välja kujunenud lemmikmaastik/koht, kus eriliselt o-sporti naudid?

Erilist naudingut on pakkunud eksootiliselt erilised kohad, nagu Karkaralinsk ja Šveitsi mägimaastikud. Nendes paikades tahaks küll veel kunagi uuesti joosta.

Eestimaal püüan viimastel aastatel teha valikuid, mulle ei meeldi risused ja soised võpikud, rajal valin ikka kuivema koha ja püüan jalgu mitte märjaks teha. See võib küll tõsimeelsele harjutajale naljakas tunduda, aga ma ei saa naudingut mitte raja kiirest ja jõulisest läbimisest ega heast kohast pjedestaalil, vaid ilusast metsast ja huvitavast, orienteerumisinget pakkuvast rajast. Selle viimase osas läheb asi aasta-aastalt muidugi kurvemaks, sest veteranid pannakse ikka noorteklassidega samale rajale ja mõnikord on siiralt kahju nii oma raisatud ajast kui ka rahast – mööda teid või lagedaid joostes seda sooritusnaudingut lihtsalt ei tule!

Mida sooviksid öelda

Olavi Kärner:

Anne on mulle meelde jäänud nutika naisterahvana, kes o-jooksu suhtus ratsionaalselt ja kellel erilisi tehnilisi probleeme polnud.

Samas olid tal kogu aeg motivatsiooni probleemid, sest ta nägi kogu aeg o-sportlaste perspektiivitut rügamist NLis. See kärpis ta treeninguindu ja tõi kaasa ebakindluse perioode ka võistlustel. Mulle tundub, et kõige enam abi oleks ta vajanud stabiilse motivatsiooni ehitamiseks, aga ma ei osanud ses osas aidata.

Praegu jälgin ma kuidas ta (aeg-ajalt) kasutab oma pedagoogioskusi noorte o-jooksjate utsitamiseks. Ta on seda tööd alati väga tõsiselt võtnud.

Kirti Rebane:

Sattusin Anne trenni 1986. aastal, s.t 12-aastaselt. Oli päris lõbus, Anne & Co vedasid meid võistlustele ja laagrisse ja viitsid tegeleda, et me natukenegi orienteeruma õpiksim.

Imetlesime Anne tugevust naisena - näiteks andis ta meile veel paar päeva enne lapse sündimist trenni. Samas tol hetkel see tugevus ja otsekohehus mind ka natukene hirmutas.

Kahju oli kui Anne ära Saaremaale kolis - mina pole endale siiaamaani uut treenerit ega treeningeltskonda leidnud.

noortele orienteerujatele, kes tippu pürgivad?

Jõudu ja visadust, tehnilise-füüsilise-vaimse pinge ja oskuste tasakaalustamist! Orienteerumine ongi selle poolest vahva ala, et siin võidab tasakaal, ühe komponendi ülekaal ei taga veel võitu, või kui tagab, siis ainult ühekordselt ja juhuslikult.

Ükskõik kui kõrgele jõuda, pole orienteerumisele pühendatud aeg ialgi maha visatud, sellest jääb mõnus harrastus kogu eluks. Sellest jääb eluviis.

Soomes seiklemas ehk *Endurance Quest**

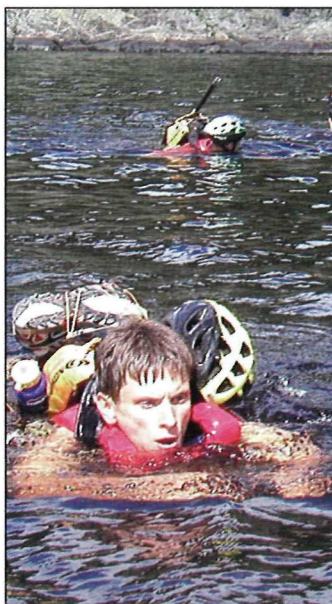
Heiti Hallikma

Tegelikult on kõiges süüdi Eesti MTBO koondis, eriti Rene Ottessoni isikus, kes Soomes võistlustel sai kokkuleppele maailma ühe parima multisportlase, Petri Forsmaniga, et osaleda vastastikku võistlustel. Selle tulemusena käis Nokia team maikuus Lafuma Cup'i seiklusvõistlusel ja nüüd oli eestlastel moraalne kohustus vastuvõidule.

Viimane nädal enne võistlust läks varustuse kokkuotsimisele, sest vajaminevat varustust oli aukartust äratav hulk: taskunoast mägironimisvarustuse, jalgrattad, süstad jne.

Kolmapäeval, 24. juuli hommikul stardime siis Soome poole, võistkonnas Randy Korb, Alar Viitmaa ja Heiti Hallikma, võistkonna treeneresindajad Heiki Einpaul ja Lilian Jõesaar.

Võistlusrajale niisama lihtsalt ei pääse, enne kontrollitakse, kas võistkonnal on olemas kogu nõutav varustus, seejärel testitakse mägironimise ja süstasõidu oskusi. Mägironimisel tuleb ronida üles umbes kaheksameetrise kaljust ja siis ka alla laskuda, süstasõidu oskuste tõestamiseks tuleb sõuda kahe

Täisvarustuses ujumal Esiplaanil Heiti Hallikma. Foto Heiki Einpaul

Võistlus on läbi! Vasakult Heiki Einpaul, Alar Viitmaa, Randy Korb, Lilian Jõesaar ja Heiti Hallikma.

Foto H. Hallikma erakogust

süstaga järve keskele ja siis need kordamööda ümber keerata, seejärel vesi välja kallata ja siis kaldale tulemata ka sinna sisse tagasi ronida. Selle harjutuse eest saavad eestlased hindeks väga hea.

Kell 16.30 stardivad kaheksa võistkonda proloogile, kus tuleb läbida orienteerumisrada ja jõuda järve äärde, sõita kanuuga väike ring järvel, seejärel orienteeruda üllatusvõistluse toimumiskohta.

Üllatusvõistlusel tuleb kanda vett tunnist kaussi, kuni kausis olev lauatenise pall sealt välja voolab, igal võistkonnal on kasutada kolm papptopsi, mille põhi ja küljed on auke täis torgitud. Edasi tuleb lühike jooksu-etapp ja siis jalgrataste selga, millel tehakse lühike orienteerumisring. Jalgrattaetapi lõppedes tuleb panna kokku puzzle, mis kujutab endast Soome kaarti. Pärast puzzle kokkupanemist tuleb laskuda kaljult, ning väikese orienteerumisraja läbimise järel jõuda finišisse. Lõpetame Nokia võistkonnast 10 sekundit hiljem, ajaga 57 minutit 38 sekundit.

Õhtul on võistlejate instrueerimine ja kaartide kätte jagamine. Seejärel lähevad Alar ja Heiki meie süstale järgi, meie

Randyga hakkame kaartide põhjal taktikat välja töötama. Ettevalmistustega lõpetame kell üks öösel.

Hommikul kell seitse on äratus ja hommikusöök, kell kaheksa oleme süstaga järve ääres, esimesel etapil vajaminevat varustust süsta pakkimas.

Kell 8.33 antakse start esimesele Endurance Questi seiklusvõistlusele, stardis on kuus võistkonda.

Esimese etapina tuleb ujuda järve keskel asuvate süstadeni, ronida süsta ja edasi juba piki järvi ja jõgesid mere poole. Algul ei taha süst kuidagi meile alluda, hoolimata sellest, et startime süstaga esimestena, lahkume järvelt eelviimastena, käime korra ühel paadisillal süsta tüüri parandamas. Süst ei liigu ikka nii, nagu vaja, kandes süsta ümber lüüsi, parandame uuesti tüüri. Lõpuks hakkab süst enam-vähem edenema, merele jõudes on ette jäänud ainult Nokia võistkond, kes on aga juba ammu silmist kadunud. Selgub et merel orienteerumine ei olegi nii lihtne - merel kaob kauguse tunnetus ja kõik saared tunduvad eemalt ühel kaugusel, nüüd saame aru, miks Nokia süstal oli lausa kaks merekompassi. Kell 11.36

jõuame punkti CP1, läbinud 25.0 km, Nokiast maas 21 minutit.

Võistlus jätkub coastaleering etapiga - kaljusaartele pandud punktid tuleb läbida etteantud järjekorras, ujudes ühelt saarelt teisele. Selline orienteerumine sobib meile hästi, võidame Nokiat 14 minutiga. Istume uuesti süsta, seekord istub esimesele istmele Randy. Nüüd sujub koostöö paremini, ületame süstaga 6 km laiuse avamere ja jõuame uuesti saarte varju. Kell 15.32 jõuame esimesse vahetuspunkti, Nokia on meist ees 22 minutit. Oleme 6 tunni ja 59 minutiga läbinud 52.9 km.

Sööme kiirelt valmis pandud makaroniportsud ja jätkame teekonda ratastel, nn. Tulip-orienteerumisega. Igale võistkonnale antakse paberileht, kus on loetletud pöörded teeristidel ja ristide vahelised teepikkused. Raja algus väga hästi ei suju, sõidame ühest teeristist valesi ja kaotame umbes 10 minutit, edasi vigu enam ei tee. Neljandas kontrollpunktis tuleb

* *Endurance Quest* (ing k - vastupidavuse (taluvusvõime) otsimine) oli selle 60-tunnise orienteerumisvõistluse nimi.

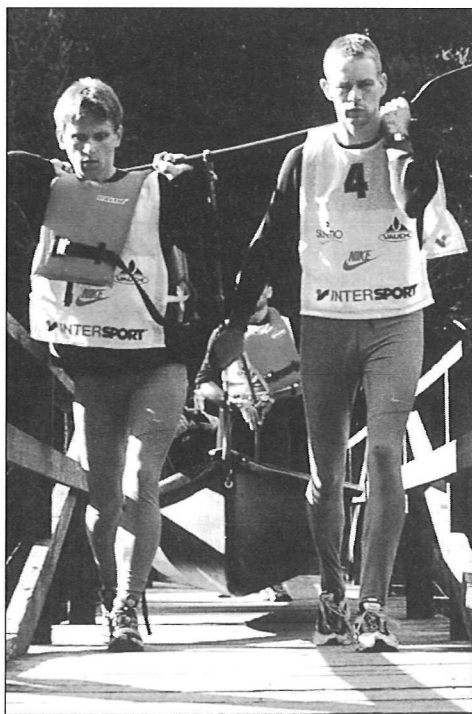
Toim.

leida Raseboorgi linnusest kolm sinna peidetud kontrollpunkti. Esimese otsimisringiga leiame ainult ühe punkti, oleme natuke nõutud, aga siis alustame uuesti otsast. Kasutades ka seljakottides olevaid lampe, leiame kõik punktid. Edasi jätkub rataetapp Tulip-orienteerumisega kuni Karja veetorni. Veetorni juurde jõuame kell 18.12, Nokiast maas 47 minutit. Oleme läbinud 9 tunni ja 39 minutiga 104.5 km.

Kolmas etapp - mägironimine, matk, snorgeldamine, matk. Hakkavad ilmema esimesed probleemid - minu parem käsivars, mis eile oli pisut paistes ja valus on läinud ühtlaselt paiste, nii et randmekoht enam ei eristu, ka Alari käsi on paistes. Paneme selga mägironimise varustuse ja algab tõus 40 meetri kõrgusele, Karja veetorni otsa. Randy saab tõusmisega üsna hästi hakkama, mina pean küll mitu korda teel puhkama, kuna parem käsi enam eriti ei kuuletu. Lõpuks vean ennast siiski üles. Tänu soomlaste viimasel hetkel jagatud näpunäidetele õnnestub Alaril tõus üllatavalt kergelt. Oleme kõik tornis, nüüd ainult teiselt küljelt vuhinal alla, see käib juba lihtsalt. Pakime jälle seljakotid, lisaks kohustuslikule varustusele, milleks on telk, kompass, nuga, telkmantel, joogipudel, otsmikulamp, vile, tuulepluus, soe pesu, tuletikud, päikesepriidid, apteek ja telefon, tuleb lisaks igal mehel kaasa võtta lestad, sukeldumismask ja -toru ning päästevest. Kaheksa kilomeetrit hiljem oleme juba järve ääres, 100 meetrit ujumist ja oleme punktis CP6. Nüüd võib üleliigse varustuse maha jätta, jalga lähivad lestad, pähe mask ja toru, Alaril ja Randy lisaks selga vestid, seejärel ujudes snorgeldamise etapi starti. Stardis, saades kaardi, tuleb hüpata umbes nelja meetri kõrguselt kaljult vette, mida me kõik, pärast väikest kõhklust ka teeme. Snorgeldamise etapi läbime suhteliselt hästi, vaid eelviimast punkti, mis on kaardile valesti peale

kantud, tuleb natuke otsida. Ujumisvarustus jälle kottidesse ja kümne kilomeetri pärast oleme kolmandas vahetuspunktis, kell näitab 23.15, Nokia on ees 32 minutit, oleme läbinud 123.2 km.

Sisse läheb ports makarone ubadega, millesse valatud ka hulgaliselt toiduõli et rasvane toit kauem seediks ja pikal etapil nälg ei tuleks. Lestad ja maski vahetame kanuu, aeru ja mägironimisvarustuse vastu ning neljandale etapile tee. 13.5 km orienteerumist ja oleme punktis CP10, kust algab kanuuetapp, kell näitab 01.07, oleme olnud rajal 16 tundi ja 34 minutit. 10.5 km hiljem raudme, et vedada kanuu järgmisele järvele, algab etapp, mida kõige rohkem kartsim. Meie Alariga kui nõrgemad, kanname ühest otsast, Randy üksinda kui tugevam teisest, kes vähegi on kanuud tassitud kujutab ette meie kannatusi 3 kilomeetrisel teelõigul, kus kanuud lohistada ei tohtinud. Teisel kaldal kanuusse ja edasi. Nüüd hakkab tulema uni, pähe tikub vägisi mõte "Mida ma siin küll teen, läbitud pole veel isegi 20 tundi, mis küll nii edasi saab?". Ilmselt vaevab uni ka teisi, 4.6 kilomeetrit hiljem raudme väikesele saarele ja keerame endid telkmantlite sisse otse samblale. Veel enne kui telkmantli serv jõuab langeda,

3,7 km kanuud turjal kandes. Foto Kari Poppis Suomela

magan. 18 minutit hiljem tõuseme, algul tundub küll et väsimus on sama suur, aga juba esimeste aerutõmmete järel on uni läinud ja sõudmine jätkub üsna reipalt. 19 kilomeetrit hiljem, pärast veel kolme kanuu kandmist oleme punktis CP12, kell näitab 9.12, esimene ööpäev on seljataga. Nokia on oma leivaalal võtnud oma, vahe on kärisenud 2 tunnile ja 52 minutile, huvitav, palju kaotasime kanuu kandmisel?

Jälle mägironimise varustus selga ja koske ületama. Üle kose veetud kõis on parasjagu nii lõtv, et minul kui kergemal on ainult pool seljakotti lainetes, Randy aga ka pool selga. Alaril jääb koske joogipudel. Jätkame matka läbi punktide Flying Fox etapi poole. Vahepeal ületame ujudes 150 meetri laiuse järve, kell 14.31 oleme punktis CP16, kus toimub Flying Fox. Ka siin on kõis nii lõtv, et efektselt liuglemisest üle 200 meetri laiuse järve saab märja sulpsatusega lõppev, umbes 50 meetrine liuglemine ja seejärel 150 meetrine ujumisetapp. Kui siamaani oli õnnestunud meil hoida oma jalanõusid ujumisetappidel kuivana, nüüd enam nii ei lähe. Järve teiselt kaldalt jätkame matka neljandasse vahetuspunkti, kuhu jõuame kell 17.24, seljataga 34 tundi 51 minutit ehk 215.9 km. Kaotus Nokia võistkonnale 3 tundi ja 11 minutit. Avastame, et vesi on jalgadele kõvasti liiga teinud, kõigil on jalgadel suured villid, eriti hullus seisukorras on Alari jalad.

Viies etapp, jalgratas on lühendatud, kuna ka liider on graafikust pea kolm tundi maas. Meie jaoks on rattasõit millegipärast väga kerge, oleme sunnitud mitu korda Alarile meelde tuletama, et me ei sõida mitte kolmekümnet ega ka seitsetkümmet kilomeetrit, vaid seitsetkümmet kilomeetrit osana viiesajast. Jalgrattaetapi lõppedes teeme publikule väikesel üllatuse, jõudes vahetuspaika tund enne oodatud aega,

Alar Viitmaa omandas tänu headele näpunäidetele kiiresti mägironimise oskused. Foto Heiki Einpaul

kaotame Nokia võistkonnale veel 2 tundi ja 20 minutit. Oleme läbinud üle poole võistlusmaast, ehk 287.8 km.

Tangime end korralikult ja kell 21.41 jälle tee. Ehkki me ei jookse, on meie samm üsna reibas, plaanime poole maa peal, umbes kella kahe-kolme paiku tunnist uinakut aga ...

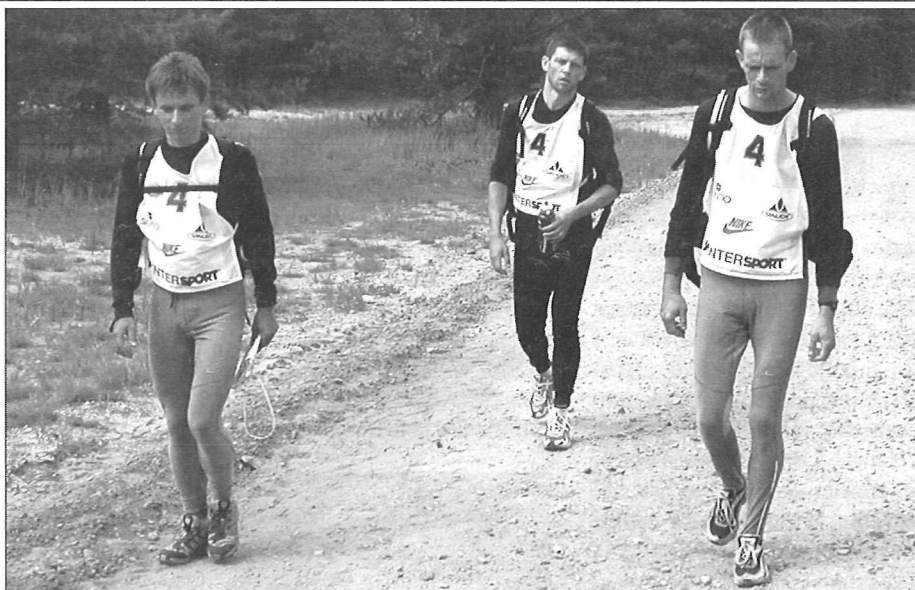
Kell 00.50, läbinud matkast 12.5 km ja seda järjest aeglustuvas tempos, otsustame võtta ette pika uinaku, seekord tund aega, ärgates jätkame rännakut juba kiiremas tempos. Kiiremat tempot jätkub mõneks kilomeetriks, Randy lihased on täiesti läbi, tempo langeb. 26.5 kilomeetrit teeme veel kümne-minutilise peatuse, saabunud on hommik. Pärast punkti CP30, läbinud 45 km matkast, teeme veel ühe kümne-minutilise peatuse, Randy ja Alar magavad, minul ei taha enam uni tulla. Pärast magamist on hästi lihtne etapp, üks pööre ja ainult otse, aga mingil hetkel kaart enam ei klapi. Peatume, uurime kaarti ning suudame end uuesti paika panna - oleme õigelt teelt ära keeranud, kuna see muutus klass nõrgemaks, mis kaardil ei kajastu. Tänu sellele peame läbima kaks lisakilomeetrit. Randy vajuavad õlad veel rohkem longu, keegi ei räägi midagi. Minul on väga räbal

tunne, kuna minu käes oli kaart: oleksin pidanud pidevalt teed kontrollima! CP31 juures jooksen ette, et punkt ära kompos-teerida ja teiste teekonda veidikenegi lühendada, aga reeglitega pole see lubatud, saame pool tundi trahvi pluss peame kõik koos tagasi minema ja punktis ühiselt ära käima. Viimased kolm kilomeetrit lähevad küll teosammul. Kell 13.31 jõuame vahetuspunkti, kuhu meid oodati juba kell 7 hommikul. Oleme langenud neljandaks, Nokia on ees üle 9 tunni, teine koht, Team Vaude üle tunni ja kolmas koht, Talli 2000 umbes 20 minutit. Oleme läbinud 69.8 kilomeetrit 15 tundi ja 50 minutit, seitse ja pool tundi kauem, kui Nokia.

Mis edasi, kas kõigil on jõudu et jätkata pikka etappi merel, kus katkestada pole võimalik? Tegelikult sõltub kõik Randy otsusest, sest Alar on juba ammu väga väikne ja teeb, mis öeldakse. Randy arvab, et jätkame.

Randy ja Alar magavad veel viisteist minutit, sööme ja puhkame, kell 14.28 asume jälle teele. Seekordne süstasõit on orienteerumise kohapealt oluliselt keerulisem, kui eelmine, tihedas saarterägastikus tuleb läbida kaks kontrollpunkti. Läbime kontrollpunktid veatult, nüüd jääb umbes 20 kilomeetrit vahetuspunkti. Valime liikumistee paremalt, avamere kaudu, nii on tuul tagant ja kiirus suurem, selle eest tuleb aga pidada tõelist võitlust lainetega. Umbes poolteist tundi sõuame nii et higi voolab, lained käivad üle süsta, tõelised probleemid on süsta kursi hoidmisega, kõige selle juures tuleb leida aega ka kaardi vaatamiseks. Kell 18.59 teeme üllatusrandumise, läbinud 40 kilomeetrit süstal 4 tunni ja 31 minutiga, mille sees ka punktide läbimine, oleme tõusnud kolmandaks, teisest kohast maas veel vaid 20 minutit. Sõitsime süstaetapi võrdselt Nokia võistkonnaga. Kokku oleme nüüd läbinud 399.4 kilomeetrit.

Enne meid vahetuspunkti ei lasta, kui oleme ära istunud oma poole tunnise karis-

Taluvusvõime piiride otsingud jätkuvad.

Foto Heiki Einpaul

tusaja. Meie kõrval magavad soomlased oma karistusaega, mille nad said samas kohas ja sama asja eest, mis meiegi. Saame teada, et viimane, 25 km jooksuetapp on asendatud jalgrattaga, nüüd ei ole enam kellegi meist und, teame et soomlaste kin-nivõtmine on ainult aja küsimus, minutid liiguvad millegipärast väga aeglaselt. Soomlastel saab trahviaeg täis, üks neist kantakse kahe hooldaja vahel vahetuspunkti ja tõstetakse seal ratta selga.

Läbi saab meiegi karistusaeg, sööme viimast korda, jäänud on ju ainult 125 km jalgrattasõitu ja 5 km ratsutamist. Rattasõit on jälle meile väga kerge, 60 km hiljem, Siuntios, oleme soomlastest maas veel vaid 4 minutit. Kuna selles punktis hooldetiim meid aidata ei tohi, siis täidame ainult joogipudelid ja kohe teele. 7 km hiljem on soomlased käes, üritame kohe hooga mööduda, aga soomlased tulevad kaasa. Punktis jäävad soomlased lampe pähe panema, meie kihutame edasi. Enne järgmist punkti võtab ka Randy kotist lambi, et ma näeksin kaarti lugeda. 5 km enne vahetuspunkti oleme sunnitud tegema

nas liigub, tõuseb kiirus juba 4 minutini kilomeetritele.

Viimane rattalõik on üsna tehniline, kuna oli see ju planeeritud jalgsi läbimiseks. Läbime etapi veatult ja jõuame viimasesse kontrollpunkti enne finišit, kuhu tuleb jätta jalgrattad. Viimases punktis selgub, et läbida tuleb veel 1.5 km pikkune jooksuring, mis villis varvastega ja rattakingadega pole just eriti meeldiv. Aga mis on 1.5 km 500 km kõrval. Läbime sellegi ja ületame finiši-joone kell 2.35, meie koguaeg on 66 tundi ja 2 minutit, 31 minutit hiljem jõuavad finišisse ka soomlased.

Kella kolmest jõuame sauna ja kell 4 magama. Ehkki korraldajad lubavad meile enne autasustamist kell 12, pakkuda kohvi ja saiakesi, oleme ometi kõik kell 9 juba hommikusöögilauas. Autasustamine meenutab mõneti invaklubi koosviibimist, kõik liiguvad väga vaevaliselt, villidest pole hoiduda suutnud mitte ükski võistkond.

Tulemused Endurance Quest 2002:

1. Nokia Adventure FIN (Mikko Vehmas, Markku Kaartinen ja Jyrki Järvinen) 60 h 05 min
2. Team Hekotek EST (Heiti Hallikma, Randy Korb, Alar Viitmaa) 66 h 02 min
3. Team Vaude FIN (Noora Sinisalo, Mikko Päiväranta, Juha Pikkarainen) 66 h 33 min
4. Tornio Thunders 89 h 12 min
Ferro Di Mondo katkestas 108 km enne finišit ajaga 67 h 30 min
Talli 2000 katkestas 135 km enne finišit ajaga 64 h 15 min

Kokku läbisime võistluse käigus 532.3 kilomeetrit, millest 151.8 joostes, 250.4 jalgrattaga, 124.2 sõudes, 2.3 ujudes ja 3.7 kannuud kandes.

Kõigi pilgud on suunatud järgmistele katsumustele, keegi meist ei arva, et see tal viimaseks jääb. ▀

Harjutus Lendav rebane (Flying Fox) lõppes sulpsatusega vees. Kaldalt juhendab Heiti Hallikma

Foto Heiki Einpaul

I rattaorienteerumise MM

Osavõtjaid 28 riigist

Margus Hallik

Minu ettevalmistust I rattaorienteerumise maailma-meistrivõistlusteks mõjutas asjaolu, et algselt septembris toimuma pidanud võistlused peeti palju varem - juuli alguses. Oma põhjalaks suusaorienteerumist pidades ei olnud veel tõsine ettevalmistushooaeg alanud ning seetõttu polnud füüsiline vorm ka veel selline nagu tahtnuks. Kuid eks suusamehi oli MM-il teisigi ning see nagu rohkem oma mure.

Võistlejaid oli meeste klassis 28 riigist ligi 120, mis oli enneolematult suur konkurents.

Maastik oli meile üsna vastuvõetav: väga suuri mägesid ei olnud, teedevõrk parasjagu tihe. Huvitavaks, aga ka raskeks tegi kaardilugemise asjaolu, et sihid jagunesid ristides nagu päikesekiir - kuni 10-sse suunda, mistõttu tuli neid vägagi hoolikalt lugeda. Füüsilist raskusastet lisas hobuste poolt ära kapatud liivased sihid ja teed.

Tavarada pidi koosnema kahe päevase võistlusena proloogist ja viitstartiga finaalist võitja ajaga kokku 3,5 tundi.

Tavaraja proloog kujunes farsiks - kuna prantslased olid oma maa meistrivõistlused pidanud just proloogi maastikul, siis otsustas žürii, et eelsõit küll peetakse, kuid arvesse läheb tulemus üksnes stardijärjekorra määramiseks,

kus proloogi võitja startid viimasena ja viimane esimesena.

Seetõttu ei võtnud paljud tol päeval endast viimast, nii ka mina - olgu juba ette ära öeldud, et ilma maksimaalse motivatsiooniga ja kontsentratsioonita sõidus saavutatud 28. koht oli ka minu kõige kehvem tulemus

Aare Huik

sellel MM-il.

Tavaraja finaali (36km; 24kp) Läksin välja kindla plaaniga rahulikult sisse elada, mitte liigselt riskida ning teha ära oma tulemus. Rahulik algus ja loomavärvavatest rattaga läbipugemisel mitte kõige osavamana naisvõistleja järgi

ootamine maksid kätte sekundemängus lõppjärjestuse määramisel.

Minuteid kaotasin aga paaril valesiti valitud võtmeetapil, kus kokku läbisin üle kilomeetri rohkem kui optimaalvariandil. Füüsilise pingutusega ei jää ma kuidagi rahule, 'looma' lihtsalt polnud sees.

Põhjuseks näen siin asjaolu, et treeningpäeval käisime näidiskaardil korraldajate transporti asemel ratastega - 3-tunnine ots tõmbas lihase tuimaks ja tühjaks. Loll viga, mis nüüd maksis valusalt kätte! Aga kõigest hoolimata pole 18. koht kehv, kuigi lootsin enam.

Tulemus teise kümne alguses oleks igati reaalne olnud, kuigi õnnestumise korral poleks koht kümne hulgas ka mingi üllatus olnud.

Lühirada (12km; 14kp) Sõitsin jälle kindla peale, enamuse rajast läbisin 15. koha piirimail, kuid kolme viimase punktiga tehtud pisivigade tõttu kukutasin end 22.-ks.

Rahule midugi ei jää, sest toorest jõudu ei olnud ning vändata ei jaksanud. Kahju, et hooaja kehvemad sõidud füüsilise poole pealt vaadatuna just MM-il olid, sest rajad olid lihtsad ja mulle sobivad. Kaotasin isegi kahele lätlasele.

Väike lohutus on see, et praktiliselt kõigi esimese otsa meeste vanus on ligi 30 või isegi üle - see annab lootust, et ükskord tuleb ka minu aeg.

Teade (16km; 16kp)

Margus Hallik

Sõitsime järjestuses: Arbo, Rene, mina, kuigi ise pakkusin välja variandi: Rene, mina, Arbo. Teates eeldasime kohta esimese 6 hulgas, kuid seekord läks teisiti.

Kuna esimesed vahetused ei sujunud meil loodetult, siis läksin rajale pingevabas meeleolus lihtsalt oma sõitu tegema. Kuigi minek polnud selline nagu oli olnud MM-ile eelnevatel võistlustel, suutsin pingutada üsna korralikult ja tõstsin võistkonda mõne koha võrra kõrgemale, üldjärjestuses lõpuks 10.-ks. Ankrumeestest oli see 7. aeg.

Kokkuvõte: kuigi lootsin paremaid tulemusi, võib tõdeda - hea, et niigi läks. On, mille pealt edasi minna. Peale eelmisel sügisel saavutatud MK 7. kohta lootsin ikka ettepoole jõuda, kuid tuleb aru anda, et MM-il on konkurents siiski palju tugevam.

Arenguruumi on igas sektoris ja tipp ei tundu olevat kättesaamatus kauguses. Usun, et ühel päeval olen võimeline võitlema ka kõige kõrgemate kohtade pärast. Ei julge lubada, et see juhtub juba 2004 Austraalias, küll aga võib see nii olla 2006 Slovakkias.

Teatevahetus: Arbo saadab teele Rene.

Fotod Harry Veide

10 aastat suurest balti invasioonist O-Ringenile

(Algus lk 4)

Meenutab Tiit Tali:

Olin Eesti poolt selle reisi peakorraldajaks, kuna ettevõtmine oli Arvo Kivikase kaudu sattunud Ilvese klubi eestvedamise alla ning klubisisest osutusin mina tollase presidendina sobivaks sellega tegelema. O-Ringen tõi minu arvates väga olulise murrangu Eesti o-ellu, kuna nõuti, et võistlusele tuleksid kõik mõne orienteerumisklubi liikmetena. Eestis oli tollal olemas vaid mõni üksik klubi. Kõik klubita orienteerujad hakkasid seepeale kibekähku klubisid moodustama või omale mõnes olemasolevas klubis peavarju otsima. Arvan, et sel kombel püüdsid rootslased teadlikult edendada o-klubide teket ja tugevnemist baltikumis. See kavatsus neil igatahes õnnestus - minu mäletamist mööda käis Eestist võistlemas umbes 700 orienteerujat, kes kõik olid vähemalt selleks korraks mõne klubi hingekirja kantud. Veidi erinevalt lahendasid sama probleemi lätlased - oma klubide loomise asemel registreerusid nad hulgaliselt Eesti klubidesse! Ilmselt on see ka üks põhjusi, miks klubilise liikumise areng läti orienteerumises meist mõnevõrra maha on jäänud.

Kui mõelda sellele, mis on O-Ringenil 10 aasta jooksul muutunud, siis meenub esmajärjekorras inglise keele äraunustamine - võrreldes 1992.aastaga, mil kogu informatsioon oli võistlusel inglise keelde dubleeritud, ei olnud käesoleval peale rootsi keele praktiliselt ühtegi teist keelt kasutusel. Vaid võistluste spiiker kasutas seda mõnel korral põhiklassi tulemusi vahendades.

Ainsa olulise erinevuse 10-aastase arengu jooksul paistab orienteerumise üldine tehniline areng - s.o. eelkõige elektroonilise märkimissüsteemi SI kasutuselevõtt. Kõik muu on võistluse formaadis samaks jäänud ja seda juba praktiliselt tema korralduse algusest saati. Ilmselt on see hea ja igati sobiv formaat. Kui korraldatakse

võistlus "kõigile", siis peab formaat olema lihtne ja kõigile arusaadav. Kuna praktika tõestab aasta aastalt O-Ringeni populaarsust just sellisena, nagu see toimub, siis ei ole olnud olulist vajadust seal midagi pea peale pöörata. Väikeseks uuenduseks viimastel aastatel on küll puhkepäeva sissetoomine, kuid kahe aasta pärast loobutakse sellest taas.

O-Ringeni fenomen seisneb minu arvates tema esimesena "turule tulekus" - nii jõudis ta harjutada inimesed juuli keskel kogu perega võistlemas käima ning luua omale suurima, vanima ja parima kuulsuse. Kuna kõik korraldajad on seda lippu suutnud kõrgel hoida, siis ei ole ka O-Ringeni esikohta maailma mitmepäevajooksude seas keegi väärtata suutnud.

Meenutab Ilmar Kirjanen:

Mäletan, et O-Ringenile sõit ei toimunud klubil koos, vaid igaüks valis omale taskukohase võimaluse. Kokku saime ja klubitunne tekkis alles kohapeal, telklinnakus koos elades. Kogu baltlaste laager elas üldiselt üsna rahulikult ja suuremate intsidentideta. Mõnikord oli küll veidi häbi oma saatusekaaslaste käitumise pärast külalislahkete võõrustajate ees. Olin käesoleval aastal alles teist korda O-Ringenil. Tundub, et möödunud 10 aasta jooksul ei ole peale elektroonilise märkesüsteemi juurutamise midagi olulist muutunud. Tasapisi on paranenud meie, eestlaste, elujärg ning nüüd on enamikul meist hea tahtmise korral võimalik ka omal käel kord aastas taoline välismaine võistlusreis ette võtta.

Üks olulisemaid põhjusi, miks O-Ringen on nii osavõtjaterohke, on see, et Rootsi on ise maailma suurim orienteerumisriik. Minu võistlusklassis on näiteks vaid umbes 10% välismaalasi ja nii on see ka enamikus teistes klassides. Lõviosa võistlejast annab ikkagi korraldajamaa ise.

Meenutab Armo Hiie:

Võistlesin 1992. aastal mingisuguses keskmise pikkusega H21 klassis. Olin varem piiri taga võistelnud vaid Tšehhis ja Soomes. Södertäljes pakutud maastik oli aga neist mõlemist väga erinev. Ja kui mõnel päeval maastik ka lihtsam oli, siis oskas rajameister ikka mõne kavala nipiga üllatada.

Kõigile baltlastele oli sellise mastaabiga võistluskorraldus muidugi suur elamus ja õppetund. Kogu melu võistluse ümber oli esmapilgul tõesti kolossaalne. Elasin koos teiste baltlastega sõjaväe telklaagris ja korraldajate toidul, mille eest neile tagantjärei suur tänu. Tänavu oli plaanis käia kohal juba omal käel ja kogu perega, kuid kahjuks tõmbas plaanidele kriipsu peale tehniline viperus autoga. See kavatsus saab aga tulevikus teoks tehtud.

Korralduse poolest on O-Ringen kindlasti paljudes piasjades edasi läinud, kuid tema põhiformaat on jäänud muutumatuks ning on ennast igati õigustanud.

Sel aastal häiris mind isiklikult see, et legende ei antud võistluse stardis eraldi lehena ja nii tuli leppida kaardile trükitud legendide lappamisega. Minu jaoks ei kompenseerinud kontrollpunkti juurde kaardil trükitud koodnumbrid seda puudust. Võib-olla ei oleks probleem nii suur olnud kui kaart oluks mõõtkavas 1:10 000.

Meenutab Georg Sooberg:

Tookordne reis oli unikaalne ja nähtut võis nimetada lausa grandiosseks. Olin varem paaril korral käinud Soomes sõprusklubil külas, kuid Rootsis olid mastaabid hoopis teistsugused. Korraldus oli väga kõrgel tasemel tookord ja on seda ka praegu. Kõik oli piasjadeni läbimõeldud. Kui näiteks hakkas vihma sadama, olid peagi platsis saepuru puisturid, mis võistluskeskuse teerajad laastudega katsid või kui need hoopis tolmana kippusid, lahendas probleemi justkui maa alt ilmunud kastmisauto.

Baltlaste telklaagris olime

jagatud 8 telgi kaupa välikööki juurde söögile. Eriolist läbikäimist baltlastel omavahel ei tekkinud. Laagris oli kehtestatud range kord kõigi sõjaväe reeglite kohaselt. Nii oli näiteks igas telgis veeämber ja sellesse asetatud viht. Kuna telk pidi süttimise korral vaid paarikümne sekundi jooksul ära põlema, siis pidid kustutusvahendid võimalikult käepärast olema. Ühes venelaste telgis oli aga ämber tagurpidi keeratud ja seda kasutati istmena. Kui laagri patrull seda märkas, siis pandi kõigile telkidele hoiatus, et tuleohutusreeglite eiramise eest karistatakse...Õnneks jäi teadmata, milles karistus oleks väljendunud.

Toidupuurtsude juurde jagati mitmesuguseid sõduritele mõeldud konserve ja šokolaadi, mis meie poolt kõik tänuga vastu võeti. Ükskord oli keegi kohalik väliseestlane mingist toidukaupade laost kohale vedanud terve autokoorma banaane, mis olid realiseerimisaja ületanud, kuid veel täiesti tarbitavad. Koorem oli laagris lätlaste telkide juures pidama jäänud ja kuulsin oma telgist, kuidas suur sebimine ja läti keelne seletamine käis. Enne kui lõpuks aru sain, millega tegu ja jaole sain, oli terve koorem jõutud laiali tassida.

Mäletan ka, et üks teine väliseestlane viis mind koos kolme teise eestlasega oma koju külla ja nägime tervet küla, kus elasid valdavalt eestlased, ühe usulahu liikmed.

Meenutab Mati Ojandu:

Rootsi sõideti väga erinevaid marsruute pidi. Küll laevaga Eestist ja Soomest, küll autoga Peterburi kaudu Soome ja sealt laevaga ning mõni seltskond koguni autoga ümber Botnia lahe. Ise sõitsin bussiga läbi Peterburi Turusse ja sealt laevaga Stockholm. Kuna laev tegi vahepeatuse Ahvenamaal, siis leidsu meie seltskonnas paar agaramat, kes kohe, kott käes, maale tormasid, sest arvasid end juba "töötatud maal" olevat. Tasakaalukamatel õnnestus neile siiski auk pähe rääkida ja nad edasi sõitma meelitada...

PÕLVA karikavõistlused 2002

Kuupäev	Koht	Tähistuse algus
20.08	Ootsipalu	Põlva- Värskta tee 24 km
27.08	Kanepi	Erastvere ristist
10.09	Vargamäe	Põlva-Tartu tee 6 km
17.09	Valgemetsa	Põlva-Tartu tee 15 km

Start avatud kell 17-19. Kontrollaeg 2 tundi.

Stardimaks täiskasvanutel 30 kr, õpilastel, üliõpilastel, pensionäridel 15 kr. Kõigil etappidel tulemuse saanutele tagastatakse stardimaks.

Transport Põlvast:

Buss väljub Tervisekeskuse ja Linavabriku Tsentrumi poe juurest pool tundi enne stardi algust. Infot saab telefonidel Vilve 93 313 053 420110

Pärnumaa neljapäevakud

Jrk	Aeg	Koht	Liik
15.	15.august	Jõulumäe	suund
16.	22.august	Leemeti	suund
17.	29.august	Niidupark	sprint
18.	5.september	Tammiste	sprint
19.	12.september	Raeküla	sprint

* - lastele nõõrirada.

START AVATUD: 15.aug - 12.sept kell 16- 18.00

Täiendav info OK West infotahvliil, Rüütli 21/23.

Rakvere kolmapäevakud

07.08	Laviku	Rooba Kuno
14.08	Palmse	Kokk Riho
04.09	Uljaste	Avo Siilak
11.09	Viitna	Kuuseoks Are
18.09	Ebavere	Malva Neeme

Start on alati avatud kella 16.00 – 19.00.

OK Orvand 2002.a. sprindi seeriavõistlus

K., 28.august Valgu
L., 07.september Kuimetsa (koos OK Orvand lühiraja auhinnavõistlusega)
K., 09.oktoober Kaerepere (õine, s.t. õhtune)
Start avatud 17.00 kuni 18.30, Kaereperes 19.30-20.30, Kuimetsas start vastavalt lühiraja AV juhendile.
Stardimaks: HD16 ja sama noored algajad tasuta, teistel 20 kr/ osavõistlus; Kuimetsa vastavalt lühiraja AV juhendile.

OK Orvandi lühiraja auhinnavõistlus

7.septembril Kuimetsa karstialal

Stardi algus kell 13.00.

Kontrollsüsteemiks kompostrid.

Kaart 1:5000, h=2m, seis aug. 2002 (maastiku esmakaardistus).

Klassid HD12 (1,8 km); D16,21,40,50,H60 (2,4 km); H16,21,40,50 (3,2 km); algajad (ilma eelregistreerimiseta 1,4 km).

Registreerimine kuni 2.09.2002 Rein Roonile tel.071 50509 (t.), 048 55518 (k.), rein.rooni@energia.ee

Võru kolmapäevakud 2002

07. august	Haanja
28. august	Kiigamäe
04. september	Puiga
11. september	Kütiorg
18. september	Obinitsa
25. september	Kiigamäe
02. oktoober	Võlsi
05. oktoober	Ootsipalu

Start avatud 5. septembrini 17.00-18.00, alates 12.septembrist 16.00-16.30.

Eribuss väljub Võrust, Nooruse platsilt 5.septembrini kell 16.30 ja 12.septembrist kell 15.30.

Info telefonidel 050 68377 (Sixten Sild) ja 052 84826 (Eero Joonas).

Tartu neljapäevakud

15.aug	VITIPALU
22.aug	KAAGVERE
29.aug	ALA-LOOGA
05.sept	VOOREMÄE
12.sept	VIISJAAGU
19.sept	KAMBJA

Start avatud kell 17.00-19.00

Tallinna neljapäevakud

16.08.08	Lohusalu
17.15.08	Vardi
18.22.08	Mustla-Nõmme
19.29.08	Iru
20.05.09	Maarjamäe

Tallinna

RO teisipäevakud

6.03.09	Kaberneeme
7.10.09	Viti
8.17.09	Keila- Joa
9.24.09	Hiiu
10.01.10	Mustamäe

Start:

3.sept – 1.okt kell 17-19

Kontakt:

Kaido Nurja, 056 63 39 85, kaido.nurja@mail.ee
Urmas Rannu, 050 16 434, urmas.rannu@mail.ee

Otepää päevakud 2002

Aeg	Nimetus	Koht
04.09. k.16.-18	3. Otepääorienteerumiskolmapäevak	Kääriku
18.09. k.16.-18	4. Otepää orienteerumiskolmapäevak	Otepää
13.10. k.11	Valgamaa meistrivõistlused, tavarada Otepää kolmapäevakute lõpetamine	Lutsu talu

Korraldaja: VoldemarTasa, tel 076 79 893.

KARULA ORIENTEERUMISKALENDER 2002.a

07.08.k.16-18	5. Karula orienteerumiskolmapäevak (koos Võru kolmapäevakuga)	Haanja
14.08.k.16-18	6. Karula orienteerumiskolmapäevak	Lüllemäe, Silla talu
27.09.k.16-18	Orienteerumissprint, IV Karula Mihkclipäev II Karula o-kilomeeter ja Karula o-päevakute lõpetamine	Lüllemäe

Korraldaja: Toivo Kotov, tel. 076 79 033

EESTI MV orienteerumisjooksus pikal rajal

- Aeg ja koht:** 14. september 2002.a. Valgamaa Hargla
- Startide algus** 13.00, kõikides võistlusklasside ühisstart
- Maastik ja kaart:** Mets väga erineva läbitavusega, alates männipargist kuni raskesti joostavate noorendikeni. 100% metsaala. Sood väga erineva veeseisu ja läbitavusega. Reljeef keskmisel ja tugevasti liigestatud. Kõrguste vahe kaardil 60 m ja ühel nõlval 45 m.
- Kaardid** märts-juuni 2002. a. Mõõtkava 1:15000, kõrgusjoonte vahe 2,5 m.
- Võistlusklassid:** HD16, HD18, HD20, HD21, HD35, HD40, HD45, HD50, HD55, H60, H65
- Stardimaksud:** Vastavalt EMV 2002 juhendile, HD16, HD18 - 30kr; HD20, D55, H60, 65 - 60kr; D21, HD35, HD40, HD45, HD50, H55 - 70kr; H21 - 100kr
- Võistluskeskus:** Tähistus Harglast Hargla-Lüllemäe teelt (3,5 km)
- Märkesüsteem:** Sportident
- Parkimine:** Parkimistasu 10kr
- Registreerimine: Registreerimine kuni 2. septembrini 2002**
- 1) OK Ilves, PK 161, 50002 Tartu või email: ok.ilves@mail.ee
- 2) IVK kaudu http://www.sportnet.ee/ivk
- Koos registreerimisega tasuta osavõtumaks Orienteerumisklubi Ilves arvele Hansapangas 1120086880
- Majutus:** Korraldaja ei vahenda majutust. Nakatu turismitalu - www.hot.ee/nakatu, Taheva Lastesaanatoorium - www.hot.ee/tahevasaanatoorium, Niidu turismitalu - tel 076 98874.
- Korraldaja:** OK Ilves, Margus Sarap (margus.sarap@mail.ee, 050 39690)
- Lisainfo:** Registreerimisel teatada SPORTidenti kaardi number. SPORTidenti kaardi renditasu on 20 kr/päevas. Kui võistlejal puudub klubiline kuuluvus, tuleb tasuta kaitsjon 400kr renditud kaarti eest.

XIV SUUNTO GAMES EESTIS

Kärša, 28.-29.september 2002

AJAKAVA:

Laupäev 28. september 13.00
tavarada (World Ranking Event)

Pühapäev 29. september 10.00
lühendatud tavarada

OSAVÕTUKLASSID JA RADADE LIGIKAUDED PIKKUSED

	1. päev	2. pv	1. pv	2. pv
D8NR	2-3	2-3	H8NR	2-3
D9NR	2-3	2-3	H9NR	2-3
D10TR	2-3	2-3	H10TR	2-3
D12TR	2-3	2-3	H12TR	2-3
D12A	3	3	H12A	4
D14A	5	4	H14A	6
D14B	4	3	H14B	4
D16A	6	4	H16A	8
D16B	4	4	H16B	5
D18	7	5	H18	9
D20	9	6	H20	11
D21E	11	8	H21E	16
D21A	7	5	H21A	11
D21B	5	4	H21B	7
D35	6	5	H35	10
D40	5	4	H40	9
D45	5	4	H45	8
D50	5	4	H50	8
D55	5	4	H55	7
D60	4	4	H60	5
			H65	5
			H70	5

E - eliitrada, A - tehniline rada, B - lihtne rada, TR - tugirada, NR - nõõrirada
Avatud rajad (ilma eelregistreerimiseta): 4 km ja 8 km

VÕISTLUSKESKUS

Tähistus algab Tartu-Räpina maanteelt 4 km pärast Ahja aleviku ja Moostest.

MAASTIK JA KAART

Maastik asub Ahja jõe kallastel, väga hea ja hea läbitavusega männimets. Maksimaalne kõrguste vahe 30 m. Kaardid 2001/2002 aastast. Mõõtkava 1:10 000 ja 1 : 15 000 kõrgusjoonte vahe 2,5m. Kaartide autor Avo Veermäe.

MÄRKESÜSTEEM

Kõikides võistlusklassides SPORTident märkesüsteem. Si kaardi 20 krooni päev laenus.

REGISTREERIMINE JA OSAVÕTUMAKS

Registreerimine kuni 16. septembrini 2002:

* IVK kaudu: www.sportnet.ee/ivk/
* e-postiga: kobras@estpak.ee
* tavapostiga Võru 3, 63308 Põlva linn või faksiga 079-94851.
Registreerimisega samaaegselt tasuta osavõtumaks ülekandega OK Põlva Kobras arveldusarvele Nr. 1120074588
Hansapangas ja teatada SI number või rentimise vajadus. Osavõtumaksud kroonides (sulgudes näidatud summa kehtib EOL 2002.a. litsentsi omanikele):

	HD8-12	HD14-18	HD20, D55+, H60+	D21-50, H21-55
Kuni 3.09	100 (50)	120 (60)	200 (100)	240 (120)
4.-16.09.	170 (75)	180 (90)	300 (150)	360 (180)

Osavõtumaks avatud rajal on 100 (50) kr. päevas (tasutakse kohapeal sularahas).
Võistleja nime muutmine sama klassi piires on võimalik kuni 28. septembrini kella 12.00-ni: tasu 25 kr.
Parkimistasu kummalgi päeval 15 kr.

MAJUTUSVÕIMALUSED

Põrandamajutus Mooste ja Põlva koolimajades 20 krooni öö.
Muude majutusvõimaluste kohta saab infot Põlva Turismiinfokeskus tel/faks 079 94089, e-post: polva@visitestonia.com
www.polvamaale.ee
www.visitestonia.com/polva/

AUTASUSTAMINE

Autasustatakse iga võistlusklassi esimese päeva võitjaid ja paremaid kahe päeva summas (sõltuvalt osavõtjate arvust).
Võistlusklasside võitjatele kahe päeva summas on SUUNTO kompassid.

TÄIENDAV INFO

Võistluskeskuses dušš, WC-d, puhvet, söökla.
Täiendav info võistluse XIV Suunto Games Eestis kohta:
* EOL-i kontorist: Ormar Lutsberg, tel. 06 398681, 051 01440
* Ülo Needo tel. 051 03720, e-post: ylo@mooste.ee
Käesolev juhend, registreerimisleht ja värskem info tuleb võistluse kohta OK Põlva Kobras kodulehele
<http://kobras.polvamaa.ee> Viit sinna ka EOLi kodulehelt www.orienteerumine.ee

VÕISTLUSE KORRALDAJAD

Peakorraldaja: OK Põlva Kobras ja Ülo Needo
Peasekretär: Katrin Viilu tel.t. 079-92166, mob. 051 77 942
Rajameister: Avo Veermäe (OK Ilves)
EOL volinik ja IOF kontrollor Mati Poom

WORLD CHAMPIONSHIPS in Mountain-Bike Orienteering : Results of the SPRINT

MEN MTBWC (117)	
1 TERVALA Mika	FIN 27:13
2 BERGER Alain	SUI 27:49
3 GILLMANN Jérémi	FRA 27:59
4 MÄKILÄ Jussi	FIN 28:00
5 KORCHAGIN Victor	RUS 28:18
6 ZHURKIN Maxim	RUS 28:20
7 PERRIN Gilles	FRA 28:30
8 MÄKILÄ Jussi	FIN 28:52
9 HOULIHAN John	GBR 29:14
10 OLSEN Tommy	NOR 29:22
11 STREJCEK Petr	CZE 29:23
12 SURGAN Stefan	SVK 29:34
13 PESU Raino	FIN 29:59
14 DELINS Kasparus	LAT 30:06
15 MACH Radovan	CZE 30:08

16 HANICAK Tomas	SVK 30:15
17 RYGL Jaroslav	CZE 30:16
18 GASPEROTTI Ivan	ITA 30:19
18 JABAS Remy	SUI 30:19
20 GRENDE Ants	LAT 30:34
21 TOMPURI Tuomo	FIN 30:48
22 HALLIK Margus	EST 30:50
23 GRITSAN Rouslan	RUS 30:54
44 OTTESSON Rene	EST 32:27
84 RAE Arbo	EST 36:23
85 HALL Chris	GBR 36:24
86 HUIK Aare	EST 36:27

WOMEN

1 COUPAT Laure	FRA 30:24
2 VÄISÄNEN Mervi	FIN 30:31
3 BORNHAK Antje	GER 31:18
4 VINER Emily	AUS 31:45
5 GIGON Michaela	AUT 32:40

6 FINANCE Caroline FRA 33:11

Results of the LONG DISTANCE MEN

1 MÄKILÄ Jussi	FIN 1:30:10
2 GILLMANN Jérémi	FRA 1:31:32
3 BERGER Alain	SUI 1:32:21
4 RYGL Jaroslav	CZE 1:32:27
5 CLOR Hervé	FRA 1:32:36
6 KORCHAGIN V.	RUS 1:33:37
7 POIRETTE Joël	FRA 1:34:18
8 ZHURKIN Maxim	RUS 1:34:46
9 TERVALA Mika	FIN 1:35:29
10 PERRIN Gilles	FRA 1:38:02
18 HALLIK Margus	EST 1:40:37
28 OTTESSON Rene	EST 1:45:21
52 RAE Arbo	EST 1:52:54
69 HUIK Aare	EST 2:00:27

WOMEN (72)

1 TOMMOLA Päivi	FIN 1:16:52
2 VINER Emily	AUS 1:17:59
3 BORNHAK Antje	GER 1:18:29
4 RYGLOVA Hana	CZE 1:18:47
5 FINANCE Caroline	FRA 1:19:30
6 MÄKELÄ Hanna-M.	FIN 1:19:39
2:02:47	
RELAY MEN	
1 251 France	141:56
SXAY Sébastien	46:29
POIRETTE Joel	50:28
PRALUS Olivier	44:59
2 274 Czech Republic	142:14
STREJCEK Petr	48:00
MACH Radovan	47:45
RYGL Jaroslav	46:29

3 248 Finland	142:18
PESU Raino	49:34
MAKILA Jussi	46:14
TERVALA Mika	46:30
4 267 Russia	144:00
GRITSAN Rouslan	49:08
ZHURKIN Maxim	47:19
KORCHAGIN Victor	47:33
5 269 Slovakia	146:47
6 272 Switzerland	150:24
7 263 Latvia	151:00
8 241 Australie	156:49
9 260 Italy	157:00
10 247 Estonia	158:07
RAE Arbo	55:39
OTTESSON Rene	53:30
HALLIK Margus	48:58
11 245 Spain	159:11

Võistlusreeglid:

- Kontrollaeg: 8 tundi 9.30...17.30.
- Võistluskaarte (igale võistkonna liikmele) saab alates 9.00-st. Kontrollkaardi (ühe võistkonnale) saab startides alates 9.30-st.
- Võistluse eesmärk on kontrollaja jooksul saavutada võimalikult palju punkte maastikul paiknevate kontrollpunktide (KP) läbimisest. KP-de väärtus on keerukusest-kaugusest sõltuvalt erinev vahemikus 2...5 ja vastab KP tunnusnumbri kümnelisele kohale. Läbitavate KP-de valik ja läbimise järjekord on iga võistkonna poolt vabalt valitav.
- KP-s tehakse kompostriiga märke kontrollkaardi vastava tunnusnumbriga lahtrisse. KP asukoht on täiendavalt tähistatud paberitükikestega, et tähise ja kompostri kadumise puhul saaks rogainija veenduda, et punkt oli siin. Sellise punkti külastust saab tõestada ühe paberitükikese kaasavõtmisega.
- Hilinenud tagasijõudmist trahvitakse punktide mahaarvamiseega: kuni 1 min hilinemist - 1 punkt, iga täisminuti ületamisest lisaks 1 punkt. Kontrollaja ületamisel enam kui 30 min tulemust ei arvestata. Paremusejärjestus esitatakse kogutud punktisumma järgi. Võrdsete punktide korral on eespool varem lõpetanud võistkond.
- Võistkond peab startima, liikuma, külastama võistluskeskust ja finišeerima koos, so omavahelises silmsides. Võistluskeskuse jõudes tuleb kontrollkaart seal viibimise ajaks anda korraldajatele.
- Rajal olles, st võistluse ajal väljaspool võistluskeskust viibides, võib tarbida vaid võistluskeskusest kaasa võetud varustust ja sööki. Erandiks on korraldajate poolt pakutav joogivesi.
- KP nähtavuspiirkonnas tohib peatuda vaid

III TA OK rogain

Paunkülas, 5. oktoobril 2002

KP läbimise fikseerimise ajaks.

- Kasutada võib vaid korraldajate poolt antud kaarti ja abivahendina ainult magnetkompassi ja kella.
- Kui võistleja soovib katkestada, peab kogu võistkond pöörduma tagasi võistluskeskuse ja nad loetakse finišeerinuks. Järelejäädud liikmed võivad ümberregistreerimisel jätkata uue võistkonnana, kuid juba läbitud KP-de eest punkte teistkordselt ei arvestata.

Võistluskeskus: Paunküla

Kaart: mõõt 1:30 000, kõrgusjoonte vahe 5m, lehe formaat A3, orienteerumiskaardi lihtsus-tatud kujunduses

Rada: Rajal on 40 kontrollpunkti. Kõigi KP-de läbimisel saab võistkond 140 punkti.

Kaardistamine-rajameister: TA OK ühistöö Rein Kase juhtimisel.

Osavõtjad: 2...5 liikmelised võistkonnad

Vanusepiirang: 15a (va perekonna- ja treeningrühmaklassis)

Võistlusklassid:

- DD, HH, DH - vastavalt naised, mehed või naised ja mehed
- DD18, HH18, DH18 - vastavalt naised, mehed või naised ja mehed; vanus kuni 18a, üks liige vähemalt 17a
- DD40, HH40, DH40 - vastavalt naised, mehed või naised ja mehed; vanus vähemalt 40a
- Perekond - vähemalt kahest erinevast põlvkonnast, vanusepiiranguta
- Treeningrühm - täiskasvanud juhendaja(te)ga, vanusepiiranguta

Osavõtumaks: Võistkonna osavõtumaks on võistlejate osavõtumaksude summa. Tasu toilitumise ja parkimise eest sisaldub osavõtumaksus.

Osavõtumaks võistleja kohta :

		noored (kuni18-a),	lapsed
		pensionärid	(kuni 14-a)
kuni 3.09.	110 kr	80 kr	50 kr
4. - 25.09.	140 kr	110 kr	80 kr
peale 25.09.*	300 kr	200 kr	150 kr

* ainult kokkuleppel korraldajatega

Registreerimine: Mari Roots, mari.roots@tallinnlv.ee tel 051 62925 või 11611 Tallinn, Harku 15.

Osavõtumaks kanda TA OK arvele 1120066509 Hansapangas.

Võistkondade koosseisude ümberkomplekteerimine ja võistlejate nimeline ümberregistreerimine on kuni 3. okt. 17.00 tasuta, võistkondade arv ei tohi muutuda. Hiljem, kuni 9.00 võistluspäeval tuleb iga muudatuse eest tasuda 30 kr. ja täiendavalt 100 kr. kui soovitakse võistlusklassi muuta.

Autasustamine: Autasustatakse absoluutselt kolme paremat võistkonda ja võistlusklasside parimaid võistkondi sõltuvalt võistkondade arvust võistlusklassis. Võistkonnad osalevad kõigi nende võistlusklasside konkurentsis, mille koosseisupiiranguid nad rahuldavad.

Lisainfo:

Peakorraldaja: TAOK, Ilmar.Kirjanen@ic.envir.ee, tel. 6737572
 Peakohtunik: Peep Eomois, peep.eomois@hansa.ee, tel 6131 213
 Pearajameister: Rein Kask, Rein.Kask@ekk.ee, 6527673

Laupäev, 21. september

Võistluskeskus: Kõrvemaa Suusa- ja Matkakeskus, Harjumaa

Kõrvemaa rogain on võistkondlik valikorienteerumine kestusega 3 või 8 tundi.

Start: kell 10:00 rogain 8 tundi

kell 10:30 jalgrattaorienteerumine 30 km (ind.)

kell 11:00 rogain 3 tundi

kell 11:30 jalgrattaorienteerumine 15 km (ind.)

Osavõtjad: 2...5 liikmelised võistkonnad

Märkesüsteem: kasutatakse SPORTident märkesüsteemi.

Rogain

Osavõtuklassid: DD 16*, HH 16*, HD 16* (1989.a -1986.a.) - 3 tundi.

DD 18**, HH 18**, HD 18** (1985.a. - 1984.a.), DD 21, HH 21, HD 21,

DD 40, HH 40, HD 40 (1962.a. - 1948.a.),

DD 55, HH 55, HD 55 (1947.a. ja varem sündinud) - 8 tundi.

Pereklass - pere eri põlvkondade liikmed, vanusepiiranguta - 8 tundi.

Kõrvemaa 2002

Vabaklass - osaleda võib üksinda alates vanusest 17 aastat - 3 tundi.

* üks võistkonna liige vähemalt 15 aastane

** üks võistkonna liige vähemalt 17 aastane

Võistkonnad osalevad kõigi nende võistlusklasside konkurentsis, mille koosseisupiiranguid nad rahuldavad.

Kaart, rada:

- 3-tunnise kontrollaja puhul formaadiga A4, kaardimõõt 1:25 000, 20 KP

- 8-tunnise kontrollaja puhul formaadiga A3, kaardimõõt 1:30 000, 40 KP

Osavõtumaks: Võistkonna osavõtumaks on võistlejate osavõtumaksude summa.

Osavõtumaks võistleja kohta (sisaldab toilitumist ja parkimist võistluskeskuses):

		HD 21, 40	HD18, 55	HD 16, Pereklass	vaba
kuni 10.09.	150 kr	100 kr	75 kr	150 kr*	
11.-17.09.	200 kr	130 kr	100 kr	180 kr*	

* sõltumata võistlejate arvust

Kaardistaja-rajameister: Andres Käär

Jalgrattaorienteerumine

Osavõtuklassid: HD16, 18, 21, 40, 55, pereklass

Kaart, rada: kaardimõõt 1:15000 või 1:25000

HD 16, D18, D21, D40, D55 - 15 km

H18, H21, H40, H55 - 30 km

Osavõtumaks:(sisaldab parkimist võistluskeskuses):

	HD21, 40	HD16, 18, 55	Pereklass
kuni 10.09	120 kr	70 kr	100 kr*
11.-17.09.	160 kr	100 kr	120 kr*

* sõltumata võistlejate arvust

Rajameister: Timo Suppi

Registreerimine kuni 17.septembrini 2002

- e-postiga: orion@riso.ee
- IVK kaudu: http://www.sportnet.ee/ivk/

Osavõtumaks märgusõnaga "Kõrvemaa 2002" -rogain või -ratas kanda OK Orion arvele 1120061229 Hansapangas.

Sl-kaardi renditasu on 25 kr, tasutakse kohapeal.

Autasustamine: autasustatakse osavõtuklasside võitjaid ja võitnud võistkondade liikmeid. Ülejäänud autasustatavate arv sõltub võistlejate (võistkondade) arvust osavõtuklassis.

Täpsustav ja lisainfo: http://www.orion.ee;

AUGUST

9.-11.	14. Koprakarikas ja juunioride eel-MM	SI	Aarna	EST	KOBRAS	http://kobras.polvamaa.ee/
10.	Valgejõe ralli, kanuusoit		Valgejõesaar		MTÜ Männikumäe	
11.-17.	Hungaria Kupa 2002; 6 päeva jooks		Kiskunmajsa	HUN	SZV O-Club	bülletään EOLis
17.-18.	Eesti MV; öine tavarada	SI	Malvaste		HOK	
18.	41. Hiiumaa karikavõistlused; lüh. tavarada	?	Tahkuna		HOK	
20.-24.	WUOC (World University Orienteering Championships 2002)		Varna	BUL	FISU	http://www.ocademic.org/WUOC2002/
20.	MTBO Eesti lahtised esivõistlused	SI	Harjumaa		MARU/EOL	
21.-25.	European Masters O-Festival		Kiiev	UKR	UOF	http://www.kievorient.epsilon.kiev.ua/
24.-25.	Tulejoon 2002; 2 päeva laskeorienteerumine		Jägala		PV SK	http://www.pvsport.ee
24.	Noorte Jukola; noorte teatejooks		Ähtari	FIN	Ähtarin Urheliat	http://www.ahtarinurheilijat.fi/

SEPTEMBER

31.8 - 1.9	Eesti MV; tavarada, noorte ja veteranide teade	SI	Sudiste		LEHOLA	
7.	OK Orvand AV, lühirada		Kuimetsa		OK Orvand	
7.	Lääne-Virumaa MV, lüh. tavarada		Köverjärve		Rakvere OK	
8.	Männikumäe MTB-O		Viitna		Rakvere OK/MTÜ Männikumägi	
8.	Järvamaa MV, lüh. tavarada		Jäneda		JOKA	
14.	Eesti MV, pikk rada		Hargla		OK Ilves	
21.	Kõrvemaa 2002, rogain; rattao		Kõrvemaa		OK Orion	
21.-22	EST-LAT-LIT noortematš ja Põlva MV, tavarada, teade		Mustaoja		OK Peko / EOL	
25.-30	EM ja MK 11.-14. etapid, (lühirada, teade, sprint, tavarada)		Sümeg	HUN	IOF / HOF	
27.	EKSL MV, tavarada		Mustla-Nõmme		EKSL / JOKA	
28.-29.	XIV Suunto Games, tavarada, lüh. tavarada		Kärsa		OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee/

OKTOOBER

2.-5.	MK etapid 15.-17. (sprint, pikk rada, teade)		Brno	CZE	CZE OF, IOF	
5.	III TA OK Rogain		Paunküla		TA OK	
5.	Jõhvika maraton, pikk rada		Kõnnu-Jõuga		RSK Jõhvikas	
5.	Võru MV		Ootsipalu		OK Võru	
6.-11.	World Masters Games		Bendigo	AUS		
10.	Valgamaa koolide KV, lühirada		Jaanikese			
11.-13.	Euromeeting 2002		Jihlava	CZE	OK Jihlava	
13.	Pärnumaa lahtised MV ja ja OK West AV, pikk rada		Võiste		Pärnu MV / OK West	
13.	Valgamaa MV, tavarada		Lutsu talu (Madsa)		Voldemar Tasa	

NOVEMBER

23.-24	EOLi Üldkogu		Otepää, Pühajärve		EOL	NB! Kalender ei ole lõplik!
--------	--------------	--	-------------------	--	-----	------------------------------------

SILVA

orienteerumisvarustus

KOMPASSID, NOGID, NAASTARID, TAITSID, VÕISTLUSRIIDED, SÄÄRISED, PÕLVIKUD, (TERMO)SOKID, SPORDI- JA SELJAKOTID, HALOGEENVALGUSTUS, RAJATARBED, PALJU ABIVAHENDEID

Moscompass - tiptasemel kompassid 200-350 kr

SI-sõrmede müük ja muu varustuse tellimine

Uudis - rattaorienteerumise kaardihoidjad - Westervesa 850 kr, Leedu 325 kr.

Ilves-Extra võistlusriietuse ja tuuledresside klubitellimused tähtajaga 3 - 4 nädalat.

Oled oodatud **SILVA** väälimüüki Eesti MV Sudistes, Suunto Games'il Põlvamaal ning Tallinna o-neljapäevadel.

Ergo reisi- ja võistluskindlustuse vormistamine orienteerujatele erisoodustusega

Silva OÜ Skvaier, c/o Mati Poom, Regati 1-380 (EOLi tuba), 11911 TALLINN
GSM 050 74686, t. (0)6398651,
t. kodus&faks (0)6576118
e-mail: matip@hot.ee, mati@eok.ee

10.08.2002

ORIENTUUR'2002-2004

Veteranide MMV 6.-11.10. 2002 Bendigos, Austraalias
Lennureis 3.-21.10 on komplekteeritud.

2003. a Veteranide MMV 13.-17.07 Haldenis, Norras
2003. a Veteranide MMV 13.-17.07 Haldenis ja O-Ringen 20.-25.07 Uddevallas, Rootsis

NB! I registreerimisperiood kestab vaid 30. septembrini!

Alt. 1. Bussireis 11.-18.07 Tallinn-Paldiski-Kapellskär-Halden (ca 600 km). Võistluste osavõtu-maks (koos Emit-kaardi üüriga) kuni 30.09.2002 1700 kr, 1.10.02-31.01.03 1900 kr ja 1.02-15.05.03 2200 kr. Model Event, 2 kv. võistlust, puhkep., finaali. Telgi-, põrand- või voodimajutus. Reisi alghind telgimajutusel 4100 kr, põrandamajutusel 4500 kr. I osamaks reisile registreerimisel 2200-2500 kr. Reisi- ja võistluskindlustus 138 kr, kajutikoht 200-300 kr.

Alt. 2. Minibussireis 11.-26.07. O-Ringeni osavõtumaks enne 30.09 600 SEK (17-20.-a. 300 SEK, -16.-a. 100 SEK), edasi kasvab astmeliselt. 5 võistluspäeva. SI-ajavõtt. O-Ringenil põrandamajutus. Reisi alghind 6900 kr, põrandamajutusel Haldenis 7300 kr. I osamaks reisile registreerimisel 3500 kr. Reisi- ja võistluskindlustus 246 kr, kajutikoht 200-300 kr. Mõlema variandi kalkulatsioonid on tehtud 2002. suviste laevatariifide alusel ja võivad muutuda.

I registreerimisperiood mõlemale võistlusele lõpeb 30.09.

2004.a. Veteranide MMV 3.-10.07 Asigasi, Põhja-Itaalias

Soojendusvõistlus, Model Event, 2 kvalifikatsioonivõistlust, puhkepäev, finaali. Öhtupoolikutel lühemaid ringsõite, puhkepäeval Veneetsiasse. Sobiva võistluse leidumisel paar võistluspäeva teel. Bussireis ilma lisavõistlusega 1.-12.07, lisavõistluse leidumisel algab mõned päevad varem.

Orientuuri reiside registreerimine, täpsemad reisikavad ja lisainfo ning Ergo soodsaim reisi- ja võistluskindlustuse vormistamine:
Mati Poom, Regati 1-380 (EOLi tuba), Tallinn
GSM 050 74686, t. (0)6398651, t. kodus&faks (0)6576118,
e-mail: matip@hot.ee, mati@eok.ee

VÖISTKONDLIK SEIKLUSMATKADE SARI 2002

SÜGISSEIKLUS 2002

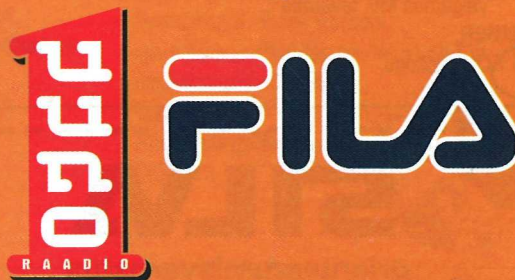
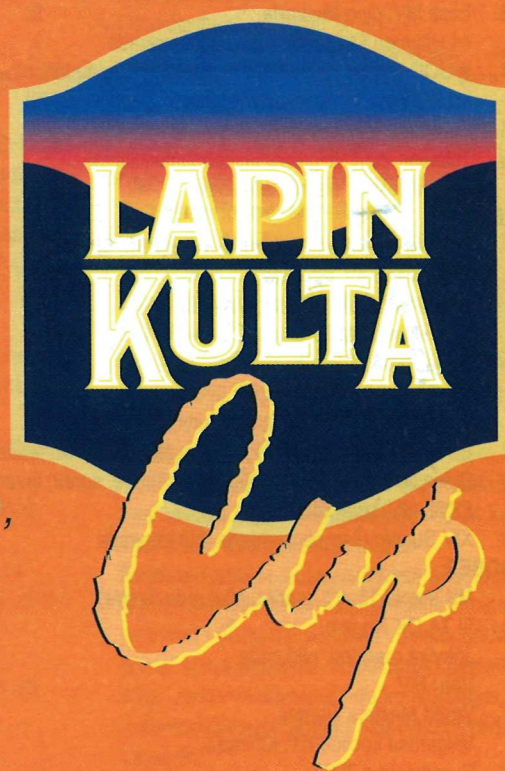
22.09 Valgjärvel,
Valgjärve vald, Põlvamaa
suundorienteerumine

VÖISTLUS

Jalgsi maastikul (u.10km hajutusega),
kanuuga järvel (u.10km),
jalgrattaga teedel (u.35km).

MATK

Jalgsi maastikul (u.3km),
kanuuga järvel (u.3km),
jalgrattaga teedel (u.10km).

NB! Nüüdsest võimalik registreerida ka www.toonuspluss.ee

VÖISTKONNAD

Vöistkonnad ja matkagrupid on kolmeliikmelised.
Eraldi arvestust peetakse mees-, nais- ja segavöistkondadele.

VARUSTUS

Kanuud, päästevestid ja mölad on korraldajatelt.

KORRALDAB

Seiklusmatkaklubi "Toonus Pluss",
Otepää vald, Valgamaa,
tel. 05092259, 05055702, 05012872

www.toonuspluss.ee